

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

І. В. ВАЛЬЧЕНКО
Л. В. КОХАН
Я. М. ПРИЛУЦЬКА

ВИВЧАЙМО УКРАЇНСЬКУ!

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК
з української мови як іноземної

У трьох частинах

Частина 1

Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2023

УДК 811.161.2(075)
В16

Автори:

Вальченко Інна Вікторівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри базової мовної та загальнонаукової підготовки іноземних громадян Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова;

Кохан Лариса Володимирівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри базової мовної та загальнонаукової підготовки іноземних громадян Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова;

Прилуцька Яна Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент

Рецензенти:

Радчук Ольга В'ячеславівна, доктор філологічних наук, професор кафедри зарубіжної літератури та слов'янських мов Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Лузан Людмила Олександрівна, кандидат педагогічних наук, професор кафедри методики навчання мов і літератури, проректор з навчальної роботи КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»

Рекомендовано до друку Вченою радою Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова, протокол № 8 від 05 квітня 2023 р.

Вальченко І. В.

В16 Вивчаймо українську! : навч. посіб. з української мови як іноземної : у 3-х ч. / І. В. Вальченко, Л. В. Кохан, Я. М. Прилуцька ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Ч. 1. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2023. – 128 с.

У посібнику подано базові відомості з фонетики, графіки, лексики, граматики та синтаксису української мови для іноземних студентів, які готуються до навчання або навчаються у закладах вищої освіти України українською або англійською мовою. Крім теорії, вміщено фонетичні й граматичні тренувальні вправи. Навчальний посібник одномовний, що дає змогу застосовувати його в багатонаціональних групах без мови-посередника. Призначено для іноземних студентів, які починають вивчати українську мову (I семестр навчання).

УДК 811.161.2(075)

© І. В. Вальченко, Л. В. Кохан,
Я. М. Прилуцька, 2023
© ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2023

ЗМІСТ

Основні умовні скорочення	5
Основні умовні позначення	5
Передмова	6
Український алфавіт	7
МОДУЛЬ 1 (вступний фонетико-граматичний)	8
УРОК 1	8
Звуки та букви на позначення звуків.	
Голосні а, о, у, е, и, і.	
Приголосні м, п, б, т, д, н, в, ф, р, к, г, х, л, с, з, ц	
Склад. Наголос. Чергування.	
Лексика першого уроку.	
УРОК 2	16
Звуки та букви на позначення звуків.	
Голосні я, ю, є, ї.	
Приголосні й, ш, щ, ж, ч.=	
М'який знак. Апостроф.	
Іменник: істота, неістота.	
Поняття про відмінки. Називний відмінок іменника.	
Рід іменника: <i>ч.р., ж.р., с.р.</i>	
Прислівник (питання <i>де?</i>).	
Лексика другого уроку.	
УРОК 3	26
Сполучення <i>йо /ьо</i> . Дифтонги.	
Букви і звуки (узагальнення).	
Число іменника: однина, множина.	
Особові займенники <i>я, ти, він, вона, воно, ми, ви, вони.</i>	
Присвійні займенники <i>мій, твій, наш, ваш, його, її, їхній.</i>	
Кількісні числівники (від 1 до 999).	
Інтонація розповідного й питальних речень: ІК-1, ІК-2, ІК-3, ІК-4	
Лексика третього уроку.	
МОДУЛЬ 2	44
УРОК 4	44
Дієслово. Інфінітив. Теперішній час.	
Перша і друга дієвідміни.	
Чергування приголосних у дієслівних формах.	
Іменник. Знахідний відмінок (Ф-4). (Питання <i>що?</i>).	
Іменник. Місцевий відмінок. (Ф-6). (Питання <i>де?</i>).	
Прислівник (Питання <i>коли? як?</i>).	
Структура простого речення зі сполучниками <i>і/й/та, а/але, теж /також.</i>	

УРОК 5	61
Дієслово. Минулий час.	
Іменник. Родовий відмінок (Ф-2). (Питання <i>звідки?</i>).	
Іменник. Місцевий відмінок (Ф-6). (Питання <i>де?</i>), дієслово <i>бути</i> .	
Іменник. Орудний відмінок (Ф-5). (Питання <i>з ким? з чим?</i>).	
УРОК 6	70
Дієслово. Майбутній час.	
МОДУЛЬ 3	74
УРОК 7	74
Прикметник.	
Порядкові числівники.	
Порівняти прикметник + іменник, прислівник + дієслово	
Вказівні займенники <i>цей, той</i>	
УРОК 8	86
Дієслово. Недоконаний вид. Минулий час, теперішній час і майбутній час.	
Дієслово. Доконаний вид. Минулий час і майбутній час.	
УРОК 9	92
Іменник. Давальний відмінок (Ф-3). (Питання <i>кому?</i>).	
Дієслова руху <i>іти, їхати</i> .	
Іменник. Знахідний відмінок (Ф-4). (Питання <i>куди?</i>).	
Дієслово працювати.	
Іменник. Місцевий відмінок (Ф-6). (Питання <i>де?</i>)	
ДОДАТОК	99
Деякі правила читання. Чергування приголосних.	
Чергування у прийменниках, сполучниках та префіксах.	
Уподібнення приголосних. Чергування голосних.	
М'який знак. Сполучення <i>йо/ьо</i> . Апостроф.	
Склад. Наголос.	
Іменник: Називний відмінок. Рід. Незмінювані іменники.	
Число іменника.	
ТЕМАТИЧНИЙ СЛОВНИК	105

Основні умовні скорочення

<i>вищ.</i> – вищий;	<i>і т.д.</i> – і так далі;
<i>відм.</i> – відмінок:	<i>майб.ч.</i> – майбутній час;
<i>Н.в.</i> – називний відмінок,	<i>мин.ч.</i> – минулий час;
<i>Р.в.</i> – родовий відмінок,	<i>мн.</i> – множина;
<i>Д.в.</i> – давальний відмінок,	<i>наголош./ненаголош.</i> –
<i>Зн.в.</i> – знахідний відмінок,	наголошений/ненаголошений;
<i>Ор.в.</i> – орудний відмінок,	<i>НВ</i> – недоконаний вид;
<i>М.в.</i> – місцевий відмінок,	<i>од.</i> – одиниця;
<i>Кл.в.</i> – кличний відмінок;	<i>ос.</i> – особа (<i>1 ос.</i> – перша особа,
<i>I (II/III/IV) відм.</i> – (перша	<i>2 ос.</i> – друга особа);
друга/третья/четверта) відміна;	<i>пас.</i> – пасивний;
<i>ДВ</i> – доконаний вид;	<i>порівн.</i> – порівняйте;
<i>див.</i> – дивіться;	<i>преф.</i> – префікс;
<i>I/II дієв.</i> – перша/друга	<i>прикм.</i> – прикметник;
дієвідміна;	<i>присв.</i> – присвійний;
<i>дієприкм.</i> – дієприкметник;	<i>присл.</i> – прислівник;
<i>дієприсл.</i> – дієприслівник;	<i>р.</i> – рік;
<i>дієсл.</i> – дієслово;	<i>с.</i> – сторінка;
<i>ж.р.</i> – жіночий рід;	<i>с.р.</i> – середній рід;
<i>займ.</i> – займенник;	<i>ст.</i> – століття;
<i>ім.</i> – іменник;	<i>ступ.</i> – ступінь;
<i>імн.</i> – наказовий спосіб	<i>суф.</i> – суфікс;
(імператив);	<i>тепер.ч.</i> – теперішній час;
<i>ін.</i> – інший (<i>та ін.</i> – та інше);	<i>числ.</i> – числівник;
<i>інф.</i> – неозначена форма дієслова	<i>ч.р.</i> – чоловічий рід;
(інфінітив);	<i>шипл.</i> – шиплячий.

Основні умовні позначення

- \emptyset – нульове закінчення;
- S* – суб'єкт (*S1/S2* – перший/другий суб'єкт);
- O5* – фактичний діяч (суб'єкт дії) у пасивній конструкції, виражений орудним відмінком;
- ' – позначення м'якості приголосного ([д'], [т'], [з'], [с'] тощо);
- * – завдання або коментар підвищеної складності.

Любі студенти!

Ви приїхали до України на навчання. Ви хочете більше дізнатися про цю країну, про українську культуру та менталітет, але не знаєте, з чого почати?

Звичайно, з української мови! Мова – це найкращий квиток до будь-якої країни! А вивчення нової мови – це найцікавіша інтелектуальна подорож.

Сподіваємося, що наш посібник «Вивчаймо українську!» допоможе вам у цій подорожі.

Dear students!

You have come to Ukraine to study. You would like to learn more about this country, about Ukrainian culture and mentality but you don't know how to start it?

With Ukrainian language, of course! Language is the best ticket to a new country! And studying a new language is the most interesting intellectual journey.

We hope that our text-book "Let's study Ukrainian" serves you in your journey.

Шановні викладачі!

«Вивчаймо українську!» – це одномовний навчальний посібник з української мови як іноземної. Він адресований іноземцям, що починають вивчати українську мову з абетки. Головна мета посібника – швидке занурення студента в українську мовну стихію й розвиток усіх чотирьох видів мовленнєвої діяльності (читання, аудіювання, письмо, говоріння), необхідних для реалізації практичних завдань у повсякденному спілкуванні.

Посібник розрахований на мінімальне використання викладачем мови-посередника, оскільки вся нова інформація – як граматики, так і лексики – подається циклічно. Усі тексти й завдання, включаючи формулювання завдань, максимально адаптовані й відповідають рівню студента на момент подання матеріалу.

Навчальний посібник складається з трьох частин. Перша частина – вступна фонетико-граматична. Друга частина – лексико-граматична. Третя частина – граматико-синтаксична.

У першій частині посібника не тільки вивчається алфавіт, основні правила читання й графіки української мови, а й дається поняття про основні частини мови: іменник, прикметник, займенник (особові, присвійні та вказівні), числівник (порядкові і кількісні), прислівник і дієслово. Студенти знайомляться з основними граматичними (рід, число і відмінок (форма) іменника, час і вид дієслова, та ін.) та синтаксичними категоріями. Поглиблене висвітлення морфолого-синтаксичних категорій міститься у другій та третій частині посібника.

Модульна побудова посібника дозволила авторам створити видання, яке найбільш повно відповідає сучасним умовам та кінцевій меті навчання – становленню та розвитку української мовленнєвої компетенції. Кожен модуль містить вправи для практичної роботи з метою забезпечення принципу повторення вивчених раніше фонетичних, лексико-граматичних та синтаксичних тем.

**Український алфавіт
(абетка)**

А а	<i>Aa</i>	а	Н н	<i>Nn</i>	ен
Б б	<i>Bb</i>	бе	О о	<i>Oo</i>	о
В в	<i>Vv</i>	ве	П п	<i>Pp</i>	пе
Г г	<i>Gg</i>	ге	Р р	<i>Rr</i>	ер
Ґ ґ	<i>Gg</i>	ґе	С с	<i>Ss</i>	ес
Д д	<i>Dd</i>	де	Т т	<i>Tt</i>	те
Е е	<i>Ee</i>	е	У у	<i>Uu</i>	у
Є є	<i>Ee</i>	єе	Ф ф	<i>Ff</i>	еф
Ж ж	<i>Jj</i>	же	Х х	<i>Xx</i>	ха
З з	<i>Zz</i>	зе	Ц ц	<i>Cc</i>	це
И и	<i>Ii</i>	и	Ч ч	<i>Ch</i>	че
І і	<i>Ii</i>	і	Ш ш	<i>Sh</i>	ша
Ї ї	<i>Ii</i>	її	Щ щ	<i>Shch</i>	шча
Й й	<i>Ii</i>	йот	Ь ь	<i>Yy</i>	м'який знак
К к	<i>Kk</i>	ка	Ю ю	<i>Yu</i>	йу
Л л	<i>Ll</i>	ел	Я я	<i>Ya</i>	йа
М м	<i>Mm</i>	ем	’		апостроф

5. Читайте.

ма-ам, мо-ом, ми-им, му-ум, ме-ем, па-ап, по-оп, пи-ип, пу-уп, пе-еп, па-ба, по-бо, пи-би, ма – ма́ма, ба – ба́ба,	та-ат, то-от, ти-ит, ту-ут, те-ет, да-та, до-то, те-де, ту-ду, ди-ти, ти-ди, на-ан, но-он, ну-ун, пу-бу, пе-бе, ва-во, ву-ве, та – та́то, ма-па – ма́па.
---	---

• Порівняйте:

[т] / [т']	[д] / [д']	[н] / [н']
ти-ті	ди-ді	ни-ні

6. Слухайте, повторюйте. Читайте. Пишіть.

—	— —	— —
тут там дім так ми ти ви	мама мати тато баба мова дата мапа	вода давно

◆ Запам'ятайте:

там ≠ тут
ма́ма = ма́ти

7. Читайте.

Там дім.	Там дім?	Так, дім.
Тут ма́ти.	Тут ма́ти?	Так, ма́ти.
Тут ма́ма і та́то.	Тут мама і тато?	Так, тут мама і тато.

8. Слухайте, повторюйте. Читайте. Пишіть.

[ф] Ф ф [еф]

фа-фо-фу-фе, аф-оф-уф-еф
 ва-фа, во-фо, ву-фу, фу-ву, фи-ви, уф-оф,
 фа-аф, фо-оф, фу-уф, фе-еф, фи-иф, ві-фі,
 во – водá, да – два, во-фо – фóто, ве-фе – кафé.

9. Слушайте, повторюйте. Читайте. Пишіть.

[p] Р р [ep]

ра-ар, ро-ор, ру-ур, ре-ер, ри-ир

[k] К к [ка]

ка-ко-ку-ке

ак-ок-ук-ек

[r] Р р [re]

га-го-гу-ге

[k] – [r] [ка] – [га]

[x] Х х [ха]

ха-хо-ху

ах-ох-ух

[h] Г г [he]

га-го-гу

[x] – [h] [ха] – [га]

10. Читайте.

та-кта, то-кто, ака-ага, аку-агу,

ту-кту, ка-кат.

■ Зверніть увагу:

Буква г – звук [h]: багáто, головá, дорóга, погóда.

□ Розрізняйте:

[к]	[r]	[x]	[h]
к [́] урка _́	г [́] анок	х [́] ата _́	пог [́] ода
к [́] арта	г [́] рати	х [́] устка	г [́] рати
к [́] інó	Кóнго	х [́] рам	г [́] ерб
Пе [́] к [́] ін	Ре [́] гіна	х [́] іру [́] рг	г [́] іта [́] ра

—	— —	— —	— — —	— — —
хто	папка	вікно	подруга	кімната
два	буква	урок		дорога
парк	фото			багато
брат	карта			погода
друг	парта			
	куртка			
	марка			
	риба			
	група			

11. Слухайте, повторюйте. Читайте. Пишіть.

[л] Л л [ел]

ла-ал, ло-ол, лу-ул, ли-ил, ле-ел, ли-лі,
ол – гол, ало – ма́ло, ла – ла́мпа.

12. Слухайте, повторюйте. Читайте. Пишіть.

[с] С с [ес]

са-ас, со-ос, су-ус,
се-ес, си-ис, си-сі
су – су́мка сі – сі́к,
са-ста – стака́н.

[ц] Ц ц [це]

ца-ац, цо-оц, це-ец,
та-са-ца, то-со-цо,
ту-су-цу, ти-си-ци, сі-ці,
це, ціна́, місце.

[з] З з [зе]

за-зо-зу, за – ва́за, зу – звук, за – за́втра.

[с] – [з] [са] – [за]

са-за, со-зо, су-зу, си-зи.

13. Читайте. Пишіть.

Це місто. Це будинок.

Тут ваза. Там лампа.

Там парк. Тут кімната.

Тут фото. Там мама і тато.

—	— —	— —	— — —	— — — —	— — — —
це	дата	мета	музика	будинок	молоко
так	тема	доба		дитина	телефон
ти	небо	онук		далеко	
тут	тато	завод			
там	булка	зима			
текст	слово	Павло			
сад	лампа	вона			
сік	ваза	воно			
суп	сумка	вони			
син	мало	один			
сир	масло	стакан			
звук	місто	папір			
стіл	місце	пенал			
клас	фраза				

14. Читайте.

Тут ва́за. Там вода́.

Це ва́за? – Так, це ва́за. Там вода́? – Так, там вода́.

Це ма́ма, та́то і син. А це брат і сестра́. Це ба́ба і дід.

◆ Запам'ятайте:

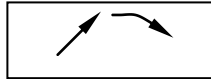
бага́то ≠ небага́то, ма́ло
ка́рта = ма́па

Хто це? – Це ма́ти.

Хто там? – Там та́то.

Хто тут? – Тут соба́ка.

Хто тут? – Тут тато і ма́ти.

15. Читайте.

1. Хто це? Це ма́ти? – Так, це ма́ти.

Хто це? Це та́то? – Так, це та́то.

Хто це? – Це ма́ти. Хто це? – Це та́то.

2. Це кімна́та. Там вікно́. Тут ва́за.

Це стакáн? – Так, це стакáн. Там вода́? – Так, там вода́.

Це кімна́та. Тут па́рта. Тут па́пка і ка́рта.

Це кімна́та? – Так, це кімна́та.

Тут уро́к? – Так, тут уро́к.

Там вікно́? – Так, там вікно́.

Тут па́рта? – Так, тут па́рта.

Там па́пка? – Так, там па́пка.

Тут папі́р. Там бу́ква «С».

3.– Це ма́ти, а це та́то. А хто це? Це Павло́?

– Так, це Павло́, він ліка́р.

– Хто там? Там ма́ти?

– Так, там ма́ти. Ма́ти там.

– Вона́ ліка́рка?

– Ні, вона́ економі́ст.

– А та́то?

– Він програмі́ст.

– Та́то тут?

– Так, він за́раз тут.

16. Читайте.

Це ф^ото. Тут ма^ама, та^ото, дити^{на}.

Це су^мка. Тут бу^лка, ма^сло, мо^локо^о.

Це Ол^ена. Ол^ена – студ^ентка. А це Ма^кси^м. Ма^кси^м – студ^ент.

Це ла^ва. Тут Ма^ри^на, Ол^ена, То^м, Ма^кси^м.

Тут Ма^ри^на? Так, Ма^ри^на. Ма^ри^на ту^т? Так, ту^т.

Це То^м? Так, То^м. Так, це То^м.

17. Читайте.

Це студ^ент? Так, це студ^ент. Це студ^ент Ма^кси^м.

Це студ^ентка? Так, це студ^ентка. Це студ^ентка Ол^ена.

Це декан^ат? Так, декан^ат. Там декан. Там секретар.

Це будинок? Так, будинок. Там мати. Там батько.

Це стіл? Так, стіл. Там пенал. Там папка.

18. Поставте запитання. Дайте відповіді на них.

Зразок: Тут сад. Тут сад? Так, сад. Так, тут сад.

Тут ва^за. Там вод^а.

Сад тут. Будин^ок там.

Тут студ^ент. Там студ^ентка.

Тут стіл. Там лампа.

Оксана тут. Олена там.

Тут брат. Друг там.

Тут лікар. Декан там.

Антон тут. Том там.

■ Зверніть увагу:

Рід

<i>Він</i>	<i>Вона́</i>	<i>Вонó</i>
студ ^е нт _т	студ ^е нтк _а	слóв _о
секрет ^а р	секрет ^а рк _а	міст _о
брат _т	сестр ^а	сел _о
Ів ^а н	Г ^а нна	місц _е
Тар ^а с	Ол ^е на	мóре
Антóн	Окс ^а на	пóл _е
-Ø	-а	-о/-е
!! але: та ^т о, Павл ^о , Микóла, Микíта	ма ^т и, па ^н і	

19. Пишіть слова в таблицю.

<i>Він</i>	<i>Вона́</i>	<i>Вонó</i>
-Ø	-а	-о/-е

Да́та, му́зика, буди́нок, па́ні, молоко́, дити́на, ону́к, те́ма, заво́д, не́бо, зима́, та́то, ра́діо, бу́лка, сло́во, пан, ла́мпа, ва́за, су́мка, стакáн, текст, гру́па, папі́р, сі́к, ма́сло, суп, мі́сто, син, мі́сце, ма́ти, сир, фра́за, дорóга, звук, сті́л, кінó, клас, сад, вікно́, кімнáта, впра́ва, мо́ре.

▣ Зверніть увагу:

<i>Він</i>	<i>Вони́</i>	<i>Вона́</i>	<i>Вони́</i>	<i>Вонó</i>	<i>Вони́</i>
клас <u>Ø</u>	класи <u>и</u>	ла́мпа	ла́мпи	вікно́	вікна <u>и</u>
заво́д <u>Ø</u>	заво́ди	бу́лка	бу́лки	мі́сто	міста́
парк <u>Ø</u>	па́рки	фра́за	фра́зи	сло́во	сло́ва
-Ø + <u>и</u>		-а → -<u>и</u>		-о → -<u>а</u>	

20. Пишіть закінчення.

Зразок: клас – класи

Кімнáта – кімнáт..., ла́мпа – ла́мп..., студéнт – студéнт..., па́пка – па́пк..., студéнтка – студéнтк..., мі́сто – міст..., економі́ст – економі́ст..., бу́лка – бу́лк..., бу́ква – бу́кв..., су́мка – су́мк..., гру́па – гру́п..., заво́д – заво́д..., сад – сад..., син – син..., брат – брат..., сестра́ – сестр..., но́мер – номер..., сло́во – слов..., програмі́ст – програмі́ст..., дорóга – дорóг..., урóк – урóк..., вікно́ – вікн...

21. Читайте речення. Доповнюйте їх словами, які ви знаєте.

1. Це фото. Тут та́то, ма́ма ...
2. Тут клас. Там студéнт, ...
3. Це су́мка. Там бу́лка, ...
4. Це сті́л. Тут ла́мпа, ...
5. Це пенал. Тут ручка, ...

▣ Зверніть увагу:

i = та
Іва́н <i>i</i> / та́ Та́рас.
Та́то <i>i</i> / та́ ма́ма.

22. Читайте речення. Пишіть їх. Покажіть, що предметів більше одного.

Зразок: Тут клас. Тут класи.

Тут клас. Там студент і студентка. Там сумка та папка. Там лампа та ваза. Там слово та буква. Це текст і вправа. Це завод і парк. Тут брат і сестра. Там пенал і папір.

23. Доберіть до кожної групи слів відповідне слово з правого стовпчика.

Мати, тато, ...	папка
Декан, студент, ...	молоко
Кава, масло, ...	студентка
Звук, буква, ...	син
Стіл, пенал, ...	слово

24. Говоріть.

а) Зразок: Хто це? – Це Ганна.

...? – Це мама. ...? – Це тато. ...? – Це син.
 ...? – Це брат. ...? – Це Антон. ...? – Це Віра.

б) Зразок: Це лікар? – Так, це лікар.

...? – Так, це Максим. ...? – Так, це декан.
 ...? – Так, це сестра. ...? – Так, це брат.

Лексика першого уроку

1. Мама, мати, тато, дитина, син, онук, онука.
2. Звук, буква, склад, слово, фраза, текст.
3. Тема, вправа, зразок, наприклад.
4. Студент, студентка, секретар, секретарка, декан, деканат.
5. Клас, урок, група, стіл, папка, папір, лампа, ваза, дата, фото, пенал, сумка.
6. Лікар, лікарка, економіст, програміст.
7. Булка, масло, молоко, кава, вода.
8. Будинок, завод, дорога, сад, парк.
9. Тут, там, мало, багато, небагато.
10. Один, два, три.
11. Це

УРОК 2

1. Слухайте, повторюйте, пишiть.

	Й й	Я я	Є є	Ю ю	Ї ї
Букви	Й	Я	Є	Ю	Ї
Звуки	[й]	[йа]	[йе]	[йу]	[йї]
	Йо́сип мій твій	я́блуко мо́я тво́я	Є́ва моє́ твоє́	юна́к Юрко́ ма́ю	ї́ду Киї́в мої́

2. Читайте:

йо, я, ю; Йо́сип, йо́гурт, йо́го; край, буй;

мій – мо́я – моє́ – мої́;

твій – тво́я – твоє́ – твої́;

дай, край, басе́йн, музе́й;

я, яйце́, як, який, Я́на, Ра́я, Зо́я, Мари́я, Наді́я, олі́я;

юна́к, ю́ний, Юрко́, Ю́ля;

Є́ва, Євге́н, є, моє́, твоє́;

їсти, ї́хати, мої́, твої́, Украї́на, краї́на;

я і ти, він і вона́, ми і ви.

◆Запам'ятайте:

голосний ≠ при́голосний

3. Читайте.

1. Звук [л] – це при́голосний. Звук [а] – це голосний.

Звук [к] – це при́голосний. Звук [у] – це голосний.

Звук [р] – це при́голосний. Звук [е] – це голосний.

Звук [н] – це при́голосний. Звук [и] – це голосний.

Звук [в] – це при́голосний. Звук [о] – це голосний.

2. [і] – це голосний? – Так, це голосний.

[й] – це при́голосний? – Так, це при́голосний.

[о] – це голосний? – Так, це голосний.

[б] – це при́голосний? – Так, це при́голосний.

3. [а] – це голосний звук. [з] – це при́голосний звук.

[а] – це голосний. [з] – це при́голосний.

■ Зверніть увагу:

і = та, й

Деніс та/і Юрко.

Оксана та/і Євген. Андрійо й/та Олена.

Яріна та/й Іван. Це тато й/та/і мама.

Яна та/і Йосип – брат та/і сестра.

4. Пишіть слова в таблицю.

<i>Він</i>	<i>Вона́</i>	<i>Вонó</i>
-Ø, -й	-а	-о/-е

Сік, звук, слóво, край, басéйн, музéй, місто, фóто, автóбус, парк, пóдруга, мáсло, група, стіл, дід, сад, вáза, мати, молóко, музика, карта, трамвай, будинок, дата, сир, країна, лампа, буква, склад, яйцé, сумка, вода, лікар, юнáк, клуб, кава, булка, папір, кніга, аудиторія, зразóк.

5. Читайте. Зверніть увагу на форму множини та місце наголосу.

Брат – брати, син – сини, дід – діди, словник – словники, автор – автори, паспорт – паспорти, викладач – викладачи, сестрá – сестри, ціна – ціни, сторінка – сторінки, помилка – помилки, вікно – вікна, слово – слова.

**друг – друзи
дитина – діти
мати – матери**

6. Слухайте, повторюйте, пишіть.

	<i>Ш ш</i>	<i>Ж ж</i>	<i>Ч ч</i>	<i>Щ щ</i>
Букви	Ша	Же	Че	Ща
Звуки	[ш]	[ж]	[ч]	[шч]

Ш ш Ж ж Ч ч Щ щ

ша–аш, шо–ош, ше–еш, ши–иш;

шафа, шапка, шостий, зошит, наш, ваш;

жа–аж, жо–ож, жу–уж, же–еж, жи–иж;

жук, ложка, гуртóжиток, кніжка, журнáл;

ча–ач, чо–оч, чу–уч, че–еч, чи–ич;
 ча́шка, дочка́, підру́чник, чому́, вчи́ти, час, чай, число́;
 ща–аш, що–ощ, шу–ущ, ще–ещ, щи–ищ;
 що, ща́стя, щеня́, щі́тка, плащ, борщ, плóща;
 ши–ші, жи–жі, чи–чі, щи–щі, наш, на́ші, ваш, ва́ші;
 жи́ти – жі́нка, ши́ти – на́ші, чи́стий – óвочі, щі́рий – щі́тка.

7. Слухайте. Зверніть увагу на місце наголосу.

—	— —	— —	— — —	— — —	— — —
ді́д	шафа́	обі́д	яблукó	кі́мната	інстíтут
де́	ді́ти	ві́кно	вулиця́	сні́данок	викладач
сті́л	хата́	костю́м	ді́вчина	удо́ма	чолові́к
жу́к	щі́тка	дочка́			кабі́нет
ча́й	кни́жка				телефо́н
ча́с	чашка́				
хлі́б	зоши́т				
ні́ж	жі́нка				
ли́ст	ложка́				
	дошка́				

◆ Запам'ятайте:

я	ми
ти	ви
ві́н, вона́, воно́	вони́

■ Зверніть увагу:

	<i>Він</i>	<i>Вона́</i>	<i>Вонó</i>	<i>Вони́</i>
	брат, ба́тько, чай, сті́л	кі́мната, сестра́	ві́кно́, прізви́ще	брати́, ві́кна
<i>я</i>	мій	мо́я	моє́	мої́
<i>ти</i>	твій	тво́я	твоє́	твої́
	<i>Чий?</i>	<i>Чия́?</i>	<i>Чиє́?</i>	<i>Чиї́?</i>

8. Читайте. Пишіть.

1. Мій (дім)	Твій (друг)	Чий?
Мо́я (кі́мната)	Тво́я (по́друга)	Чия́?
Моє́ (ві́кно́)	Твоє́ (фо́то)	Чиє́?
Мої́ (кі́мнати)	Твої́ (се́стри)	Чиї́?

Це	мій друг.	Це	твій брат?
	моя подруга.		твоя подруга?
	мій клас.		твій клас?
	моя кімната.		твоя кімната?
	моє фото.		твоє фото?
	мої брати.		твої брати?

- Це мій дім. Тут моя кімната. Там мій стіл. Тут зошит, ручка, підручник. Ось моє місце.
- Ось суп. Ось стакан. Тут молоко.
Це масло. Ось стакан. Там вода. А ось сік.
Це твій стакан? – Так, це мій стакан.
Там сік? – Так, там сік.
- Ось мій клас. Тут дошка. Тут фраза. Тут буква.
Це буква? – Так, це буква. А це слово? – Так, це слово.
- Це твій дім? – Так, це мій дім.
Чий це дім? – Мій.
Це твоя кімната? – Так, це моя кімната.
Чия це кімната? Твоя? – Так, моя.
Це твоє фото? – Так, це моє фото.
Чіє це фото? – Це моє фото.
Це твій брат? – Так, це мій брат.
Чий це брат? Твій? – Так, це мій брат.
Це твоя мама? – Так, це моя мама.
Чия це мама? Твоя? – Так, моя.
Це твоє вікно? – Так, це моє вікно.
Чіє це радіо? – Це моє радіо.
Це твої зошити? – Так, мої.

■ Зверніть увагу:	теж = та́кож
Том – мій друг. Роман – <i>теж/та́кож</i> мій друг.	
Тато тут, мати <i>теж/та́кож</i> тут.	
Мій брат інженер. Я <i>теж/та́кож</i> інженер.	
Антон студент. Я <i>теж/та́кож</i> студент.	
Олена Петрівна викладачка. Ганна Іванівна <i>теж/та́кож</i> викладачка.	

Буква *ь* (м'який знак)

“*ь*” – м'який знак не вимовляється, він позначає:

- 1) м'якість приголосного в кінці слова або перед наступним приголосним: кін*ь*, сіл*ь*, шіст*ь*, стілець;
- 2) м'якість приголосного перед *о*: сьóмий, льон.

9. Читайте.

Стілець, олівець, кінець, пальто, батько, сіль, шість, десять, висіть, сидіть, стоїть, лежить.

◆ Запам'ятайте:

та́то = ба́тько

Апостроф

Після *б, п, в, м, ф, к, р* перед *я, ю, є, ї* (перед апострофом приголосні вимовляються твердо).

10. Читайте.

Ім'я́, сім'я́, хлоп'я́, інтерв'ю́, комп'ю́тер, об'є́кт.

11. Слушайте. Читайте.

Студенти

Ахмед студент. Антон теж студент.

- Хто це?
- Це я, Ахмед.
- Чий це стіл?
- Це мій стіл. Тут мої речі: моя книжка, мій словник, мій зошит, моя лінійка, мій блокнот, моя папка, ножиці теж мої.
- А хто це?
- Це Антон, мій друг.
- Що це?
- Це пенал.
- Це твій пенал?
- Так, це мій пенал.
- Там твоя ручка, твій олівець і твоя гумка?
- Так, моя ручка, мій олівець і моя гумка.
- Ось твій стілець. Тут твій портфель. Там твій альбом, твої олівці, зошити теж твої.

ІМЕННИК**Істота:** люди, тварини (**хто?**)**Неістота:** предмети, почуття (**що?**)

12. Слухайте, повторюйте, читайте.

Хто це?	– Це тáто.
	– Це мáти і тáто.
	– Це лiкар.
	– Це Вадiм.

Що це?	– Це будiнок.
	– Це вáза.
	– Це молоко́.
	– Це книжка́.

◆ Запам'ятайте:

та́к ≠ ні

Хто це? – Це виклада́ч.
 Це виклада́ч? – Так, це викладач. (**Так.**)
 – Ні, це студéнт. (**Ні.**)
 – Ні, це не виклада́ч.
 – Ні, це не виклада́ч, а студéнт.

Що це? – Це університет.
 Це університет? – Так, це університет. (**Так.**)
 – Ні, це інститут. (**Ні.**)
 – Ні, це не університет.
 – Ні, це не університет, а інститут.

13. Пишіть слова в таблицю.

Хто це?	Що це?

Зо́шит, учитель, рúчка, підру́чник, учителька, кни́жка, викладач, оліве́ць, викладачка, інженер, словни́к, до́шка, крейда, ба́тько, дядько, інститут, ті́тка, акаде́мія, університéт, діду́сь, бабу́ся, кабінéт, чолові́к, аудито́рія, жі́нка, комп'ю́тер, дочка́, гуртожиток, дiвчинка, хлопчик, пенал, ручка, дитина, гумка, лікар, школа, учень, учениця, директор.

ПРИСЛІВНИК

Питання де? (місце)

◆ Запам'ятайте:

Де?
там ≠ тут
попереду = прямо = навпроти ≠ позаду
поруч = поряд
ліворуч = зліва ≠ праворуч = справа
вгорі (угорі) ≠ внизу (унизу)
зовні ≠ всередині (усередині) = зсередини
далеко ≠ недалеко = близько
навколо = довкола = навкруги = кругом

■ Зверніть увагу:

Де? вдома = удома
Хто <u>в</u> дома? Антон <u>у</u> дома.
Ганна <u>в</u> дома. Брат <u>у</u> дома?
Хто <u>в</u> дома? Мама <u>в</u> дома.

14. А) Читайте діалоги.

- Твоя кімната ліворуч? – Ні, моя кімната праворуч.
 А це твоє місце? – Ні, не моє. Моє місце ліворуч.
 Це аудиторія? – Ні, це деканат. Аудиторія поруч.
 Хто це на фоті? – Це мій брат, а поряд – мої батькі.
 Де зупинка? – Зупинка ліворуч.
 Де басейн? – Басейн праворуч.
 Де музей? – Музей навпроти.
 Це твоя сестра? – Ні, це моя подруга, а сестра вдома.
 Кафе далеко? – Ні, кафе близько, парк теж недалеко.
 Дошка позаду? – Ні, дошка попереду.
 А вікно попереду? – Ні, вікно позаду.
 Лампи унизу? – Ні, лампи вгорі, а підлога внизу.
 Навколо квіти. – Так, навкруги квіти.

Б) Читайте текст.

Мене звать Антон. Я школяр. Це школа. Ось мій клас. Прямо дошка. Там крейда й ганчірка. Позаду карта. Там моя країна. Угорі лампи. Унизу підлога. Зліва вікно. Справа двері. Прямо алфавіт. Там букви. Навпроти таблиця. Поруч картина. Тут шафи й полиці. Навколо столи й стільці.

15. Слухайте. Читайте. Відповідайте на питання.

Це університет. Ось моя аудиторія. Тут викладач і студенти. Вони мої друзі. Це моя група.

Тут столи. Там комп'ютери. Ліворуч вікно. Поряд карта та алфавіт. Навпроти розклад. Праворуч двері. Дощка прямо. Шафа позаду. Там крейда. Кругом столи.

Питання: Це університет? Що ось? Хто тут? Хто вони? Це твоя група? Де столи? Де комп'ютери? Де вікно? Де карта та алфавіт? Де розклад? Де двері? Де дошка? Де шафа? Де крейда? Де столи?

РІД ІМЕННИКА

<i>Хто це? (істоти)</i>		
<i>Чоловічий рід (він)</i>	<i>Жіночий рід (вона)</i>	<i>Середній рід (воно)</i>
студент юнак секретар викладач герой китаєць	студентка дівчина секретарка викладачка бабуся Марія	—
!! але: дядько, батько, Микола, Микита, собака, суддя	!! але: мати, пані	!! але: дівча, курча, дитя, маля, хлоп'я, кошеня
<i>Що це? (неістоти)</i>		
стіл парк сніг плащ музей олівець	книжка ручка шафа родина вулиця аудиторія	місто селo море прізвище питання завдання
	!! але: ніч, річ, любов, кров, сіть, відповідь, радість, осінь	ім'я, таксі, меню
(t / -й / -ь) -Ø	-а / -я / -(і)я	-о / -е / -(tt)я

16. Пишіть слова в таблицю.

Він	Вона́	Вонó

Зóшит, плóща, олівець, рúчка, сіль, пальто́, ша́фа, дядько, юна́к, дівчина, виклада́ч, аудиторі́я, пита́ння, маля́, бабу́ся, чолові́к, жі́нка, ба́тько, ві́дповідь, ма́ти, брат, друг, трамва́й, ніж, ніч, прізви́ще, впра́ва, ра́дість, завда́ння, геро́й, ща́стя, дочка́, секретар, музе́й, село́, шко́ла, пого́да, краї́на, па́лець, таксі́, метро́, та́то, о́сінь, любóв, ім'я́.

17. Говоріть.

Зразок: Чий це словни́к? Це твій словни́к?

Мі́сце, завда́ння, зóшит, рúчка, олівець, акаде́мія, гру́па, виклада́ч, краї́на, дочка́, дити́на, маля́, село́, комп'ю́тер, стілець, кни́жка, дівча́, брат.

18. Читайте діалоги.

1)

- Це тво́я кни́жка?
- Ні, не мо́я. Мо́я кни́жка там.

2)

- Чий це зóшит? Твій?
- Так, мій.
- А де мій зóшит?
- Я не зна́ю.

3)

- Чи́є це фо́то?
- Мо́є.
- Хто тут?
- Тут мо́ї батькі́: та́то і ма́ма, мій діду́сь, мо́я бабу́ся і я.

4)

- Як вас звать?
- Мене́ звать Ма́ртин. А вас?
- А мене́ Юрко́?
- Ду́же приємно. Ви студéнт?
- Так. А ви?
- Я теж студéнт.

5)

- Добри́день.
- Добри́день.
- Скажі́ть, будь ла́ска, це декана́т?
- Ні, це аудиторі́я.
- А це що?
- Це бібліотека.
- А де декана́т?

- Декана́т правору́ч.
- Декан там?
- Так, декан там.
- Дякую!
- Будь ласка!
- До побачення!
- На все добре!

19. Складіть подібні діалоги. Запитайте своїх товаришів:

а) чий (чия, чиє, чиї) це журнал, підручник, пальто, шапка, яблуко, викладач, аудиторія, кімната, гуртожиток, друзі;

б) де знаходиться магазин, деканат, зупинка, гуртожиток, басейн, музей, метро, університет.

Лексика другого уроку

1. Зошит, ручка, підручник, книжка, олівець, словник, дошка, крейда; завдання, помилка, питання, відповідь.
2. Учитель, учителька, викладач, викладачка, інженер.
3. Інститут, академія, університет, кабінет, аудиторія, комп'ютер, гуртожиток.
4. Ім'я, сім'я, родина, батько, дядько, тітка, дідусь, бабуся, чоловік, жінка, дочка, дівчинка, хлопчик, маля.
5. Країна, столиця, автобус, тролейбус, трамвай, таксі, метро, квиток, музей, басейн.
6. Чашка, ложка, виделка, ніж, тарілка, чай, хліб, сніданок.
7. Праворуч, ліворуч, прямо, поруч, поряд, навпроти.

Мовленнєві моделі

- Добрий день!
- Добрий день!
- Можна познайомитися?
- Так, можна познайомитися.
- Як Вас звать?
- Мене звать...
- Дуже приємно!
- Дуже приємно!
- Я викладач! Хто Ви? Ви студент?
- Так, я студент.
- Ваша група номер ... ?
- Так, наша група номер
- Рада познайомитися!
- Радий познайомитися!
- До побачення!
- На все добре!

УРОК 3

Сполучення *йо / ьо*

Йо вживається на початку слова або складу: *його́, Йо́сип, Йо́рданія, ра-йо́н, міль-йо́н, буль-йо́н.*

ьо вживається в середині і в кінці складу: *льо́н, льо́т-чик, сьо́-мий, сьо-го́дні.*

1. Читайте.

Букви	Н		Л		Т	
Звуки	[н]	[н']	[л]	[л']	[т]	[т']
	ни	ні	ли	лі	ти	ті
	на	ня	ла	ля	та	тя
	ну	ню	лу	лю	ту	тю
	не	не	ло	льо	то	тьо
	но	ньо				

2. Слухайте, повторюйте, читайте.

Ні-ня-ню-не-ньо. Ні́на, пі́сня, до́ню, сі́не, сі́ньо.

Лі-ля-лю-льо. Лі́то, коля́дка, лю́блю, льо́н.

Ті-тя-тю-тьо. Ті́ло, тя́га, тю́тюн, тьо́х.

3. Читайте склади і слова. Звертайте увагу на вимову твердих (П) та м'яких приголосних (П').

Ди-ді, да-дя, до-дьо, ду-дю.

Си-сі, са-ся, со-сьо, су-сю.

Ци-ці, ца-ця, цо-цьо, цу-цю.

Пий, співа́к, бий, бі́й, бу́ти, бю́ро, пу́сто, пю́ре, вино́, вікно́, ва́нна, свя́то, да́ти, дя́дко, сад, ся́ду, суд, сю́ді, ши́ти, ши́сть, жи́ти, жи́нка, цирк, ці́лий, цап, ця, цу́кор, цю, щі́рий, щі́тка, кі́лим, кіно́, ва́ги, гі́лка, хист, хі́мія, ри́ба, рік, ра́дий, рядо́к.

Лист – ши́сть, тин – ті́нь, пил – бі́ль, рис – рись, раз – ма́зь, сад – ся́дь, цей – кіне́ць.

Ба́тько, дя́дко, скі́льки, ті́льки, бу́дьмо, альбо́м, мале́нькі, шпі́льки, кі́ньми, візьмі́.

Дифтонги

Дж, дз в одному складі – це дифтонги:

[дж]: джаз, джем, джемпер, джінси, джерелó, сиджу́, ходжу́, бюджет, бджола́;

[дз]: дзвóник, дзвін, дзёркало;

[дз'] дзьоб, дзюдó.

!! Але: від-жів, від-знака.

■ Зверніть увагу на тверді та м'які приголосні:

Букви	д		т		з		с	
Звуки	[д]	[д']	[т]	[т']	[з]	[з']	[с]	[с']
	ди	ді	ти	ті	зи	зі	си	сі

ди–ді: дим – дім; **ти–ті:** тин – тітка;

зи–зі: зима́ – зірка; **си–сі:** син – сік.

Букви	ц		л		н		р	
Звуки	[ц]	[ц']	[л]	[л']	[н]	[н']	[р]	[р']
	ци	ці	ли	лі	ни	ні	ри	рі

ци–ці: цирк – ціна́; **ли–лі:** літи – літо;

ни–ні: низ – ніс; **ри–рі:** ріба – рік;

Міти, мій, біти, бій, піти, пісня, вино́, він, фіа́лка, факт, кит, кіт, лист, ліні́йка, дах, дядько.

Дифтонг	дз	
Звуки	[дз]	[дз']
	дзи	дзі

дзи – дзі, дзу – дзю,

дзвóник, дзі́га,

дзюдó, дзьоб.

Звуки [б], [п], [в], [м], [ф], [ж], [ч], [ш], [г], [к], [х], [г] не мають парних м'яких, вони можуть тільки пом'якшуватись перед *i* (зрідка перед іншими голосними, а також при подовженні).

Ві́тер, ші́сть, пі́р'я, похі́д, бю́джет, ні́ччю, подрúжжя.

**Букви (пишемо і бачимо)
Звуки (вимовляємо і чуємо)**

(узагальнення)

<i>Голосні</i>	<i>Пріголосні</i>					
	<i>дзвінкі</i>		<i>глухі</i>		<i>сонорні</i>	
	тве- рді	м'я- кі	тве- рді	м'я- кі		
а – [а]						
я – [’а]/ [йа]	[б]		[п]		[в]	[л] [н] [м] [р] [й]
о – [о]	[г]		[х]			[л’] [н’] [р’]
у – [у]	[г]		[к]			
ю – [’у]/ [йу]	[д]	[д’]	[т]	[т’]		
е – [е]	[ж]		[ш]			
є – [’е]/ [йє]	[з]	[з’]	[с]	[с’]		
и – [и]	[дз]	[дз’]	[ц]	[ц’]		
і – [і]	[дж]		[ч]			
ї – [йі]						
			[ф]			
			щ [шч]			

ЧИСЛО ІМЕННИКІВ

Однина – один предмет або особа

Множина – багато (2 і більше)

Називний відмінок (Ф-1)

Однина	Множина	Закінчення
Він		
Вони		
брат ба́тько	браті́ батькі́	-Ø + <i>-и</i> ; -о → <i>-и</i>
учі́тель	учителі́	-ь → <i>-і</i>
товáриш виклада́ч	товаришч́і викладач́і	-ж, -ч, -ш, -щ + <i>і</i>
касír !! але: лікар секретáр	касírи лікарі́ секретарі́	-р + <i>-и</i> !! -ар + <i>-і</i>
музéй	музéї	-й → <i>-ї</i>
Вона́		
Вони		
кні́жка кімна́та	книжкі́ кімнати́	-а → <i>-и</i>
ву́лиця земля́	вулиці́ зе́млі	-я → <i>-і</i>
пло́ща ві́дповідь	пло́щчi ві́дповіді́	-(ж, ч, ш, щ)а → <i>-і</i> -ь → <i>-і</i>
аудиторі́я сі́м'я́	аудиторі́ї сі́м'ї́	-ія → <i>-її</i> -'я → <i>-'ї</i>
Воно		
Вони		
сло́во прі́звище	словá прі́звища	-о → <i>а</i> -(ч, щ)е → <i>а</i>
мо́ре	моря́	-е → <i>я</i>
завда́ння воло́сся	завда́ння воло́сся	-(tt)я → <i>-(tt)я</i>

◆ Запам'ятайте:

ма́ти – матері́	друг – дру́зі
дити́на – діти	ім'я́ – іменá
люди́на – лю́ди	хлоп'я́ – хлоп'я́та
дівчи́на – дівча́та	дівча́ – дівча́та
кві́тка – кві́ти	маля́ – маля́та

■ Зверніть увагу: відбувається чергування //

і // о	о // -Ø	е // -Ø	і // е
стіл – столи	гуртожиток – гуртожитки	день – дні	папір – папери
гість – гості	будинок – будинки	учень – учні	річ – речі
рік – роки	квиток – квитки	олівець – олівці	шість – шести
сік – соки	зразок – зразки	стілець – стільці	
ніж – ножі	малюнок – малюнки	хлопець – хлопці	
колір – кольори	садок – садки	фахівець – фахівці	
ніч – ночі			

- Суфікс **-ець** втрачає **-е-**, **-є(ць)** – **й(ці)**:
українець – українка – українці;
китаєць – китайка – китаїці.
- Суфікси **-нин**, **-нк(а)**, **-н(и)**; **-ар**, **-ин(я)**, **-ар(і)** та ін.:
ки́нин – кия́нка – кия́ни;
харків'я́нин – харків'я́нка – харків'я́ни;
госпо́дар – госпо́діня – госпо́дарі;
кра́сень – кра́суня – кра́сні/кра́сені.
- Тільки **однина**: молоко́, сі́ль, хлі́б, цу́кор, м'ясо́, залі́зо, зо́лото, карто́пля, му́зика, робо́та, Ки́їв та ін.
- Тільки **множина**: гроші́, ме́блі, двéрі, окуля́ри, штані́, брю́ки, штóри, лі́ки, кани́кули, ножи́ці, взуття́ та ін.

4. Утворіть форму множини, якщо це можливо.

Зразок: клас – класи

Звук, сло́во, басейн, музе́й, клуб, місто, місце, авто́бус, парк, по́друга, друг, завда́ння, хлі́б, гру́па, това́риш, ніж, сті́л, стіле́ць, день, ніч, пло́ща, ву́лиця, столи́ця, дід, сад, ва́за, ма́ти, ка́рта, трамва́й, буди́нок, да́та, кра́їна, ла́мпа, бу́ква, склад, яйце́, су́мка, лі́кар, учи́тель, ба́тько, юна́к, бу́лка, папі́р, кни́жка, річ, аудито́рія, ло́жка, дити́на, зразо́к, дівчи́на, хло́пець, хлоп'я́, сім'я́, впра́ва, по́милка, господа́р, молоко́, пита́ння, ві́повідь, новина́, но́мер, прізви́ще.

5. Читайте.

Це ка́рта. Це моя́ кра́їна. А це місто Ха́рків. Ось трамва́й.

Ось заво́д. Тут парк. Тут парк? – Так, тут парк.

Це твій буди́нок? – Так, це мій буди́нок.

Це авто́бус? – Так, це авто́бус.

Ось су́мка. Це тво́я су́мка? – Так, це моя́ су́мка.

Це сад. Тут ма́ти. Тут ба́тько. Тут син.

– Це син? – Так, це син. – Це брат? – Так, це брат.

– Хто це? – Це мій брат. – Хто це? – Це син.

– Хто він? – Він лі́кар. – Він лі́кар? – Так, він лі́кар.

– Хто це? – Це мої́ батькі́. Хто вони́? – Вони́ викладачі́.

6. Замість крапок пишть слова:

а) мій, моя́, моє́, мої́;

б) твій, тво́я, твоє́, твої́.

Зразок: Це я. Це ... кімна́та. – Це моя́ кімна́та.

а) Це я. Це _____ місто. Тут _____ інститут. Там _____ викладач. Це _____ словник, а це _____ сумка. Це _____ друзі Юрко́ та Євге́н. Це _____ будинок. Там _____ тато і мама. Це _____ сестра і _____ брат.

б) Це ти. Це _____ кімна́та. Тут _____ стіл. Там _____ сніда́нок. Це _____ чашка. Це _____ хлі́б. Це _____ ка́ва і молоко́. Ось _____ стілець. Це _____ портфель. Там _____ ручка і _____ гумка. Ось _____ олівці́ і _____ лінійка.

■ Зверніть увагу:

	<i>Він</i>	<i>Вона́</i>	<i>Вонó</i>	<i>Вони́</i>
	брат, ба́тько, оли́вець, сті́л	кімна́та, сестра́	вікно́, прізви́ще	брати́, вікна
<i>ми</i>	наш	на́ша	на́ше	на́ші
<i>ви</i>	ваш	ва́ша	ва́ше	ва́ші
	<i>Чий?</i>	<i>Чия́?</i>	<i>Чиє́?</i>	<i>Чиї́?</i>

7. Читайте.

Ми студенти. Це наш клас. Тут на́ша до́шка, на́ше вікно́ і на́ші столи́.

- Це ваш підру́чник? – Так, мій. / Так, наш.
- Це ва́ша кімна́та? – Ні, не моя́. / Ні, не на́ша.
- Це ва́ше фо́то? – Ні, не моє́. / Ні, не на́ше.
- Це ва́ші ре́чі? – Так, це мої́ ре́чі. / Так, це на́ші ре́чі.
- Чий це зо́шит? Ваш? – Так, мій.
- Чия́ це кни́жка? Ва́ша? – Так, моя́.
- Чиє́ це місце́? – Це моє́ місце́.
- Чиї́ це ре́чі? – Це на́ші ре́чі.

8. Замість крапок пишть слова:

а) *наш, на́ша, на́ше, на́ші*; б) *ваш, ва́ша, ва́ше, ва́ші*.

Зразок: *Це ми. Це ... дім. – Це ми. Це наш дім.*

а) Це ми. Це ... маши́на. Це ... дім. Це ... місто. Це ... ву́лиця. Це ... дру́зі.

б) Це ви. Це ... су́мка. Це ... лист. Це ... кни́жка. Це ... зо́шити. Це ... фо́то.

9. Ставте питання до підкреслених слів.

Зразок: *Це мій підру́чник. – Чий це підру́чник?*

а) Це мій дім. Це моя́ кімна́та. Це моє́ вікно́. Мої́ ма́ма і та́то вдо́ма.

б) Це наш клас. Там на́ші зо́шити і словни́кі. А це ваш клас. Там ва́ша ка́рта.

в) Це твій оли́вець. Це на́ша кварта́ра. Це ваш виклада́ч. Це мій друг. Це моя́ сестра́. Ось твоя́ кімна́та. Моє́ прізви́ще Петро́нко.

10. Читайте.

Це на́ша акаде́мія. Тут наш клас. Там мій стіл, мій словні́к, мо́ї зо́шити і книжкі́. Там мій виклада́ч Га́нна Петро́вна. А це на́ші студенти́ Пол, Марк і Анто́н. Вони́ мо́ї дру́зі. А ви теж наш студе́нт? Як ва́ше ім'я́?

11. Говоріть.

Зразок: – *Це твій буди́нок?* – *Так, це мій буди́нок.*

... ? – Так, це мій брат. ... ? – Так, це мій ба́тько.
 ... ? – Так, це моя́ ма́ти. ... ? – Так, це моя́ по́друга.
 ... ? – Так, це моє́ фо́то. ... ? – Так, це моє́ вікно́.
 ... ? – Так, це мій клас. ... ? – Так, це мій авто́бус.

12. Читайте.

Чай, музе́й, басе́йн, трамва́й, ймові́рно, неймові́рно, Йо́сип, йо́гурт, майо́р, майоне́з, йод, Йо́рдан, його́, йому́, мільйо́н, бульйо́н, райо́н, знайо́мий, серйозний, кре́йда.

Льон, льо́тчик, сьо́мий, сьогóдні.

Мо́ї, тво́ї, чи́ї, їжа, їсти, їхати, краї́на, Укра́їна, її́, їхній.

■ **Зверніть увагу:**

	Він	Вона́	Вонó	Вони́
	брат, друг, оли́вець, сті́л	кімна́та, сестра́	вікно́, прізви́ще	брати́, вікна́
<i>він</i>	його́			
<i>вона</i>	ї́			
<i>вони</i>	їхній	їхня́	їхне́	їхні́
	<i>Чий?</i>	<i>Чия́?</i>	<i>Чиє́?</i>	<i>Чиї́?</i>

13. Читайте.

Це Йо́сип. Тут його́ чай, його́ ло́жка, його́ ніж, його́ ча́шки, його́ тарі́лка.

Це моя́ по́друга Мари́йка. Це її́ зо́шит, її́ ру́чка, її́ фо́то, її́ альбо́ми.

Це мо́ї дру́зі. Це їхній сті́л, їхня кі́мната, їхне́ вікно, їхні́ сті́льці.

14. Читайте діалоги.

1) – Чий це сусід?
– Це мій сусід.
– Хто він?
– Він студент.
– Це його словник?
– Так, його.	2) – Чия це сусідка?
– Це моя сусідка.
– Вона студентка?
– Ні, вона програміст.
– Це її комп'ютер?
– Ні, не її. Це мій комп'ютер.
3) – Чия це сестра?
– Це його сестра.
– Вона студентка?
– Ні, її брат студент,
а вона учениця.	4) – Хто це?
– Це наші студенти Самір та Ахмед.
– Де їхня сестра Рая?
– Вона вдома.
5) – Що це?
– Це папка.
– Що тут?
– Тут папір і зошити.
– Це твоя папка?
– Так, моя.	6) – Хто це?
– Це мої друзі Євген та Іван.
– Де їхні підручники?
– Вони там.

15. Доповніть речення. Скажіть, чиї речі ви маєте на увазі.

*Зразок: Це мій друг. Це ... машина.
Це мій друг. Це його машина.*

1. Це моя сестра. Це ... сумка.
2. Це Сергій. Це ... олівець.
3. Це мої батькі. Це ... дім.
4. Це мій викладач. Це ... речі.
5. Це мої друзі. Це ... кімната.
6. Це Олена. Це ... книжка.
7. Це Алі та Ахмед. Це ... документи.
8. Це Антон. Це ... зошит.
9. Це мої брати. Це ... іграшки.
10. Це Андрій. Це ... папка.
11. Це Оксана. Це ... словник.
12. Це мій друг. Це ... пенал.

16. Запитайте, чиї це речі. Дайте варіанти відповідей.

Зразок: – Це ваш гаманець?

– Так, мій / – Ні, не мій.

– Чий це гаманець?

– Я не знаю, чий це гаманець.

1. Це ваш паспорт?

5. Це його прізвище?

2. Це твій словник?

6. Це ваше місце?

3. Це твої гроші?

7. Це наша аудиторія?

4. Це їхні друзі?

8. Це її олівець?

17. А). Читайте.

– Хто це? – Це я, Антон. – Чий це олівець? – Це мій олівець.

– Це ти, Ахмед, мій друг. – Чиє це фото? – Це твоє фото.

– Хто це? – Це школяр. – Чий це зошит? – Це його зошит.

– Хто це? – Це школярка. – Чия це лінійка? – Це її лінійка.

– Хто це? – Це ми, школярі. – Чий це клас? – Це наш клас.

– Це ви, мої друзі. – Чиї це речі? – Це ваші речі.

– Хто це? – Це вони, мої подруги. – Чиї це пенали? – Це їхні пенали.

Б). Доповнюйте речення.

– Хто це? – Це я, Том. – _____ це стіл? – Це _____ стіл.

– Це ти, Іван, мій друг. – _____ це місце? – Це _____ місце.

– Хто це? – Це учень. – _____ це словник? – Це _____ словник.

– Хто це? – Це учениця. – _____ це гумка? – Це _____ гумка.

– Хто це? – Це ми, учні. – _____ це викладач? – Це _____ викладач.

– Це ви, мої батьки. – _____ це діти? – Це _____ діти.

– Хто це? – Це вони, мої сусіди. _____ це столи? – Це _____ столи.

18. Читайте текст і доповнюйте його.

Джон – студент. Це його кімната. Тут його письмовий стіл, ...

А це – університет. Там ваша аудиторія,

Це наша група. Ось наші студенти. Тут їхні книги, ...

А це Дмитро. Ось його словник,

Це Ганна. Ось її мама,

Ось друзі. Це їхнє кафе,

ОСОБОВІ ЗАЙМЕННИКИ

Особа	Хто? – Н.в. (Ф-1)	У кого? є Р.в. (Ф-2)
Однина		
1 ос.	я	у мене
2 ос.	ти	у тебе
3 ос.	він, воно	у нього
3 ос.	вона	у неї
Множина		
1 ос.	ми	у нас
2 ос.	ви	у вас
3 ос.	вони	у них

■ Зверніть увагу:

Це <i>моя</i> сестра. У вас (У тебе) є сестра? – Так (Так, є). – Ні (Ні, немає).	– У <i>мене</i> є сестра.
---	---------------------------

■ Запам'ятайте:

– Мене звать Олена? А тебе? – Мене звать Антон.
--

19. Запитайте один одного.

Зразок: ти – друг. – У тебе є друг?

Ви – словник; ти – сестра; ти – підручник; ви – газета; ти – друзі; ви – зошити; ви – книжки; ти – гроші; ви – час; ви – квиток; ви – дружина; ти – діти.

20. Складіть мікродіалоги за зразком.

Зразок: словник.

а) – У тебе є словник?
 – Так, є.
 – А у мене немає.

б) – У тебе є словник?
 – Так, є. А у тебе?
 – У мене теж є.

Ручка, олівець, гроші, зошит, підручник, пенал, лінійка, фарби, альбом, гумка.

21. Закінчіть речення. Підкресліть займенники.

1. Це я. – У мене є Ось мій
2. Це ти. – У тебе є Ось твій
3. Це він. – У нього є Ось його
4. Це вона. – У неї є Ось її
5. Це ми. – У нас є Ось наш
6. Це ви. – У вас є Ось ваша
7. Це вони. – У них є Ось їхній
8. Це воно. – У нього є Ось його

22. Заповніть таблицю.

	<i>Хто це?</i>	<i>У кого є?</i>	<i>Що?</i>	<i>Хто?</i>
1.	Це він	У нього є		брат
2.	Це ти	У тебе є	підручник	
3.	Це вона			
4.	Це ми			
5.	Це я			
6.	Це ви			
7.	Це вони			
8.	Це воно			

23. Пишіть замість крапок особові займенники.

Зразок: Це мій друг Антон. ... тут.

Це мій друг Антон. Він тут.

1. Це Ганна Іванівна. ... наша викладачка.
2. Це моя сестра. ... бібліотекарка.
3. Це Ахмед. ... наш студент.
4. Це Антон і Марія. ... брат і сестра.
5. Це твій зошит? – Так, ... мій.
6. Це маля. ... там.
7. Це студенти. ... тут.
8. Це Це наші речі.
9. Це Це ваші олівці.
10. Це мої ручки. ... тут.
11. Це дівча. ... там.
12. Це мої батьки. ... вдома.

ПРИСВІЙНІ ЗАЙМЕННИКИ

Особові займен- ники	Чоловічий рід – він	Жіночий рід – вона	Середній рід – воно	Множина – вони
	Чий?	Чия?	Чие?	Чії?
Я	мій	моя	моє	мої
ти	твій	твоя	твоє	твої
він, воно	його			
вона	її			
ми	наш	наша	наше	наші
ви	ваш	ваша	ваше	ваші
вони	їхній	їхня	їхнє	їхні

24. Пишіть замість крапок присвійні займенники.

*Зразок: Це студент. Це ... словник.
Це студент. Це його словник.*

1. Я Марта. Це ... журнал і ... газета. 2. Ось Іван Іванович і Марія Михайлівна. Ось ... квартира, ... авто. А це ... діти. 3. Познайомтесь, це Джон, а це ... дружина Леслі. А там ... син Макс. 4. Ми студенти. Ось ... клас, там ... речі. 5. Це Олена. Тут ... місце. 6. Батько вдома. Це ... пальто та ... капелюх. 7. Ти наш новий студент? Це ... підручник і ... ручка? 8. Це ... друзі? – Так,

25. Читайте діалоги.

1)

- Добридень. Можна познайомитися? Мене звать Антон. А вас?
- Мене звать Сергій.
- Дуже приємно. Ви економіст?
- Ні, я інженер. А ви?
- Я журналіст.

2)

- Познайомтеся! Це мій друг Максим, а це моя мама Ганна Петрівна.
- Дуже приємно.
- Радий познайомитися.

3)

- Чия це фотографія?
- Моя.
- Хто тут?
- Це мій друг Ромán, а це його ма́ма, Га́нна Петро́вна.
- Вона́ красу́ня. А хто по́руч?
- По́руч його́ бабу́ся й діду́сь.

26. Покажіть фото вашої родини і розкажіть про неї за зразком. Зразок:

*Це мій батько. Його́ звать Іва́н Петро́вич. Він лі́кар.
Це моя́ сестра́. Її́ звать Га́нна. Вона́ студе́нтка.*

27. Читайте текст і доповнюйте його необхідними словами, уживайте потрібні займенники.

Це моя́ сестра́ Тетя́на. А це ... альбо́м. Тут ... фотогра́фії. Ось Тетя́на та ... чолові́к Іва́н. А це ... син Серге́й та ... дочка́ Марі́йка. Ось і вся роді́на!

28. Читайте полілоги, замість крапок уживайте потрібні займенники.

1)

- Ти зна́єш, хто це?
- Так, зна́ю. Це ... виклада́ч.
- Як ... звать.
- Марі́на Іва́нівна.
- А це хто?
- То́чно не зна́ю. Ду́маю, це ... дека́н.

2)

- Познайо́мтесь, це ... друг. ... звать Марк.
- Ду́же прие́мно. ... студе́нт?
- Ні, ... програ́міст. А ...?
- ... студе́нт. У ... є по́друга?
- Так, звісно́ є.
- Як ... звать?
- ... звать Оле́на.
- ... по́друга теж програ́міст?
- Ні, ... вчи́телька.

ЧИСЛІВНИК**(скільки? – кількісні числівники)**

1 – одін	11 – одина́дцять	(+ -на́дцять)
2 – два	12 – двана́дцять	
3 – три	13 – трина́дцять	
4 – чоти́ри	14 – чотирна́дцять	
5 – п'ять	15 – п'ятна́дцять	
6 – шість	16 – шістна́дцять	
7 – сім	17 – сімна́дцять	
8 – ві́сім	18 – вісімна́дцять	
9 – де́в'ять	19 – дев'ятна́дцять	

Деся́тки

10 – де́сять
20 – два́дцять
30 – три́дцять
40 – со́рок
50 – п'ятдеся́т
60 – шістдеся́т
70 – сімдеся́т
80 – вісімдеся́т
90 – дев'яно́сто

Со́тні

100 – сто
200 – дві́сті
300 – три́ста
400 – чоти́риста
500 – п'ятсо́т
600 – шітсо́т
700 – сімсо́т
800 – вісімсо́т
900 – дев'ятсо́т

1 000 – тисяча

1 000 000 – мільйон

1 000 000 000 – мільярд

29. Читайте текст. Перекажуйте текст.

Це місто Харків. Ось центр. А це наша станція метро «Архітектора Бекетова». Тут вулиця Маршала Бажанова, будинок № 17 (номер сімнадцять). Це університет. Тут наш підготовчий факультет. Ось аудиторія № 21 (номер двадцять один). Це наша аудиторія. А ось група № 3 (номер три). Це наша група.

■ Зверніть увагу:

– *Скільки* коштує підручник?
– **200 гривень**. (Підручник коштує **200 гривень**).

1 (одну́)	грівню
2 (дві), 3, 4	грівні
10–50	гривень /копійок

30. Читайте.

Це кі́оск. – Ось ру́чка, а це оліве́ць. Ру́чка коштує 5 грíвень.
– А скі́льки ко́штує оліве́ць? – Оліве́ць коштує 2 (дві) грíвні.

31. Складіть питання й відповіді, використовуйте інформацію в дужках. Пишіть мікродіалоги в зошит.

Чай (7.10), ка́ва (9.30), ковбаса́ (150.70), йо́гурт (12.40), хлі́б (18.50), журна́л «Forbes» (45.00), газе́та «Го́лос» (12.00), телепрогра́ма (10.60), квито́к (8.00).

◆ Запам'ятайте:

Да́й(те), будь ла́ска, кни́гу та журна́л.

Покажі́ (покажі́ть), будь ла́ска, твій (ваш) па́спорт.

Візьмі́ (візьмі́ть), будь ла́ска, твій (ваш) зо́шит.

Диві́сь (диві́ться), це мої́ батькі́.

32. Читайте діалоги, зверніть увагу на інтонацію. Складіть власні діалоги.

1)

- Добрі́день. Скажі́ть, будь ла́ска, у вас є м'ясо?
- Так, є.
- Скі́льки ко́штує оді́н кілогра́м?
- Сто два́дцять ші́сть грíвень.
- Да́йте, будь ла́ска, оді́н кілогра́м. А молоко́ у вас є?
- Так, зви́чайно є.
- Скі́льки ко́штує оді́н паке́т?
- Три́дцять п'ять грíвень.
- А скі́льки ко́штує хлі́б і бато́н?
- Хлі́б ко́штує 18 грíвень 50 копі́юк, а бато́н – 14 грíвень.
- Дя́кую, ось гро́ші.
- Ось, візьмі́ть ва́ше м'ясо, хлі́б і молоко́.
- Дя́кую.

2)

- Добрі́день, у вас є украї́нсько-англі́йський словні́к?
- Так, є.
- Покажі́ть, будь ла́ска, словні́к.
- Ось, будь ла́ска, диві́ться.
- Скі́льки він ко́штує?

- Сто п'ятдесят гривень.
- А зóшити у вас є?
- Так, звича́йно є.
- Да́йте чо́тири зóшити і словні́к. Скільки це ко́штує?
- Двісті дві гривні 32 копійки.
- Ось гро́ші.
- Візьмі́ть, будь ла́ска, ваш словні́к і зóшити.
- Дя́кую.

3)

- Покажі́ть, будь ла́ска, ва́ше дома́шнє завда́ння.
- Ось, будь ла́ска.
- Де впра́ва № 2?
- Ось вона́, диві́ться.
- Так, усé пра́вильно. Ду́же до́бре. Візьмі́ть зóшит.
- Дя́кую.

4)

- Покажі́ть ваш па́спорт, будь ла́ска.
- Ось, візьмі́ть.

33. Складіть мікродіалоги, використовуйте інформацію в дужках. Запишіть мікродіалоги в зошит.

Словні́к (170.00), лінійка (12.00), зóшит (7.10), папі́р (110.00), квито́к (240.00).

34. Прочитайте текст. Опишіть ваш клас.

Наша аудиторія

Це наша аудиторія. Лівóруч вікно́, правóруч двéрі. Прямо до́шка. Там крéйда. Ось сті́л. Тут мо́ї книжкі́ і папéри. Це мій зóшит. Ось мо́ї впра́ви й завда́ння. Це текст. А ось студéнти та наш виклада́ч.

35. Прочитайте текст. Опишіть вашу кімнату.

Моя кімната

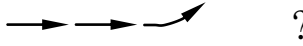

Я інозéмний студéнт. Менé звать Джон. Я англíєць. За́раз вéчир. Я вдóма. Це наш гурто́житок. Ось кімна́та № 2. Це моя кімна́та. Правóруч ша́фа. Там мо́ї рéчі: мій капелю́х, мій костю́м, моя сорóчка та мо́ї джінси. Мій плащ теж там.

Ось мій стіл. Там мої книжки, зошити, ручки й олівці. Прямо моя полиця. Там книжки й журнали.

Тут ліжко. А ось мій диван і моє крісло. Навпроти телевізор і музичний центр.

Ось моє фото. Там мої батьки. Ось мій тато. Його звать Мартін. Він програміст. А це моя мама. Її звать Ненсі. Вона лікарка. А ось мій брат Том і моя сестра Джесіка. Вони школярі.

Зверніть увагу на інтонаційні конструкції

ІК-1	Це мій дім. Батько вдома. Ось мій брат.	
ІК-3	Це твій дім? Батько вдома? Це твій брат?	
ІК-2	Хто це? Що тут? Де він?	
ІК-4	А вас? А батько? А ви?	

Лексика третього уроку

1. Лист, альбом, документ, газета, журнал, гроші, гривня, копійка, річ, іграшка.
2. Час, ранок, день, вечір, ніч.
3. Сіль, хліб, цукор, м'ясо, йогурт.
4. Товариш, красень, красуня, господар, господиня, сусід(ка), журналіст(ка), спортсмен(ка), дівча, хлоп'я.
5. Меблі, двері, диван, крісло, штори, дзеркало.
6. Окуляри, штани, брюки, капелюх, сорочка, костюм, джемпер, джинси, шарпетки.
7. Дзвоник, станція, підготовчий факультет.

Мовленнєві моделі

У тебе (У вас) є? – Так, у мене є. / Ні (немає).

Дай(те), будь ласка! – Візьми (візьміть), будь ласка!

Покажи (покажіть), будь ласка! – Дивись (дивіться)!

Скільки коштує ... ?

МОДУЛЬ 2

УРОК 4

ДІЄСЛОВО (виражає дію предмета)

Початкова форма дієслова – **інфінітив** – що робити?

Дієслова змінюються за часами:

- 1) **Теперішній час** – дія відбувається **зараз**
- 2) **Минулий час** – дія відбувалася **раніше (вчора)**
- 3) **Майбутній час** – дія буде відбуватися **потім (завтра)**

ТЕПЕРІШНІЙ ЧАС

(дієслова змінюються за особами й числами)

I дієвідміна

Особи	читати	нести	навчатися	закінчення
я	чита-ю	нес-у	навча-ю-ся	-у/-ю
ти	чита-єш	нес-єш	навча-єш-ся [с':а]	-єш/-єш
він	чита-є	нес-є	навча-єть-ся [ц':а]	-є/-є
вона				
воно				
ми	чита-ємо	нес-ємо	навча-ємо-ся	-ємо/-ємо
ви	чита-єте	нес-єте	навча-єте-ся	-єте/-єте
вони	чита-ють	нес-уть	навча-ють-ся [ц':а]	-ють/-ють
Наказовий спосіб (Імператив)	Читай! Читайте!	Неси! Несіть!	Навчайся! Навчайтеся!	

II дієвідміна

Особи	вчити	стояти	вчитися	закінчення
я	вч-у	сто-ю	вч-у-ся	-у/-ю
ти	вч-иш	сто-їш	вч-иш-ся [с':а]	-иш/-їш
він	вч-ить	сто-їть	вч-ить-ся [ц':а]	-ить/-їть
вона				
воно				
ми	вч-имо	сто-їмо	вч-имо-ся	-имо/-їмо
ви	вч-ите	сто-їте	вч-ите-ся	-ите/-їте
вони	вч-ать	сто-ять	вч-ать-ся [ц':а]	-ать/-ять
Наказовий спосіб (Імператив)	Вчи! Вчіть!	Стій! Стійте!	Вчися! Вчіть-ся! [ц':а]	

■ **Зверніть увагу:**

Що **р**обить студент? – Він **ч**итає.
 Що **р**обить студентка? – Вона **ч**итає.
 Що **р**облять студенти? – Вони **ч**итають.
 Що ти **р**обиш? – Я **ч**итаю.
 Що **р**обити? – читати, навчатися

1. Читайте дієслова. Пишіть та перекладайте їх.

I дієвідміна

Читайте	Перекладайте	Пишіть
знати		
слухати		
розуміти		
гуляти		
питати		
відповідати		
відпочивати		
вивчати		
перевіряти		
розуміти		
читати		
розповідати		
грати		
снідати		
обідати		
вечеряти		
повторювати (=ю)		
пояснювати (=ю)		
працювати (=ю)		
запитувати (=у)		
виконувати (=у)		
запам'ятовувати (=у)		
готувати (=у)		
жити (+в)		
писати (с/ш)		

казати (з/ж)		
навчатися		
займатися		
запізнюватися		
нести		
уміти		
допомагати		
прибирати		
надсилати		
відправляти		
відкривати		
чекати		
вставати (= а)		
давати (= а)		
продавати (= а)		
лікувати		
рахувати		
купувати		
будувати		
тренувати		
показувати		
фотографувати		
вирощувати		
отримувати		
малювати		
танцювати		
підкреслювати		

II дієвідміна

Читайте	Перекладайте	Пишіть
вчити		
бачити		
робити (б / бл)		
любити (б / бл)		
спати (п / пл)		
ставити (в / вл)		
дивитися (в / вл)		

сидіти (д / дж)		
стояти		
лежати		
вистіти (с / ш)		
вчитися		
знаходитися		
говорити		
креслити		
розносити		

2. А). Замість крапок пишть особові займенники.

Зразок: ... говорю. – Я говорю.

1. ... читає. 2. ... розумієте. 3. ... відпочиваю. 4. ... слухають.
5. ... снідаємо. 6. ... несу. 7. ... вчить. 8. ... лежать. 9. ... стоїть.
10. ... знаємо. 11. ... розповідаєш. 12. ... розповідає. 13. ... слухаю.
14. ... висить. 15. ... відповідаємо. 16. ... вивчають. 17. ... вечеряєш.

3. Пишть закінчення дієслів.

А) 1. Я чита... текст. 2. Ти чита... питання? 3. Він чита... журнал. 4. Вона чита... книжки. 5. Ми чита... фрази. 6. Ви чита... речення? 7. Вони чита... правило.

Б) 1. Ми слуха... радіо. 2. Вона слуха... урок. 3. Я слуха ... фрази. 4. Ти слуха... пісні? 5. Ви слуха... магнітофон? 6. Вони слуха... лекції.

В) 1. Ми розумі... правило. 2. Він розумі... слова. 3. Ви розумі... дієслова? 4. Я розумі... текст. 5. Вони розумі... граматику. 6. Ти розумі... фрази?

Г) 1. Ти нес... рюкзак. 2. Він нес... портфель. 3. Я нес... альбом. 4. Ми нес... книжки. 5. Вони нес... зошити. 6. Вона нес... квіти. 7. Ви нес... олівці.

Д) 1. Я перевіря... домашнє завдання. 2. Ти перевіря... диктант. 3. Він перевіря... вправи. 4. Вона перевіря ... тести. 5. Ми перевіря... слова. 6. Ви перевіря... іменники. 7. Вони перевіря... домашнє завдання.

Е) 1. Ти гра... у футбол. 2. Я гра... у баскетбол . 3. Він гра... у шахи. 4. Ми гра... у волейбол. 5. Вона гра... у шашки. 6. Вони гра... у кеглі. 7. Ви гра... у теніс.

◆ Запам'ятайте:

а) Чергування у суфіксах (-ува-/-у-, -юва-/-ю-)

	зап <u>і</u> тувати	готу <u>в</u> ати	по <u>я</u> снювати	пов <u>т</u> орювати
я	зап <u>і</u> тую	гот <u>у</u> ю	по <u>я</u> снюю	пов <u>т</u> орюю
ти	зап <u>і</u> туєш	гот <u>у</u> єш	по <u>я</u> снюєш	пов <u>т</u> орюєш
він вона воно	зап <u>і</u> тує	гот <u>у</u> є	по <u>я</u> снює	пов <u>т</u> орює
ми	зап <u>і</u> туємо	гот <u>у</u> ємо	по <u>я</u> снюємо	пов <u>т</u> орюємо
ви	зап <u>і</u> туєте	гот <u>у</u> єте	по <u>я</u> снюєте	пов <u>т</u> орюєте
вони	зап <u>і</u> тують	гот <u>у</u> ють	по <u>я</u> снюють	пов <u>т</u> орюють
	Зап <u>і</u> туй(те)!	Гот <u>у</u> й(те)!	По <u>я</u> снюй(те)!	Пов <u>т</u> орюй(те)!

б) чергування приголосних основи:

	пи <u>с</u> ати (с / ш)	сид <u>і</u> ти (д / дж)
я	пи <u>ш</u> у	сид <u>ж</u> у
ти	пи <u>ш</u> еш	сид <u>і</u> ш
він, вона, воно	пи <u>ш</u> е	сид <u>і</u> ть
ми	пи <u>ш</u> емо	сидим <u>о</u>
ви	пи <u>ш</u> ете	сидит <u>е</u>
вони	пи <u>ш</u> уть	сид <u>я</u> ть
	Пи <u>ш</u> і! Пи <u>ш</u> іть!	Сид <u>і</u> ! Сид <u>і</u> ть!

в) чергування приголосних основи *б/бл* *п/пл* *в/вл*

	ро <u>б</u> іти	лю <u>б</u> іти	сп <u>я</u> ти	див <u>і</u> тися
я	ро <u>б</u> лю	лю <u>б</u> лю	сп <u>л</u> ю	див <u>л</u> юся
ти	ро <u>б</u> иш	лю <u>б</u> иш	сп <u>л</u> иш	д <u>і</u> в <u>л</u> и <u>ш</u> ся [с':а]
він/вона/воно	ро <u>б</u> ить	лю <u>б</u> ить	сп <u>л</u> ить	д <u>і</u> в <u>л</u> и <u>ть</u> ся [ц':а]
ми	ро <u>б</u> имо	лю <u>б</u> имо	сп <u>л</u> им <u>о</u>	д <u>і</u> в <u>л</u> им <u>о</u> ся
ви	ро <u>б</u> ите	лю <u>б</u> ите	сп <u>л</u> ит <u>е</u>	д <u>і</u> в <u>л</u> и <u>те</u> ся
вони	ро <u>б</u> лять	лю <u>б</u> лять	сп <u>л</u> я <u>т</u> ь	д <u>і</u> в <u>л</u> я <u>т</u> ься [ц':а]
	Ро <u>б</u> і! Ро <u>б</u> іть!	Лю <u>б</u> і! Лю <u>б</u> іть!	Сп <u>л</u> и! Сп <u>л</u> ить!	Д <u>і</u> в <u>л</u> и <u>сь</u> ! Д <u>і</u> в <u>л</u> и <u>ть</u> ся! [ц':а]

4. Дієслова у дужках пишть у правильній формі.

1. Я ... (любити) футбол. 2. Він ... (писати) вірш. 3. – Що вони ... (робити)? – Вони ... (спати). 4. – Ти лежиш? – Ні, я ... (сидіти). 5. Батько ... (працювати). 6. – Що ... (робити) викладачка? – Вона ... (пояснювати) урок. 7. – Що ви ... (робити)? – Я ... (дивитися) телевізор. А ви? – Ми теж ... (дивитися) телевізор. 8. Я ... (повторювати) слова. 9. Що ти ... (готувати)? 9. Що Ви ... (казати). 10. Що (робити) студенти? – Вони ... (підкреслювати) закінчення.

5. Доповнюйте речення, замість крапок уживайте дієслова: *читати, розуміти, писати, слухати, запитувати, нести, вчити, лежати, стояти, працювати, розповідати, пояснювати, сидіти, висіти, відповідати.*

1. Я ... текст. 2. Ти ... завдання. 3. Він ... лист. 4. Ми ... журнал. 5. Вона ... правило. 6. Ви ... дієслова. 7. Вони ... слова. 8. Де він ...? 9. Де ... книжка? 10. Що ти ...? 11. Де ... картина?

■ Зверніть увагу:

Я читаю.	– Що ти робиш?
	– Що ви робите?
Ми читаємо.	– Що ви робите?

6. Читайте речення. Ставте питання за зразком.

Зразок: Студент читає. – 1. Хто читає?

2. Що робить студент?

1. Я пишу. 2. Викладач пояснює. 3. Тато працює. 4. Друг відпочиває. 5. Студентка розуміє. 6. Студенти слухають. 7. Ми несемо. 8. Я вчу. 9. Мати стоїть. 10. Декан розповідає. 11. Бабуся сидить. 12. Я відповідаю. 13. Ви готуєте. 14. Фотографія висить. 15. Брат дивиться. 16. Студент навчається. 17. Футболіст грає. 18. Брат читає. 19. Сестра пише.

7. Ставте питання до підкреслених слів.

1. Я читаю. 2. Вона слухає. 3. Вони відповідають. 4. Ми працюємо. 5. Він сидить. 6. Я запитую. 7. Ми несемо речі. 8. Вони вчать. 9. Вона стоїть. 10. Ти спиш? 11. Ви відпочиваєте? 12. Ми навчаємося. 13. Викладач пояснює.

ІМЕННИК. Знахідний відмінок (Ф-4) (Питання що?)

■ **Зверніть увагу:**

- Я читаю *журнал* і *газету*.
- *Що* ви читаєте?
- *Журнал* і *газету*.

Хто? <i>S</i> (Ф-1)	Що робить? <i>P</i>	Що? <i>O</i> (Ф-4)
Марат	розуміє	(текст) текст – тексти
Том	вчить	(правило) правило – правила
Олена	читає	(газета) газету – газети
Студенти	слухають	(лекція) лекцію – лекції

!! Вона: *a* → *y*, *я* → *ю*

8. Пишіть. Читайте, сліdkуйте за інтонацією.

Зразок: Це газета.

– *Що ти читаєш? – Я читаю газету.*

1. Це текст. 2. Це лист. 3. Це книжка. 4. Це вправа. 5. Це журнал. 6. Це підручники. 7. Це фраза. 8. Це завдання. 9. Це питання. 10. Це речення. 11. Це слова. 12. Це вірш.

9. Пишіть правильно слова в дужках.

Зразок: Я читаю газету.

А) 1. Я читаю (газета). 2. Ми слухаємо (лекція). 3. Ти повторюєш (питання). 4. Викладач пояснює (граматика). 5. Олена не розуміє (правило). 6. Ти читаєш (текст)? 7. Студент відповідає (урок). 8. Викладач перевіряє (вправа). 9. Ахмед вивчає (фізика). 10. Ми вивчаємо (українська мова). 11. Він готує (кава). 12. Студентка розповідає (тема). 13. Том вчить (слова). 14. Максим виконує (завдання).

Б) Це наш підготовчий факультет. Тут студенти вивчають (українська мова, математика, фізика, хімія, креслення, історія, біологія, інформатика). Зараз урок. Викладач пояснює (граматика). Студенти слухають (лекція). Вони розуміють (правило). Амін голосно читає (фраза). Студенти пишуть (диктант). Микола і Олена повторюють (діалоги). Викладач ставить (питання).

10. Читайте.

Квартира № 1

Це квартира № 1.

Іван Іванович з'являється вдома. Його дружина Ганна Петрівна та дочка Олена теж вдома. Олена читає книжку.

– А що робить Іван Іванович?

– Іван Іванович теж читає.

– А що читає Іван Іванович?

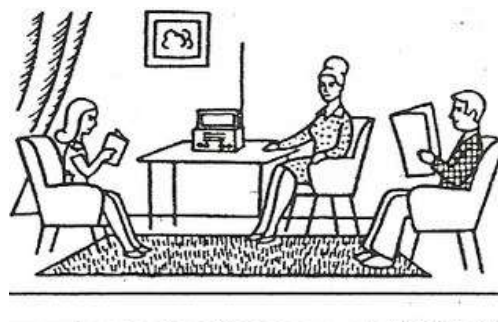
– Він читає журнал.

– Ганна Петрівна теж читає?

– Ні, вона слухає музику.

– А де їхній син Максим?

– Він гуляє.

◆ Запам'ятайте:

Студент <i>сидить</i>	Студенти <i>сидять</i>
Стіл <i>стоїть</i>	Столи <i>стоять</i>
Картина <i>висить</i>	Картини <i>висять</i>
Книга <i>лежить</i>	Книги <i>лежать</i>

ІМЕННИК. Місцевий відмінок (Ф-6)

(Питання де? – у / в, на + і / ї)

Хто? / Що?	Що робить?	Де?	у / в, на + Закінчення
Столи	стоять	у класі	-t → -i
Речі	лежать	на столі	-t → -i
Книжка	лежить	у портфелі	-ь → -i
Картини	висять	у музеї	-й → -i
Жалюзі	висять	на вікні	-o → -i
Діти	відпочивають	на морі	-e → -i
Батько	працює	на полі	-e → -i
Дівчата	сидять	на лаві	-a → -i
Лікар	працює	в лікарні	-я → -i
Словник	стоїть	на полиці	-я → -i
Студенти	навчаються	в аудиторії	-ія → -її
Викладач	пояснює	на лекції	-ія → -її

◆ Запам'ятайте:

<i>ж^іти</i>		<i>де?</i>
я жив ^у		ми жив ^{емо}
ти жив ^{еш}		ви жив ^{ете}
він/вона/воно жив ^е		вони жив ^{уть}
Живі! Живіть!		

Особові займенники	жити	Де? – Ф-6	Закінчення Чергування
Я		у Киє ^{ві}	-t → +-i ; (ї // є)
Ти		у Харк ^{ові}	-t → +-i ; (і // о)
Він		у Брюссел ^і	-ь → -i
Вона		у Кита ^ї	-й → -i
Вони		у міст ^і	-о → -i
Вона		у сел ^і	-о → -i
Ми		в Одес ^і	-а → -i
Ви		у Вінниц ^і	-я → -i
Вони		в Англі ^ї	-ія → -ii
Імператив		в Америці	-ка → -ці (к // ц)

11. Поставте питання до виділених слів.

1. Лампа стоїть *на столі*. 2. Карта висить *на стіні*. 3. Книга лежить *у портфелі*. 4. Студенти сидять *у класі*. 5. Його сестра вчиться *у школі*. 6. Моя сім'я живе *в місті*. 7. Викладач пише *на дошці*. 8. Діти гуляють *на площі*. 9. Наша сестра навчається *в інституті*. 10. Я обідаю *в кав'ярні*. 11. Діти граються *в кімнаті*. 12. Олена відпочиває *на морі*.

12. Дайте відповідь на питання. Доповніть речення.

А) 1. Ваша сім'я живе в місті? 2. Ви вчитеся в університеті? 3. Ваша сестра працює в лікарні? 4. Студенти займаються в бібліотеці? 5. Ваші речі лежать на полиці? 6. Лампа стоїть на столі? 7. Антон сидить на дивані? 8. Ви живете в Харкові?

Б) 1. Де стоїть стіл _____ (клас)? 2. Де лежить книга _____ (сумка)? 3. Де живе його бабуся _____ (Київ)? 4. Де вчиться ваш брат _____ (університет)? 5. Де стоїть склянка _____ (стіл)? 6. Де стоять квіти _____ (вікно)? 7. Де гуляють діти _____ (площа)? 8. Де живе твоя сім'я _____ (Америка)? 9. Де вони обідають _____ (буфет)? 10. Де ви купуєте продукти _____ (магазин)? 11. Де твій мобільник _____ (кишеня)? 12. Де лежить ваш ноутбук _____ (диван)?

13. Читайте речення. Зверніть увагу на керування дієслів **вивча́ти, вчи́ти, вчи́тися, навча́тися**.

1. Зараз урок. Ми вчимо слова, правило, діалоги. Ми вивчаємо українську мову. 2. – Що ви вивчаєте? – Ми вивчаємо математику. 3. – Що ви вчите? – Я вчу дієслова. 4. – Ви працюєте або вчитесь? – Я працюю. – Твій брат теж працює? – Ні, він вчиться. – Де він навчається? – Він навчається в університеті на підготовчому факультеті. 5. Ось наш факультет. Я навчаюсь тут. Мої друзі теж вчаться на підготовчому факультеті. 6. Моя сестра добре вчиться. Вона багато вчиться. 7. – Як ти вчишся? – Я вчусь добре.

● **Порівняйте: дієслова**

Вчи́ти що? (Зн.в.-Ф-4)	Вивча́ти що? (Зн.в.-Ф-4)
слова, діалог, правило, дієслова, вірші	українську мову, хімію, фізику, математику
Вчи́тися = навча́тися де? (М.в.-Ф-6)	
тут, у школі, у групі № 1, в інституті, в академії, в університеті, на підготовчому факультеті;	
(як?) добре ≠ погано	

14. Замість крапок пишть дієслова **вчитися, навчатися, вчити, вивчати** у правильній формі.

1. Ви ... правило? 2. Як ви ... ? 3. Ваш брат працює чи ... ? – Він – Де він ...? – Він ... в університеті. 4. Я ... українську мову. 5. Як ... твій брат? 6. Він ... слова. 7. Ввечері я 8. Вони ... англійську мову. 9. Студенти ... добре. 10. Я відпочиваю, а мої друзі 11. Що ти ... ? – Я ... діалог. 12. Твоя сестра багато ... ? 13. Студенти ... в академії. 14. Ти ... у групі № 5? – Ні, я ... у групі № 3.

ПРИСЛІВНИК

Іменник – Що?	Прислівник – Коли? (час)
Час доби:	
ранок	вранці, уранці
день	вдень, удень
вечір	ввечері, увечері
ніч	вночі, уночі
Пори року:	
зима	взимку, узимку
весна	навесні
літо	влітку, улітку
осінь	восени

◆ Запам'ятайте:

<i>Ко́ли? – Прислівник</i>
вчора, позавчора, сьогодні, завтра, післязавтра; зараз = тепер; спочатку ≠ тоді = потім; рано ≠ пізно; завжди ≠ ніколи; щодня, щотижня, щомісяця, щороку;

15. Читайте.

Що ти робиш уранці? – Уранці я читаю газету.

Що ви робите вдень? – Удень я навчаюся.

Що ти робиш увечері? – Увечері я гуляю.

Що ви робите вночі? – Уночі я сплю.

Ко́ли ви снідаєте? – Я снідаю вранці.

Ко́ли ви обідаєте? – Ми обідаємо вдень.

Ко́ли ви пішете впра́ви? – Я пишу́ впра́ви ввечері.

Ко́ли ви відпочива́єте? – Ми відпочива́ємо вночі.

Коли цвітуть дерева? – Дерева цвітуть навесні.

Коли канікули? – Канікули влітку.

Коли дощі? – Дощі восени.

Коли сніг? – Сніг узимку.

– Коли ти встаєш і коли встає твоя сестра?

– Я встаю рано, а сестра встає пізно.

– Коли ти робиш домашнє завдання і коли ти гуляєш?

– Спочатку я роблю домашнє завдання, а потім гуляю.

- Коли урок? – Зараз урок.
- Коли перерва? – Потім перерва.
- Коли Том запізнюється на урок? – Він завжди запізнюється на урок.
- Коли ти запізнюєшся на урок? – Я ніколи не запізнююся на урок.

16. Відповідайте на питання.

Зразок: – *Що ви робите зараз? (відпочивати)*

– *Зараз ми відпочиваємо.*

1. Що ви робите ввечері? (читати, вечеряти, відпочивати)
2. Що Максим робить увечері? (гуляти, слухати музику)
3. Що ти робиш зараз? (писати текст, вчити правило)
4. Що ви робите вранці? (снідати, слухати радіо, читати газету)
5. Що Тетяна робить удень? (спати, обідати, дивитися телевізор)
6. Що робить викладач? (пояснювати урок, перевіряти диктант)
7. Що ти робиш увечері? (повторювати дієслова, писати вправу)
8. Що студенти роблять зараз? (писати диктант, повторювати дієслова, відповідати урок)
9. Що ви робите тут? (вивчати українську мову)
10. Що вони роблять зараз? (писати лист, читати діалог)

17. За відповідями відновлюйте питання.

1. – ... ?
– Уранці Тетяна працює.
2. – ... ?
– Зараз ми слухаємо музику.
3. – ... ?
– Увечері Антон гуляє.
4. – ... ?
– Зараз вони снідають.
5. – ... ?
– Удень я працюю.
6. – ... ?
– Увечері ми виконуємо домашнє завдання.
7. – ... ?
– Удень вона вчиться.
8. – ... ?
– Уночі ми спимо.

ПРИСЛІВНИК

(прислівники на **-о**, **-е**, відповідають на питання **як?**)

Питання Як?	
дóбре ≠ погáно	весело ≠ сумно
гóлосно ≠ тíхо	часто ≠ рíдко
швíдко ≠ повíльно	чисто ≠ брудно
пráвильно ≠ непráвильно	смачно ≠ несмачно
увáжно ≠ неувáжно	високо ≠ низько
цікаво ≠ нецікаво	зручно ≠ незручно
тепло ≠ холодно	важко ≠ легко
важливо ≠ неважливо	дешево ≠ дорого
красиво ≠ некрасиво	украї́нською, англíйською (мóвою)

18. Читайте.

1. Він читає <u>швíдко</u> .	– <u>Як</u> він читає?
2. Викладач читає <u>гóлосно</u> .	– <u>Як</u> читає викладач?
3. Ми пішемо <u>повíльно</u> .	– <u>Як</u> ви пишете?
4. Марат дóбре відповідає.	– <u>Як</u> Марат відповідає?
5. Вони слóхають <u>увáжно</u> .	– <u>Як</u> вони слóхають?
6. Він погáно розуміє урóк.	– <u>Як</u> він розуміє урóк?
7. Він говóрить <u>тíхо</u> .	– <u>Як</u> він говóрить?
8. Антóн говóрить <u>украї́нською</u> .	– <u>Як</u> Антóн говóрить?

19. Відповідайте на питання.

1. Як ви читаете? 2. Як він обідає? 3. Як студенти відповідають? 4. Як викладач пояснює урок? 5. Як Тетяна знає урок? 6. Як сестра працює? 7. Як Антон пише диктант? 8. Як ти працюєш? 9. Як ви розумієте урок? 10. Як студент слухає урок?

■ Зверніть увагу:

Прислівник – як? де? коли?
<i>Як він відповідає? – Він відповідає добре.</i>
<i>Де він сидить? – Він сидить навпроти.</i>
<i>Коли він снідає? – Він снідає вранці.</i>

20. Читайте фрази. Відповідайте на питання.

1. Ганна читає гóлосно, а Джон тíхо. Як читає Джон? А Ганна? 2. Стіл стоїть лівóруч, а ша́фа – правóруч. Де стоїть стіл? А ша́фа? 3. Ненсі слóхає ува́жно, а Хасán неува́жно. Як слóхає Ненсі? А Хасán? 4. Я снідаю вранці, а обідаю вдень. Коли ти снідаєш? А обідаєш?

21. Читайте діалог. Побудуйте подібний діалог.

- Як ви розмовляєте?
- Ми розмовляємо українською.
- Ви розмовляєте українською дóбре?
- Так, ми розмовляємо українською дóбре.
- Як розмовляє Леслі? – Леслі розмовляє англійською.
- Як розмовляє Хасán? – Хасán розмовляє арабською.
- Як розмовляє Мурат? – Мурат розмовляє турецькою.

22. Ставте питання до підкреслених слів.

1. Я читаю голосно. 2. Студент слухає неуважно. 3. Шафа стоїть праворуч. 4. Карта висить ліворуч. 5. Викладач пояснює українською. 6. Студенти пишуть добре. 7. Вона відпочиває вдень. 8. Увечері студенти роблять домашнє завдання. 9. Ганна говорить дуже швидко. 10. Ми читаємо повільно. 11. Антон пише вправу правильно.

23. Відповідайте на питання.

А) 1. Ви добре пишете диктанти? 2. Ви добре знаєте українську мову? 3. Ви говорите швидко? 4. Ви уважно слухаєте? 4. Ви правильно відповідаєте? 5. Ви снідаєте ввечері? 6. Ви працюєте вночі? 7. Ви погано розумієте правило? 8. Дошка висить праворуч? 9. Мати стоїть поруч? 10. Студенти відпочивають влітку? 11. Розклад висить навпроти?

Б) 1. Що слухають студенти? (лекція, радіо, музика, пісня)
2. Що ви дивитесь? (фільм, концерт, новини, програма, таблиця)
3. Що читає Том? (книга, газета, журнал, вірш, лист, речення, текст)
4. Що ви вивчаєте? (фізика, історія, математика, англійська мова)
5. Що вивчає ваш друг (біологія, хімія, креслення, українська мова)
6. Що ви пишете? (вір, лист, вправа, фраза, дієслова).

24. Вибірайте потрібний сполучник *і, й, та*.

Фізика ... хімія; Греція ... Єгипет; Київ ... Харків; хліб ... батон; кава ... молоко; її ... його; він ... вона; студент ... студентка; дівчина ... юнак; брат ... сестра; швидко ... голосно; читаю ... пишу; читаєш ... пишеш; математика ... біологія; дорого ... красиво; працює ... відпочиває; вдень ... вночі; влітку ... взимку; навесні ... восени.

● Порівняйте:

<i>і, й, та, теж, також</i>	<i>а, але</i>
Брат <i>і</i> сестра розмовляють. Том снідає <i>та</i> слухає радіо.	Брат читає, <i>а</i> сестра пише. Вранці Том снідає, <i>а</i> потім слухає радіо.
Він читає голосно <i>й</i> уважно. Я читаю <i>і</i> розумію завдання.	Він читає повільно, <i>але</i> правильно. Я читаю, <i>але</i> не розумію завдання.
Я розумію правило, Антон <i>теж</i> розуміє. Антон читає добре, Ганна <i>також</i> читає добре. Шафа стоїть ліворуч, ліжка <i>теж</i> стоїть ліворуч.	Я розумію правило, <i>а</i> Антон не розуміє. Антон читає добре, <i>а</i> Ганна погано. Шафа стоїть ліворуч, <i>а</i> стіл стоїть праворуч.

25. Пишіть речення, вживайте потрібні сполучники.

1. Студент ... студентка сидять тут. 2. Викладач пояснює, ... студент слухає. 3. Словник лежить, ... карта висить. 4. Марта ... Ірина гуляють. 5. Брат ... сестра відпочивають. 6. Бабуся сидить ... слухає новини. 7. Дідусь сидить, ... дівчинка стоїть. 8. Метро праворуч, ... кафе ліворуч. 9. Ми слухаємо уважно ... розуміємо нову тему. 10. Ми слухаємо уважно, ... не розуміємо тему.

26. Доповнюйте речення за зразком.

Зразок: *Шафа стоїть праворуч, а стіл*

– Шафа стоїть праворуч, а стіл ліворуч.

1. Картина висить тут, а карта 2. Викладач пояснює, а студенти 3. Декан запитує, а студент 4. Стіл стоїть, а полиця 5. Я читаю швидко, а друг 6. Вранці я снідаю, а вдень

27. Читайте речення. Ставте потрібні сполучники *і, й, та, теж, також, а, але*.

1. Студенти ... викладач працюють тут. 2. Комп'ютер ... принтер стоять ліворуч. 3. Студенти слухають ... пишуть. 4. Мати запитує, ... син відповідає. 5. Я читаю ... розумію. 6. Шафа праворуч, ... карта ліворуч. 7. Тут лежить ручка, ... там лежить зошит. 8. Викладач пояснює правило, ... студенти уважно слухають. 9. Я пишу диктант повільно, ... правильно. 10. Антон читає голосно ... швидко. 11. Тетяна розуміє текст, ми ... добре розуміємо текст.

28. Читайте текст. Складіть до нього питання.

Ось наша аудиторія. Тут працює наша група. Зараз урок. Викладач пояснює завдання. Він пояснює повільно й голосно. Студенти уважно слухають, але не розуміють завдання. Викладач пояснює ще один раз. Студенти слухають, а потім вони пишуть. Тепер студенти добре розуміють завдання.

29. Пишіть речення. Дієслова в дужках пишіть у правильній формі.

Зразок: Студенти ... (писати) диктант.

Студенти пишуть диктант.

1. Я добре ... (розуміти) урок. 2. Він завжди ... (снідати) рано вранці. 3. Ввечері ми ... (слухати) музику. 4. Ти добре ... (знати) дієслова? 5. Студенти ... (вивчати) українську мову. 6. Ви ... (писати) лист? 7. Ганна й Антон ... (гуляти) ввечері. 8. Ви ... (працювати) вдень? 9. Студенти ... (відпочивати) ввечері. 10. Зараз ми тихо ... (розмовляти). 11. Коли ти ... (обідати)? 12. Викладач ... (перевіряти) диктант. 13. Зараз мої друзі (дивитися) фільм. 14. Художник красиво (малювати) картину. 15. Вночі діти (спати). 16. Студенти добре (розуміти) граматику. 17. Мама (готувати) обід.

30. Складайте речення за зразком. Пишіть їх.

А) Зразок: Телевізор.

– Він дивиться телевізор.

– Що він дивиться?

1. Фільм. 2. Футбол. 3. Новини. 4. Книжка. 5. Журнал. 6. Фотографія. 7. Газети. 8. Таблиця.

Б) Зразок: Марія, говорити, англійською.

Марія говорить англійською.

1. Вони, говорити, арабською.
2. Ми, читати, французькою.
3. Я, не, розмовляти, російською.
4. Ви, розовляти, перською.
5. Галина, говорити, українською.
6. Студенти, добре, розмовляти, англійською.
7. Друг, говорити, турецькою.

31. Вибирайте потрібне дієслово і пишіть його у правильній формі: читати, слухати, повторювати, вивчати, писати, знати, пояснювати, працювати, робити, розуміти, гуляти, відпочивати, нести, стояти, лежати, сидіти, снідати, обідати, вечеряти.

1. Ввечері я ... домашнє завдання, ... листи, ... газети й журнали, ... музику. А що ви ... ввечері?
2. Вранці ми ..., вдень ..., а ввечері
3. Викладач повільно ... диктант, а студенти
4. Викладач ... граматику, а студенти уважно
5. Сьогодні ти добре ... урок. Ганна теж добре ... слова і текст.
А Марія ... урок погано.
6. Зараз урок. Що ви ...? Ми ... текст. Потім викладач ..., а ми
7. Ось кафе. Зараз перерва. Студенти Викладач теж
8. Що ти ...? – Я ... книжку. А ти? – Я ... газету й журнал.

32. Складіть діалоги за зразком, використовуйте слова *дóбре, погáно, непогáно, трóхи, правíльно, неправíльно, швídко, повíльно.*

Зразок: Ви, говорити, англійською, арабською.

- Скажіть, будь ласка, ви говорите арабською?
- Ні, не говорю.
- А англійською?
- Говорю, але погано.

1. Ти, читати, арабською, українською.
2. Джон, писати, англійською, російською.
3. Він, говорити, французькою, німецькою.
4. Сестра, писати, перською, арабською.
5. Жанна, читати, китайською, українською.
6. Перекладач, розмовляти, турецькою, іспанською.

УРОК 5

ДІЄСЛОВО. МИНУЛИЙ ЧАС

(дієслова змінюються за числами та родами (в однині))

	чита́-ти	писа́-ти	стоя́-ти	диві́-ти-ся		
я, ти, він	чита- в	писа- в	стоя- в	диви- вся	-в	ся
я, ти, вона	чита- ла	писа- ла	стоя- ла	диви- лася	-ла	ся
воно	чита- ло	писа- ло	стоя- ло	диви- лося	-ло	ся
ми,ви,вони	чита- ли	писа- ли	стоя- ли	диви- лися	-ли	ся

Що ти робі́в? Що він робі́в?

Що ти робі́ла? Що вона́ робі́ла?

Що воно́ робі́ло?

Що ви робі́ли? Що вони́ робі́ли?

♦ Запам'ятайте: *нести́ – ніс (але! несла́, несло́, неслі́)*

1. Утворіть форми минулого часу від дієслів.

Зразок: *Чита́ти – він чита́в, вона чита́ла, вони чита́ли.*

І дієвідміна

Інфінітив	Він	Вона	Вони
знати			
слухати			
розуміти			
гуляти			
питати			
відповідати			
відпочивати			
вивчати			
перевіряти			
розуміти			
читати			
розповідати			
грати			
снідати			
обідати			
вечеряти			
повторювати			

пояснювати			
працювати			
запитувати			
виконувати			
запам'ятовувати			
готувати			
жити			
писати			
казати			
бути			
навчатися			
займатися			
запізнюватися			
пити			
нести			
уміти			
допомагати			
прибирати			
прибирати			
надсилати			
відправляти			
відкривати			
чекати			
вставати			
подавати			
продавати			
лікувати			
рахувати			
купувати			
будувати			
тренувати			
показувати			
фотографувати			
вирощувати			
отримувати			
малювати			
танцювати			
підкреслювати			

II дієвідміна

Інфінітив	Він	Вона	Вони
вчити			
бачити			
вантажити			
робити			
любити			
спати			
ставити			
дивитися			
сидіти			
стояти			
лежати			
висіти			
вчитися			
знаходитися			
говорити			
креслити			
розносити			

◆ Запам'ятайте:

Іменник Н.в. (Ф-1) – що?	Прийменник + іменник у / в + З.в. (Ф-4) – коли?	Прислівник – коли?
поне <u>ді</u> ло <u>к</u> □	<u>у</u> поне <u>ді</u> ло <u>к</u> □	Що <u>д</u> ня
ві <u>в</u> торо <u>к</u> □	<u>у</u> ві <u>в</u> торо <u>к</u> □	Що <u>т</u> ижня□
се <u>р</u> е <u>д</u> а	<u>у</u> се <u>р</u> е <u>д</u> у	Запам'ятайте:
че <u>т</u> ве <u>р</u> □	<u>у</u> че <u>т</u> ве <u>р</u> □	Що <u>д</u> ня = кожний день
п'я <u>т</u> ни <u>ц</u> я	<u>у</u> п'я <u>т</u> ни <u>ц</u> ю	Що <u>т</u> ижня = кожний тиждень
су <u>б</u> ото <u>а</u>	<u>у</u> су <u>б</u> ото <u>у</u>	
не <u>д</u> і <u>л</u> я	<u>у</u> не <u>д</u> і <u>л</u> ю	

2. Читайте питання й відповідайте.

1. – Який день сьогодні? (понеділок, вівторок, середа, четвер, п'ятниця, субота, неділя) 2. – Коли ти навчаєшся? (понеділок, вівторок, середа, четвер, п'ятниця) 3. – Коли ти відпочиваєш? (субота, неділя) 4. – Коли твій батько має робочі дні? Коли твій батько має вихідні? 5. – Коли ти тренуєшся у спортзалі? Коли ти дивишся фільми?

3. Читайте питання й відповідайте.

Зразок: – Ти читає сьогодні газети?

– Так, я читає сьогодні газети.

1. Антон читав сьогодні текст? 2. Студентка читала журнал?
3. Викладач перевіряв завдання? 4. Студенти писали диктант у понеділок? 5. Ваш друг писав вправу у вівторок? 6. Викладач пояснював урок щодня? 7. Ти гуляв у суботу? 8. Твоя подруга гуляла у неділю? 9. Ви працювали щотижня? 10. Антон дивився фільм у середу? 11. Анна дивилася новини щодня? 12. Ваш сусід слухав музику у четвер? 13. Ви розмовляли раніше українською мовою? 14. Він уже обідав сьогодні? 15. Максим спав у п'ятницю вдома? 16. Картини висіли на стіні? 17. Діти сиділи на стільці? 18. Дідусь лежав на дивані? 19. Архітектор креслив проект? 20. Мама готувала сніданок? 21. Ти чекав друзів? 22. Учень виконував вправу? 23. Учениця підкреслювала закінчення? 24. Батьки і діти відпочивали на морі? 25. Художник малював картину? 26. Спортсмен тренувався в спортзалі? 27. Твоя сестра купила телефон? 28. Викладач креслив фігури.

4. Відновлюйте питання за зразком.

Зразок: – ?

– Уранці я працював.

– *Що ти робив уранці?* – Уранці я працював.

1. – ... ?
– Удень ми працювали.
2. – ... ?
– Увечері ми гуляли.
3. – ... ?
– Уранці вона писала лист.
4. – ... ?
– Після обіду вона читала газети.
5. – ... ?
– Сьогодні вони слухали музику.
6. – ... ?
– Вчора я дивилася фільм.
7. – ... ?
– Позавчора Тетяна відпочивала.
8. – ... ?
– Після уроку ми обідали.

ІМЕННИК. Родовий відмінок (Ф-2) (Питання звідки?)**◆ Запам'ятайте:**

Я, ти, він – приїхав_
 Я, ти, вона – приїхала_ **Звідки? Ф-2**
 Я, ти, вони – приїхали_

Рід	Особові займенники	приїхати	Звідки? – Ф-2	Закінчення Чергування
ч.р.	Я		з Києва <u>а</u>	-t → +-a (ї//є)
	Ти		з Харкова <u>а</u>	-t → +-a (ї//о)
	Він		з Ізраїлю <u>ю</u>	-ь → -ю
	Вона		з Китаю <u>ю</u>	-й → -ю
ж.р.	Ми		з Одеси <u>и</u>	-a → -и
	Ви		з Вінниці <u>і</u>	-я → -і
	Вони		з Англії <u>ї</u>	-ія → -її

◆ Запам'ятайте: з Марокко, з Бангладеш**5. Читайте.**

Англія – з Англії, Лондон – з Лондона, Україна – з України, Київ – з Києва, Китай – з Китаю, Судан – з Судану, Іспанія – з Іспанії, Харків – з Харкова, Львів – зі Львова, Європа – з Європи, Азія – з Азії, Польща – з Польщі, Америка – з Америки.

ЗВЕРТАННЯ. Кличний відмінок (Ф-7)

Рід	Н.в. (Ф-1)	Кл.в. (Ф-7)	Закінчення
Він	Віктор <u>а</u> , Павло Сергій <u>я</u> , Василь <u>я</u>	Вікторе <u>а</u> , Павле <u>а</u> Сергію <u>а</u> , Василю <u>а</u>	-а +е ; -о → -е -й, -ь → -ю
Вона	Олена <u>а</u> Оля <u>я</u>	Олено <u>а</u> Олю <u>а</u>	-а → -о -я → -ю

6. Відповідайте негативно.

Зразок: Олена – Одеса – Київ.

– Олено, звідки ти приїхала? З Одеси?

– Ні, я приїхала не з Одеси, а з Києва.

Тетяна – Україна – Вінниця.

Павло – Ірак – Йорданія.

Тоня – Палестина – Судан.

Камаль – Індія – Бангладеш.

Сара – Іспанія – Англія.

Сергій – Ялта – Ташкент.

Рая – Ізраїль – Єрусалим.

Андрій – Туреччина – Анталія

Ірина – Польща – Варшава.

Іван – Голландія – Амстердам

Дарина – Фінляндія – Норвегія Богдан – Італія – Неаполь

7. Дайте відповідь на питання письмово.

1. Звідки приїхав Саїд? (Алжир) 2. Звідки приїхала Іра? (Україна) 3. Звідки приїхав Том? (Англія) 4. Звідки приїхали Валід та Азіз? (Йорданія) 5. Звідки ти приїхав? (Китай) 7. Звідки ви приїхали? (Київ) 8. Звідки приїхала Зоя? (Німеччина) 9. Звідки друзі приїхали? (Марокко, Бангладеш)

ДІЄСЛОВО *бути*

ІМЕННИК. Місцевий відмінок (Ф-6) (Питання де?)

Я, ти, він – (не) був_	Де? Ф-6
Я, ти, вона – (не) була_	
Я, ти, вони – (не) були_	

Коли?	Хто?	Бути	Де?
Позавчора	Том	був_	у театрі_
Вчора	Ганна	була_	в аптеці_
Увечері	студенти	були_	на концерті_
Сьогодні	друг	був_	у кіно_
Удень	подруга	була_	у кафе_
Уранці	друзі	були_	у метро_

♦ Запам'ятайте: у кіно_ , у кафе_ , у метро_

у парку_ , у банку_ , у словнику_ , у гуртожитку_ ; на уроці_

8. Читайте. Пояснюйте.

А) Був в академії, була в центрі, були в парку,
був у бібліотеці, була в цирку, були в клубі,
був у магазині, була в театрі, були в кіно,
був на площі, була в метро, були в кафе.

Б) – Де ти був учора?

– Я був у музеї. А ти?

– А я був у кіно.

В) – Ти була в музеї?

– Так, була.

– А в кіно?

– Теж була.

Г) – Ви вже були в деканаті?

– Так були. А ви?

– Ні, ще не були.

– Ти не знаєш, Азіз і Валід були вчора в клубі?

– Ні, не були.

9. За зразком складіть діалоги з дієсловами: А) *бути*, Б) *жити*. Запишіть їх і прочитайте.

А) Зразок: ти – Одеса – Том.

– Ти був в Одесі?

– Так, був.

– А Том?

– Він ще не був.

Марат – Київ – Шон.

Вони – Франція – ви.

Він – Варшава – вона.

Ганна – цирк – Аїша.

Ніна Петрівна – театр – Олена.

Антон – концерт – Іра.

Б) Зразок: ти – Лондон – Берлін.

– Ти живеш у Лондоні?

– Ні, я живу не в Лондоні, а в Берліні.

Максим – Київ – Одеса.

Антон – Будапешт – Софія.

Роберт – Вашингтон – Атланта.

10. Читайте текст. Задавайте питання до підкреслених слів.

В аудиторії

Я іноземний студент. Я живу в Харкові й навчаюсь в університеті. Я вивчаю українську мову. У мене є чудовий друг Рамон. Раніше він жив у Мексиці, а тепер живе в Харкові. Рамон теж студент. Він живе в гуртожитку.

Зараз урок. Ми сидимо в аудиторії. На столі лежать наші речі. Ручка, олівець, гумка лежать у пеналі. Зошити лежать у папці. Викладач пише на дошці, а я пишу в зошиті. На уроці ми читаємо текст. Я читаю уважно, але розумію не всі слова в тексті. Я дивлюсь нові слова в словнику. Словник лежить на полиці. Альбом лежить у портфелі. Я малюю у альбомі.

Після уроку я обідаю у їдальні. Після обіду я відпочиваю у кімнаті. А потім я готую домашнє завдання. Іноді я працюю у бібліотеці, а іноді в гуртожитку. Увечері я гуляю у парку. А вчора я не був у парку, тому що було дуже холодно. Спочатку я був у спортзалі. Потім ми були у кафе. Уночі я спав удома.

ІМЕННИК. Орудний відмінок (Ф-5)

(Питання з ким? з + ...-ом, -ем /-ою, -ею)

■ Зверніть увагу:

- З **ким** ви були в театрі?
 – З **другом** і з **подругою**. (У театрі я був з **другом** і з **подругою**).
 – Він – з **ним**. – Вона – з **нею**. (У театрі я був з **ним** і з **нею**).

<i>Хто?</i>		<i>Де?</i>	<i>З ким?</i>	Закінчення
Антон	був	у клубі	з другом	Ø + -ом
Том	був	у театрі	з Сергієм	й → -єм
Ганна	була	в музеї	з подругою	-а → -ою
Брат	був	у кафе	з Ганею	-я → -ею
Друзі	були	в деканаті	з ним	
Він	був	у магазині	з нею	

11. Дайте відповіді на питання за зразком.

А) Зразок: – *Ірина гуляє з Антоном?*– *Так, Ірина гуляє з Антоном.*

1. Ти живеш з братом?
2. Ви були в клубі з сестрою?
3. Викладач познайомився з Марком?
4. Ганна снідає з мамою?
5. Ви говорили з деканом?
6. Тетяна познайомилась з Джоном?

Б) Зразок: – *З ким ви слухаєте радіо? (Ганна)*– *Я слухаю радіо з Ганною.*

1. З ким ви дивилися фільм? (Марта)
2. З ким ви вчитеся? (Віктор)
3. З ким ви відпочиваєте? (Іван)
4. З ким ви часто розмовляєте українською? (Андрій)
5. З ким ви гуляли у парку? (друг та подруга)
6. З ким ви живете? (Оля)
7. З ким ви снідали? (Марат)
8. З ким ви обідали? (сестра)
9. З ким ви вечеряли? (бабуся)

12. Побудуйте діалоги за зразком.

Зразок: Вчора я був у кіно. (Тарас, Ганна)

– З ким ти вчора був у кіно? З Тарасом?

– Ні, не з ним.

– З Ганною?

– Так, з нею.

1. Учора я був у цирку. (брат, сестра)
2. Учора я був у театрі. (друг, подруга)
3. Учора ввечері я був у парку. (Ірина, Юрко)
4. Учора я був в академії. (Віктор, Марта)
5. Учора я була в гуртожитку. (Джон, Ліда)
6. Учора ввечері ми були в ресторані. (Антон, Олена)

ДІЄСЛОВА – їсти, пити

<i>Теперішній час</i>	Їсти	Пити
я	їм	п'ю
ти	їси	п'єш
він, вона, воно	їсть	п'є
ми	їмо	п'ємо
ви	їсте	п'єте
вони	їдять	п'ють
Імператив	Їж, їжте	Пий, пийте
<i>Минулий час</i>		
я, ти, він	їв	пив
я, ти, вона	їла	пила
ми, ви, вони	їли	пили

ІМЕННИК. Знахідний відмінок (Ф-4). (Питання що?)

13. Відповідайте на питання, вживайте інформацію в дужках.

1. Що ви їсте вранці? (сендвіч, яєшня, йогурт, сир, ковбаса)
2. Що ви п'єте вранці? (чай, кава, молоко, вода)
3. Що ви їсте на обід? (суп, макарони, рис, пюре, м'ясо або риба)
4. Що ви їсте ввечері? (сир, картопля, котлети)
5. Що ви п'єте у кав'ярні? (чай, кава, сік, коктейль або вода)

ІМЕННИК. Орудний відмінок (Ф-5). (Питання з чим?)

<i>Хто?</i>		<i>Що?</i>	<i>З чим?</i>	
Антон	їсть	курку	з соусом	Ø + -ом
Ганна	п'є	чай	з малиною	-а → -ою

14. Дайте відповіді на питання за зразком.

Зразок: З чим ви п'єте чай? (малина)

– Я п'ю чай з малиною.

1. З чим ти п'єш каву? (молоко)
2. З чим він п'є чай? (лимон)
3. З чим ви їсте бутерброд? (сир)
4. З чим вони пили чай? (печиво)
5. З чим дитина п'є чай? (цукерка)
6. З чим ти їси картоплю? (м'ясо)
7. З чим ви їсте рис? (риба)
8. З чим ти готуєш овочі? (соус)

15. Напишіть речення за зразком.

Зразок: Я, їсти, торт. – Я їм торт.

Я, пити, кава. – Я п'ю каву.

- А) 1. Мурат, їсти, м'ясо. 2. Ти, їсти, яблуко. 3. Марта, їсти, суп. 4. Я, їсти, піца. 5. Ви, їсти, морозиво. 6. Вони, їсти, макарони. 7. Ми, їсти, фрукти.

- Б) 1. Марія, пити, сік. 2. Марат, пити, чай. 3. Я, пити, молоко. 4. Ти, пити, вода. 5. Вони, пити, капуста. 6. Ви, пити, айран. 7. Ми, пити, коктейль.

УРОК 6**ДІЄСЛОВО. МАЙБУТНІЙ ЧАС**

(дієслова змінюються за особами та числами)

Складена форма

Я	б́уду	читати (<i>інф.</i>)
ТИ	б́удеш	вчити
ВІН, вона, воно	б́уде	розмовляти
МИ	б́удемо	гуляти
ВИ	б́удете	працювати
ВОНИ	б́удуть	снідати

– Що ти б́удеш робіти?

– Що ви б́удете робіти?

– Що він (вона́/вонó) б́уде робіти?

– Що вони́ б́удуть робіти?

Складна форма

	чита́ти	вчи́ти	диві́тися /-сь
я	читати <u>му</u>	вчити <u>му</u>	дивити <u>муся</u>
ти	читати <u>меш</u>	вчити <u>меш</u>	дивити <u>мешся</u> [с':а]
він, вона, воно	читати <u>ме</u>	вчити <u>ме</u>	дивити <u>меться</u> [ц':а]
ми	читати <u>memo</u>	вчити <u>memo</u>	дивити <u>memoся</u>
ви	читати <u>mete</u>	вчити <u>mete</u>	дивити <u>metesя</u>
вони	читати <u>муть</u>	вчити <u>муть</u>	дивити <u>муться</u> [ц':а]

Що ти **робітимеш**?

Що ви **робітимете**?

Що він (вона) **робітиме**?

Що вони **робитимуть**?

1. Утворюйте форму майбутнього часу від цих дієслів:

А) Складену форму. Зразок: я буду читати.

Б) Складну форму. Зразок: *Чита́ти* – я чита́тиму, вони читатимуть.

Робіти, знати, учіти, говори́ти, слухати, нести́, запітувати, відпові́дати, писати́, снідати, обі́дати, вечеря́ти, гуля́ти, розумі́ти, перевіря́ти, займа́тися, вивча́ти, повто́рювати, пояснювати, учі́тися, диві́тися, відпочива́ти, працюва́ти, розмовля́ти, виконува́ти, гра́ти.

2. Читайте питання й відповідайте.

А) Зразок: – Ти будеш читати сьогодні газети?

– Так, я буду читати сьогодні газети.

1. Ти будеш слухати музику? 2. Ваш викладач буде пояснювати урок? 3. Ви будете снідати? 4. Він буде обідати? 5. Студенти будуть гуляти ввечері? 6. Ганна буде відпочивати? 7. Марат буде завтра працювати? 8. Ти будеш ввечері дивитися телевізор?

Б) Зразок: – Ти читатимеш сьогодні газети?

– Так, я читатиму сьогодні газети.

1. Ви дивитиметеся новини? 2. Діти гулятимуть ввечері? 3. Ваш викладач пояснюватиме урок? 4. Ганна відпочиватиме зараз? 5. Ти слухатимеш музику? 6. Марат завтра працюватиме?

3. Читайте питання й відповідайте.

Зразок: – Коли ви будете сьогодні гуляти?

– Я буду гуляти після уроку.

1. Коли ми будемо обідати? 2. Коли ти будеш готувати обід?
4. Коли ти працюватимеш? 5. Коли він писатиме твір? 6. Коли Антон буде спати? 7. Коли вони дивитимуться телевізор?

4. Пишіть речення, вживайте дієслова у майбутньому часі.

Зразок: Ви ... сьогодні газети? (читати)

А) Складена форма: – Ви будете читати газети?

Б) Складена форма: – Ви читатимете газети?

1. Зараз викладач ... (пояснювати) урок. 2. Завтра ми ... (гуляти). 3. Ви ... (обідати)? 4. Після перерви студенти ... (писати) диктант. 5. Ти ... (вивчати) українську мову? 6. Ввечері вони ... (дивитися) телевізор. 7. Вранці я ... (робити) зарядку. 8. Завтра він ... (повторювати) слова. 9. Післязавтра ми ... (готувати) піцу.

5. Поставте питання до підкреслених слів. Читайте. Пишіть.

Зразок: Уранці він снідав.

– Що він робив уранці?

1. Ввечері ми відпочивали. 2. Він читає газету. 3. Сьогодні вранці я слухав новини. 4. Завтра ввечері мій сусід буде писати лист. 5. Я працюю. 6. Сьогодні вони дивилися фільм. 7. Вчора Антон гуляв. 8. Завтра викладач пояснюватиме урок. 9. Вранці вона читала журнал. 10. Ми вивчаємо українську мову. 11. Вчора лікар працював. 12. Ганна вже вечеряла. 13. Вчора весь вечір я робив завдання. 14. Вчора вранці він учив дієслова. 15. Завтра вдень я працюватиму. 16. Після перерви ми будемо писати диктант.

6. Читайте питання й відповідайте.

1. Що ви робили вчора? 2. Що ви будете робити (робитимете) завтра? 3. Що ваш друг буде робити (робитиме) вранці? 4. Що ваш друг робив вчора ввечері? 5. Що студенти будуть робити (робитимуть) ввечері? 6. Що студенти робили вчора ввечері?

7. Що Ганна буде робити (робитиме) завтра вдень? 8. Що вона робила вчора вдень? 9. Що Марат буде робити (робитиме) сьогодні ввечері? 10. Що вони робили після обіду? 11. Що ви будете робити (робитимете) після перерви?

7. Пишіть тексти в минулому та майбутньому часі.

А) Що ви робите? Ми читаємо текст. Потім викладач пояснює урок. Студенти слухають дуже уважно. Викладач говорить повільно й голосно. Ми розуміємо урок добре. Потім викладач запитує, а ми відповідаємо. Ми повторюємо правило, пишемо дієслова й диктант, багато розмовляємо українською. Усі студенти працюють дуже добре.

Б) Ми перевіряємо домашнє завдання, потім виконуємо вправи, розповідаємо текст, пишемо диктант, відповідаємо на питання. Потім викладач пояснює урок, а ми уважно слухаємо. Ввечері я відпочиваю, гуляю, дивлюся телевізор, слухаю музику або готую. Я і мої друзі багато говоримо українською.

В) Після обіду я відпочиваю, читаю газети й журнали. Потім я пишу вправи, вчу слова, повторюю дієслова. Ввечері я готую вечерю, а потім дивлюся телевізор і слухаю музику.

8. За відповідями відновлюйте питання.

1. ... ?

– Ввечері ми гуляли.

2. ... ?

– Студент відповідає урок.

3. ... ?

– Ввечері ми відпочиватимемо.

4. ... ?

– Завтра вранці я буду працювати.

5. ... ?

– Він говорить українською.

6. ... ?

– Я вчив нові слова.

МОДУЛЬ 3

УРОК 7

ПРИКМЕТНИК (означає ознаку предмета)

Якій це будинок? – Це **новий** будинок.

Яка це книжка? – Це **цікава** книжка.

Яке це яблуко? – Це **смачне** яблуко.

Які це студенти? – Це **іноземні** студенти.

Якій?	Яка?	Яке?	Які?
новий дім молодий лікар цікавий фільм синій плащ	нова книжка молода актриса цікава книжка синя ручка	нове пальто молоде дерево цікаве оповідання синє пальто	нові класи молоді люди цікаві фільми сині зошити
-ий / -ій	-а / -я	-е / -є	-і

◆ Запам'ятайте:

новий ≠ старий	високий ≠ низький
молодий ≠ старий	довгий ≠ короткий
молодший ≠ старший	широкий ≠ вузький
хороший ≠ поганий	цікавий ≠ нецікавий
великий ≠ маленький	швидкий ≠ повільний
теплий ≠ холодний	м'який ≠ твердий
світлий ≠ темний	важкий ≠ легкий
веселий ≠ сумний	мокрый ≠ сухий
добрий ≠ злий	сильний ≠ слабкий
чистий ≠ брудний	сміливий ≠ боязливий
зручний ≠ незручний	розумний ≠ дурний
здоровий ≠ хворий	багатий ≠ бідний
рідний ≠ чужий	дорогий ≠ дешевий
важливий ≠ неважливий	глибокий ≠ мілкий
правильний ≠ неправильний	модний ≠ немодний
свіжий ≠ несвіжий	далекий ≠ близький
смачний ≠ несмачний	тихий ≠ голосний
солодкий ≠ солоний	ласкавий ≠ суворий
гіркий ≠ кислий	іноземний, український

■ Зверніть увагу:

га́рний = вродлі́вий = красі́вий
<i>гарний/ вродливий/ красивий хлопець, гарна/вродлива /красива дівчина</i>
<i>але! гарний/ красивий будинок (вродливий – тільки особа)</i>
га́рний = чудо́вий
<i>чудовий/гарний вечір, чудова/гарна погода</i>
до́брый = хоро́ший
<i>добра/хороша відповідь, добра/хороша книжка, добра/хороша людина</i>

1. Читайте.

Який це клас? – Це **вели́кий** клас.

Яка це кімна́та? – Це **те́пла** кімна́та.

Яке це пальто́? – Це **нове́** пальто́.

Які це аудито́рії? – Це **сві́тлі** аудито́рії.

Ваш клас **вели́кий**? – Ні, наш клас **мале́нький**.

Ва́ша кімна́та **сві́тла**? – Так, мо́я кімна́та **сві́тла**.

Ва́ше пальто́ **те́пле**? – Так, моє́ пальто́ **те́пле**.

Ва́ші книжкі **нове́**? – Так, на́ші книжкі **нове́**.

Сьо́годні **те́плий** день? – Ні, сьо́годні **холо́дний** день.

Це **хоро́ша** му́зика? – Так, це **хоро́ша** му́зика.

Це **нове́** завда́ння? – Ні, це **старé** завда́ння.

Це **старі́** дере́ва? – Ні, це **молоді́** дере́ва.

Це **цікавий** фі́льм? – Ні, це **нецікавий** фі́льм.

Ваша сестра **весела**? – Ні, моя сестра **сумна**.

Це **модне** пальто? – Ні, це **немодне** пальто.

Том **розумний** студент? – Так, Том **розумний** студент.

Іван **іноземний** студент? – Ні, Іван **український** студент.

Ваша бабуся **хвора**? – Ні, наша бабуся **здорова**.

Твоя мама **добра**? – Так, моя мама **добра**.

Твій батько **суворий**? – Так, мій батько **суворий**.

Сьогодні́ суп **смачний**? – Так, сьогодні́ суп **смачний**.

Учора була **чудова** погода? – Так, учора була **чудова** погода.

Твоя сестра **вродлива**? – Так, моя сестра **вродлива**.

Твій брат **сильний**? – Так, мій брат **сильний**.

ЧИСЛІВНИК**■ Зверніть увагу на утворення порядкових числівників**

<i>Кількісні числівники</i>	<i>Порядкові числівники</i>		
Скільки?	Який по́верх? Котри́й?	Яка сторі́нка? Котра́?	Яке число́? Котре́?
оді́н (одна́, одне́, одні́)	пе́рший (по́верх)	пе́рша (сторі́нка)	пе́рше (число́)
два (дві)	дру́гий	дру́га	дру́ге
три	тре́тій	тре́тя	тре́тє
чоти́ри	четве́ртий	четве́рта	четве́рте
п'ять	п'я́тий	п'я́та	п'я́те
шість	шо́стий	шо́ста	шо́сте
сі́м	сьо́мий	сьо́ма	сьо́ме
ві́сім	во́сьмий	во́сьма	во́сьме
де́в'ять	де́в'я́тий	де́в'я́та	де́в'я́те
де́сять	де́ся́тий	де́ся́та	де́ся́те
оди́на́дцять	оди́на́дця́тий	оди́на́дця́та	оди́на́дця́те
...
	-ий/-ій	-а/-я	-е/-є

2. Прочитайте речення. Зверніть увагу на вживання кількісних і порядкових числівників.

1. Тут гуртожиток № 6. = Тут шостий гуртожиток.
2. Це кімната № 8. = Це восьма кімната.
3. Це будинок № 7. = Це сьомий будинок.
4. Це квартира № 10. = Це десята квартира.
5. Це кабінет № 5. = Це п'ятий кабінет.
6. Це аудиторія № 4. = Це четверта аудиторія.
7. Це автобус № 3. = Це третій автобус.
8. Це школа № 9. = Це дев'ята школа.
9. Це сторінка № 41. = Це сорок перша сторінка.
10. Це завдання № 22. = Це двадцять друге завдання.

3. Прочитайте діалоги, зверніть увагу на питання до порядкових числівників.

1) – Яке це завдання?
– Це третє завдання.	4) – Яке сьогодні число?
– Сьогодні друге число.
2) – Яка це вправа?
– Це дев'ята вправа.	5) – Який це поверх?
– Це восьмий поверх.
3) – Який це автобус?
– Це перший автобус.	6) – Яка це сторінка?
– Це десята сторінка.

4. Дайте відповіді на питання.

1. Який це трамвай? (5). 2. Яке це завдання? (2). 3. Яка це сторінка (6). 4. Яка це вправа? (8). 5. Яке це число? (4). 6. Який це будинок? (10). 7. Яка це кімната? (1). 8. Який це кабінет? (3). 9. Яка це аудиторія? (7). 10. Який це поверх? (9).

5. Замість крапок пишть прикметники і порядкові числівники.

1. *Новий* (-а, -е, -і): ... урок, ... поліція, ... завдання, ... вулиці.
2. *Старий* (-а, -е, -і): ... словник, ... ручка, ... правило, ... друзі.
3. *Теплий* (-а, -е, -і): ... гуртожиток, ... кімната, ... пальто, ... речі.
4. *Холодний* (-а, -е, -і): ... ранок, ... молоко, ... погода, ... ночі.
5. *Світлий* (-а, -е, -і): ... клас, ... будинки, ... сорочка, ... волосья.
6. *Великий* (-а, -е, -і): ... вікно, ... країна, ... конверт, ... міста.
7. *Маленький* (-а, -е, -і): ... чашки, ... аудиторія, ... речення, ... хлопчик.
8. *Хороший* (-а, -е, -і): ... відповідь, ... друг, ... діти, ... яблуко.
9. *П'ятий* (-а, -е): ... вправа, ... поверх, ... число.
10. *Другий* (-а, -е): ... завдання, ... гуртожиток, ... сторінка.
11. *Третій* (-я, -є): ... зошит, ... книжка, ... питання.

◆ Запам'ятайте:

Колір (кольори):

білий, чорний, сірий, червоний,
жовтий, зелений, синій, блакитний,
рожевий, коричневий, фіолетовий,
помаранчевий

6. Доберіть прикметники до іменників.

А) Олівець, урок, викладач, студент, клас, друг, зошит, стіл, журнал, лист.

Б) Машина, подруга, справа, вулиця, лампа, погода, сім'я, дитина.

В) Пальто, молоко, дзеркало, дерево, крісло, вікно, завдання, волосся, радіо, місто, дівча.

Г) Будинки, вулиці, олівці, газети, студенти, сорочки, стільці, двері, джинси.

Д) Площа, міста, речення, секретар, музика, друзі, кімната, студенти, хлоп'я.

7. Доберіть іменники до прикметників і числівників.

Чудовий (-а, -е, -і), великий (-а, -е, -і), новий (-а́, -е́, -і́), гарний (-а, -е, -і), білий (-а, -е, -і), молодший (-а, -е, -і), теплий (-а, -е, -і), вродливий (-а, -е, -і), перший (-а, -е), сьомий (-а, -е), третій (-я, -є)

8. За відповідями відтворіть питання.

1. ... ?

– Увечері ми гуляємо.

2. ... ?

– Студент відповідає голосно і правильно.

3. ... ?

– Ми працюємо вдень.

4. ... ?

– Це мої речі.

5. ... ?

– Він пише лист.

6. ... ?

– Наша аудиторія світла.

7. ... ?

– Це перший поверх.

8. ... ?

– Він повторює старий урок.

9. ... ?

– Вони вивчають українську мову.

9. Доберіть прикметники до іменників.

Тема «Фрукти»

Українська – переклад		
яблуко –		
груша –		
слива –		
персик –		
абрикос –		
банан –		
ананас –		
апельсин –		
мандарин –		
лимон –		
вишня –		
черешня –		
виноград –		
малина –		
полуниця –		
смородина –		
диня –		
кавун –		
манго –		
ківі –		

Тема «Овочі»

Українська – переклад		
картопля –		
морква –		
буряк –		
помідор –		
огірок –		
капуста –		
баклажан –		
редиска –		
кабачок –		
гарбуз –		
перець –		
цибуля –		
часник –		
кукурудза –		
квасоля –		
горох –		
шпинат –		
спаржа –		
салат –		
селера –		
м'ята –		

• Порівняйте прислівник і прикметник:

Прикметник	Прислівник
Який? Яка? Яке? Які? + іменник	Як? + дієслово прислівник + прислівник
Це гарний студент. Це гарна дівчина. Це гарні студенти. Це цікаве оповідання. Це швидкий поїзд. Я знаю українську мову. Наш клас завжди чистий.	Він гарно читає. Вона гарно співає. Вони гарно пишуть. Він цікаво розповідає. Він говорить швидко. Я говорю українською. Там завжди чисто.

10. Замість крапок пишть прикметник у правильній формі або прислівник.

Зразок: Він ... студент. Він ... читає. (добрий, добре)
Він добрий студент. Він добре читає.

1. Ми ще ... говоримо українською. Він завжди відповідає ...
Він ... студент. (поганий/погано)
2. Ганна говорить У неї ... голос. (тихий/тихо)
3. Я дивлюся ... фільм. Сіменон пише дуже (цікавий/цікаво)
4. Він відповідає Його відповідь (правильний/
правильно)
5. Марина ... співає. Сьогодні ... погода. (чудовий/ чудово)
6. Моє ліжко Тут ... спати й відпочивати. (зручний/ зручно)
7. Це дуже ... літак. Я пишу (швидкий/швидко)
8. Я знаю ... мову. Ми розмовляємо (український/
українською)
9. Наша аудиторія завжди Ось наша аудиторія, тут завжди
... . (чистий/чисто).
10. Мама завжди ... готує. Сьогодні був ... обід. (смачний /
смачно).
11. Сьогодні ... на вулиці. Влітку ... погода. (теплий / тепло).
12. Вчора в театрі було Моя сестра ... (веселий / весело).

ВКАЗІВНІ ЗАЙМЕННИКИ

Однина			Множина
Чоловічий рід Який?	Жіночий рід Яка?	Середній рід Який?	– Які?
цей	ця	це	ці
той	та	те	ті

■ Зверніть увагу:

Цей студент добре розмовляє українською.	Який студент? – Цей.
Ця студентка добре розмовляє українською.	Яка студентка? – Ця.
Ці студенти добре розмовляють українською.	Які студенти? – Ці.
Той стіл стоїть ліворуч.	Який стіл? – Той.
Та полиця висить ліворуч.	Яка полиця? – Та.
Те фото лежить тут.	Яке фото? – Те.
Ті речі лежать там.	Які речі? – Ті.

11. Відповідайте на питання за зразком.

Зразок: – *Ти бачив цю актрису?*
– *Так, я бачив цю актрису.*

1. Цей журналіст знає Вас? 2. Ця студентка знає українську мову? 3. Ці студенти добре знають фізику? 4. Цей студент вивчає арабську мову? 5. Ці діти снідали? 6. Цей сусід розуміє англійську мову? 7. Ця дівчина добре говорить українською? 8. Ці викладачі працюють тут? 9. Ця дівчина уміє малювати?

12. Замість крапок пишть вказівні займенники *той, та, те, ті*.

Зразок: ... *книжка лежить там.*
– *Та книжка лежить там.*

1. Я читаю ... книжки. 2. Том вивчив ... правило. 3. Я пишу ... диктант. 4. Ти знаєш ... дієслова? 5. Дайте, будь ласка, ... пальто. 6. Покажіть, будь ласка, ... джинси. 7. Де була ... мапа? 8. Де знаходиться ... село? 9. Де лежать ... речі?

Наш факультет

13. Пригадайте синоніми та антоніми.

б ^у ква = лі ^т ера	до ^в гий ≠ ко ^р о ^т кий
ву ^з ький = неши ^р окий	ши ^р окий ≠ ву ^з ький
ма ^л е ^н ький = невели ^к ий	вис ^о кий ≠ низ ^ь кий
низ ^ь кий = невис ^о кий	чи ^с тий ≠ бру ^д ний

14. Читайте та пишiть новi прикметники. Утворiть словосполучення *прикметник + iменник*.

Зразок: довгий коридор, довга дорога, довге волосся, довгий день, довга спiдниця.

Брудний, вузький, географiчний, довгий, зручний, iнозeмний, короткий, пiдготiвчий, чистий, широкий.

15. Читайте та пишiть новi iменники. Складiть з ними речення.

Академiя, iнспектор, iдальня, кафедра, лаборант, оголошення, перерва, розклад, факультет.

16. Читайте речення. Спробуйте зрозумiти з контексту значення нового дiєслова *знаходитися* (*знаходжусь, знаходишся, ... знаходяться*).

1. Ось перший поверх, тут *знаходиться* наш факультет. 2. Ось станція метро «Ботанічний сад». Тут *знаходиться* наш гуртожиток. 3. Це вулиця Маршала Бажанова, тут *знаходиться* наш університет. 4. Скажіть, будь ласка, де *знаходиться* деканат? 5. Ось бібліотека, а навпроти *знаходяться* комп'ютерні класи.

17. а) Прочитайте речення. Зверніть увагу на виділені прийменникові сполучення.

1. Зараз урок, ми працюємо. *Після уроку* ми відпочиваємо. 2. Що ти робиш *після уроку*? – *Після уроку* я обiдаю. 3. Що ти робиш *після обiду*? – *Після обiду* я сплю або читаю. 4. Зараз перерва. *Після перерви* ми знову працюємо. А що ви робите *після перерви*? – *Після перерви* ми пишемо диктант.

б) Складіть власні речення з цими прийменниковими сполученнями.

■ Зверніть увагу:

<i>Хто це?</i>	<i>Чий це стіл? Чия це книжка? Чиї це речі?</i>
Це викладач <u>О</u> . Це Ахмед <u>О</u> . Це Ганна <u>а</u> .	Це стіл викладача <u>а</u> . Це його стіл. Це книжка Ахмеда <u>а</u> . Це його книжка. Це речі Ганни <u>и</u> . Це її речі.

● Порівняйте:

<i>Яка це карта?</i>	
Це <u>географічна</u> карта.	Це карта <u>України</u> .

18. Читайте текст. Підкреслюйте у ньому нові слова.

Наш факультет

Я іноземний студент. Мене звать Імад. Це наш університет. Я тут навчаюсь. Ось перший поверх. Тут знаходиться деканат. Там працюють декан, його секретар та інспектори.

Ось третій поверх, тут знаходиться наша їдальня. Вона велика й зручна. Тут завжди тепло, затишно й чисто. Тут ми відпочиваємо після уроку та обідаємо.

А ось четвертий поверх. Тут довгий і широкий коридор. Тут знаходиться наш підготовчий факультет. Праворуч та ліворуч класи. Тут працюють іноземні студенти й викладачі. Поруч кафедра, там стоїть комп'ютер, столи та висока шафа. Ось лежать книжки, словники, зошити. Тут працюють лаборант і викладачі. Навпроти висить розклад та оголошення.

А ось аудиторія № 410. Ця аудиторія велика й світла, тепла й чиста. Це наша аудиторія. Праворуч велике вікно. Прямо висить дошка, поруч – українська абетка та географічна карта. Це карта України.

А ось стоять нові столи. Там лежать книжки, зошити, ручки, олівці, словники. Тут мій стіл. Поряд стоять зручні стільці. Тут сиджу я і мій друг Ахмед. А тут стіл викладача. Там лежать книжка, зошити, журнал. Ліворуч стоїть велика шафа. Там лежать підручники та словники.

Зараз урок. Студенти й викладач працюють. Викладач голосно пояснює нову граматику. Студенти уважно слухають. Вони пишуть літери, слова, фрази, читають нові діалоги та нові тексти.

Потім викладач запитує, а студенти відповідають. Ми слухаємо уважно й відповідаємо швидко. Я добре розумію питання. Ахмед теж усе розуміє добре. Ми відповідаємо правильно та голосно. Потім студенти пишуть диктант. Вони пишуть диктант українською. Викладач читає диктант повільно й голосно, а студенти пишуть уважно.

19. Відповідайте на питання за текстом.

1. Це університет? 2. Ось перший поверх. Що тут знаходиться? 3. Хто там працює? 4. Ось третій поверх. Що тут знаходиться? 5. Що студенти роблять у їдальні? 6. Ось четвертий поверх. Що тут знаходиться? 7. Які студенти тут працюють? 8. Який тут коридор? 9. Де висить розклад та оголошення? 10. Ось аудиторія. Яка вона? 11. Де вікно? 12. Де дошка й абетка? 13. Ось столи. Що там лежить? 14. Тут стіл викладача. Що там лежить? 15. Де висить географічна карта? 16. Що пояснює викладач? 17. Як пояснює викладач? 18. Як слухають студенти? 19. А як вони відповідають? 20. Як Імад розуміє питання? А як розуміє Ахмед? 21. Що потім роблять студенти? 22. Як викладач читає диктант? 23. А як пишуть студенти?

20. Доповнійте речення за текстом.

Це наш Ось перший Тут знаходиться Там працює

Ось третій ... , тут ... наша Вона Тут завжди Тут ми

А ось четвертий Тут Праворуч та ліворуч Тут працюють Поруч ... , там стоїть Ось лежать Навпроти висить

А ось Ця аудиторія ... й ..., ... й Це ... аудиторія. Праворуч Прямо ... , а поруч

Зараз урок. Студенти і викладач

21. Складіть власний текст «Наш факультет» (100-150 слів)

УРОК 8

ВИДИ ДІЄСЛОВА

<p>Вчора я <u>читав</u> текст, <u>писав</u> вправи, <u>вчив</u> діалоги, <u>готував</u> домашнє завдання. Що ти <u>робиш</u>? слова-помічники: <i>ще, завжди, часто, рідко, щодня, кожного дня</i> } теп.ч.</p>	<p>Вчора я <u>прочитав</u> текст, <u>написав</u> вправи, <u>вивчив</u> діалоги, <u>приготував</u> домашнє завдання. Що ти <u>зробиш</u>? слова-помічники: <i>уже /вже – мин.ч.</i></p>
<p>Недоконаний вид (НВ) Що <u>робити</u>? <i>Назва дії (факт) / процес (як довго?) / повторювана дія (багато разів)</i></p>	<p>Доконаний вид (ДВ) Що <u>зробити</u>? <i>Результат дії (як? який?) / неповторювана дія (один раз)</i></p>
<p>читати писати вчити робити телефонувати відкривати готувати дивітися бачити слухати мити снідати обідати вечеряти їсти пити розуміти казати відповідати перекладати запитувати повторювати пояснювати знайомитися</p>	<p>прочитати написати вивчити зробити зателефонувати відкрити приготувати подивітися побачити послухати помити поснідати пообідати повечеряти поїсти випити зрозуміти сказати відповісти перекласти запитати повторити пояснити познайомитися</p>

♦ Запам'ятайте способи утворення видів:

<i>НВ</i>	<i>ДВ</i>
<i>1. Префіксальний</i>	
робіти писати вчити знайомитися	зробити на писати в ічити п ознайомитися
<i>(-а-/-я-, -ува-/-юва-, -ива) 2. Суфіксальний (-и-, -а-, -ну-)</i>	
крича́ти виконува́ти ляга́ти відкрива́ти пояснюва́ти перевіря́ти	крикну́ти віконати́ лягті́ відкрити́ поясни́ти перевірити́
<i>3. Зміна наголосу (іноді з чергуванням у корені)</i>	
склика́ти приміря́ти розріза́ти сіда́ти	склі́кати примі́ряти розрі́зати сі́сти
<i>4. Різні основи</i>	
бра́ти (беру́, береш...) говори́ти шука́ти лови́ти (ловлю́, ловиш...)	взя́ти (візьму́, візьмеш...) сказа́ти (скажу́, скажеш...) знайти́ (знайду́, знайдеш...) спійма́ти

1. Прочитайте мікротекст, зверніть увагу на вживання видів дієслів.

Сьогодні на уроці ми *писали* диктант. Ми *написали* диктант і *почали читати* текст. Спочатку *читав* викладач. Коли викладач *читав*, ми уважно *слухали*. Викладач *прочитав* текст і *запитав*: «Усе зрозуміло?» Потім викладач *пояснював* нову граматику. Коли викладач *пояснював*, ми уважно *слухали*. Коли він усе *пояснив*, урок *закінчився*.

Вдома ми *відпочивали*. Коли ми *відпочили*, ми *приготували* вечерю, *зробили* домашнє завдання й *подивилися* телевізор. Потім ми *лягли спати*.

**Вираження минулої, теперішньої та майбутньої дій
за допомогою дієслів недоконаного й доконаного виду**

Недоконаний вид		Доконаний вид	
Теперішній час			
Я	<i>пишу</i>	_____	
ТИ	<i>пишеш</i>		
ВІН, ВОНА, ВОНО	<i>пише</i>		
МИ	<i>пишемо</i>		
ВИ	<i>пишете</i>		
ВОНИ	<i>пишуть</i>		
Минулий час			
Я, ТИ, ВІН	<i>писав</i>	<i>написав</i>	
Я, ТИ, ВОНА	<i>писала</i>	<i>написала</i>	
Я, ТИ, ВОНО	<i>писало</i>	<i>написало</i>	
МИ, ВИ, ВОНИ	<i>писали</i>	<i>написали</i>	
Майбутній час			
Я	<i>писатиму</i>	<i>буду писати</i>	<i>напишу</i>
ТИ	<i>писатимеш</i>	<i>будеш писати</i>	<i>напишеш</i>
ВІН, ВОНА, ВОНО	<i>писатиме</i>	<i>буде писати</i>	<i>напише</i>
МИ	<i>писатимемо</i>	<i>будемо писати</i>	<i>напишемо</i>
ВИ	<i>писатимете</i>	<i>будете писати</i>	<i>напишете</i>
ВОНИ	<i>писатимуть</i>	<i>будуть писати</i>	<i>напишуть</i>

Дієслова **недоконаного виду** мають форми **теперішнього, минулого й майбутнього часу** (*читаю, читав, читатиму, буду читати*).

Дієслова **доконаного виду** мають форми **минулого й майбутнього часу** (*прочитав, прочитаю*).

2. Прочитайте речення, зверніть увагу на час дієслів та на вживання дієслів недоконаного й доконаного виду.

А) *Писати* – недоконаний вид (НВ)

1. Зараз друг *пише* лист. – *Що робить* друг зараз?
2. Учора друг *писав* лист. – *Що робив* друг учора?
3. Завтра друг *писатиме* (=буде *писати*) лист.
– *Що робитиме* (=буде *робити*) друг завтра?

Б) *Написати* – доконаний вид (ДВ)

1. Друг уже *написав* лист. – *Що зробив* друг?
2. Завтра друг *напише* лист. – *Що зробить* друг завтра?

3. Напишіть відповіді на питання за зразком, використовуйте дієслова доконаного або недоконаного виду.

Зразок: Що зробив учень? (відповідати / відповісти).
– *Він відповів.*

1. Що зробила учениця? (запитувати / запитати). 2. Що робили студенти? (відповідати / відповісти). 3. Що робив декан? (говорити / сказати). 4. Що робить брат? (читати / прочитати). 5. Що зробили діти? (снідати / поснідати). 6. Що зробив батько? (писати / написати). 7. Що робили учні? (вчити / вивчити). 8. Що робить мама? (готувати / приготувати). 9. Що робить бабуся? (обідати / пообідати). 10. Що зробили гості? (їсти / поїсти). 11. Що роблять сестри? (вечеряти / повечеряти).

4. На місці крапок пишуть дієслова доконаного і недоконаного виду.

1. Щодня я ... текст ввечері. А сьогодні я вже ... текст. (читати – прочитати) 2. Завжди я ... домашнє завдання ввечері. А в неділю вранці я уже ... його. (робити – зробити) 3. Кожного дня я ... брату. Сьогодні вранці він уже ... мені. (телефонувати – зателефонувати) 4. Якщо в кімнаті жарко, я завжди ... вікно. Уранці було дуже жарко, тому я вже ... вікно. (відчиняти – відчинити) 5. Завжди ввечері я ... дієслова. Сьогодні ввечері я ... їх добре. (вчити – вивчити) 6. Щовечора тітка ... вечерю. Сьогодні вона ... смачну вечерю. (готувати – приготувати) 7. Часто я ... нові слова у класі. А сьогодні я уже ... їх удома. (писати – написати) 8. Щодня я ... вправи ввечері. А сьогодні я ... їх уранці. (перевіряти – перевірити)

5. Напишіть питання до дієслів. Визначте час і вид дієслів.

1. Завтра студенти розповідатимуть діалоги. 2. Сьогодні сестра працює. 3. Уранці родина снідає. 4. Скоро мама готуватиме вечерю. 5. Подруги розказали про подорож. 6. Декан розповів про факультет. 7. Секретар друкує документи. 8. Сьогодні Ахмед читатиме текст. 9. Наші друзі запитують про навчання. 10. Іноземний студент перекладатиме нові слова. 11. Ти повторював тему. 12. Завтра Марія вчитиме вірш.

6. Прочитайте діалоги. Зверніть увагу на вживання форм виду та часу дієслів.

- 1) – Ви вже прочитали книжку? – Ні, я ще читаю.
- 2) – Ти сьогодні працюватимеш? – Так, сьогодні я працюватиму.
- 3) – Коли ти відпочиватимеш? – Я відпочиватиму завтра.
- 4) – Хто вже переклав текст? – Том уже переклав. – Хто ще перекладає? – Ганна ще перекладає.
- 5) – Що Ви робитимете завтра? – Завтра ми повторюватимемо, писатимемо.
- 6) – Ти вже вивчив нові дієслова? – Ні, я ще вчу нові дієслова.
- 7) – Зараз я повторюю граматику? А ти? – Я вже повторив граматику, а тепер читаю текст. – А я текст уже прочитав.

7. За відповідями відновлюйте питання.

1. ... ?
– Ввечері ми гуляли.
2. ... ?
– Студент відповідає урок.
3. ... ?
– Ввечері ми відпочиватимемо.
4. ... ?
– Завтра вранці я буду працювати.
5. ... ?
– Він говорить українською.
6. ... ?
– Я вчив нові слова.

8. Прочитайте мікродіалоги. Вживайте правильну форму дієслів.

<p>1. – Що ви робили вчора ввечері?
– Я ... детектив.
– Ви вже ... його?
– Так,</p>	<p>читати/
прочитати</p>
<p>2. – Що робить ваш сусід зараз?
– Зараз він ... доповідь.
– Юрко, ти вже ... доповідь?
– Так, я вже все</p>	<p>готувати/
приготувати</p>
<p>3. – Ганно, чому ти знову ... ?
– Я ... , тому що довго чекала автобус.
– Але ж вчора ти теж ... на пів години.</p>	<p>запізнюватися/
запізнитися</p>
<p>4. – Хто ... цю гарну картину?
– Це я
– Чудово! Ти можеш ... мій портрет?
– Із задоволенням.
– А я не вмію</p>	<p>малювати/
намалювати</p>
<p>5. – Том, що ти робив учора?
– Я ... книгу.
– Ти ... усю книгу?
– Так, я ... усю книгу.
– А я ще не ... цю книгу.</p>	<p>читати/
прочитати</p>
<p>6. – Ганна, що ти робила вранці?
– Вранці я ... повідомлення сестрі.
– Ти довго ... повідомлення.
– Ні, я ... не довго.
– Ти ... цікаве повідомлення.
– Так, я ... цікаве повідомлення.
– Я теж ... цікаве повідомлення сестрі.</p>	<p>писати/
написати</p>

УРОК 9

ІМЕННИК. Давальний відмінок (Ф-3). (Питання Кому?)

■ Зверніть увагу:

– Кому ви написали лист?
 – Другу. (Я написав лист другу / другові).
 – Мамі. (Я написав лист мамі).

◆ Запам'ятайте:

дати, показати, написати, пояснити, купити, подарувати	що? кому?
подзвонити = зателефонувати	кому?

Хто?	Що зробив?	Що?	Кому?	Закінчення
Антон	написав	лист	другу (<u>ові</u>)	-t → -у (<u>ові</u>)
Сестра	дала	книгу	Андрію (<u>єві</u>)	-й → -ю (<u>єві</u>)
Друзі	показали	фото	Оксані	-а → і
Ми	подзвонили	-	Марії	-ія → -її

◆ Запам'ятайте: дати – дав_, дала_, дали_

■ Зверніть увагу:

Це я. Том подзвонив мені.
 Це ти. Брат подзвонив тобі.
 Це мій друг Антон. Я подзвонив йому.
 Це моя подруга Ганна. Я подзвонив їй.
 Це ми. Декан подзвонив нам.
 Це ви. Викладач подзвонив вам.
 Це діти. Батьки подзвонили їм.

9. Дайте відповідь на питання за зразком.

А) Зразок: – Іра дала книгу Антону?

– Так, Іра дала книгу Антону (йому).

1. Том написав листа Ірині? 2. Ти показав фото брату? 3. Іван подарував квіти Олені? 4. Ви подзвонили сестрі? 5. Він купив квиток Камалю?

Б) Зразок: – Кому ви показали місто?
– Я показав місто братові.

1. Кому ви написали лист? (Марина, вона)
2. Кому ви подарували книгу? (Віктор, він)
3. Кому ви купили молоко? (дідусь, він)
4. Кому ви дали ключ? (сусід, він)
5. Кому ви подзвонили? (друг і подруга, вони)

10. Побудуйте діалоги за зразком.

Зразок: – Вчора я купив книгу. (Антон, Ганна)

– Кому ви купили книгу? Антону?

– Ні, не йому.

– Ганні?

– Так, їй.

1. Вчора Ахмед подзвонив (брат, сестра) (я, він).
2. Він показав фото (друг, подруга) (ти, вона).
3. Вони дали журнал (Наташа, Борис) (ми, вони).
4. Том купив квіти (Олексій, Марта) (ви, вони).
5. Він подарував картину (Джон, Лідія) (ти, вона).

ІМЕННИК. Знахідний відмінок (Ф-4)
(Питання **куди?** напрямом **у(в)/на** + **Ф-4**)

– *Куди* Іван іде? – Іван іде **в** їдальню.
– *Куди* Іван їде? – Він їде **на** завод \emptyset .

◆ Запам'ятайте:

Куди?

	іті́ (йти)	і́хати
я	іду́ (йду)	і́ду
ти	іде́ш (йдеш)	і́деш
він	іде́ (йде)	і́де
вона		
воно		
ми	ідемó (йдемо)	і́демо
ви	ідетé (йдете)	і́дете
вони	ідуть (йдуть)	і́дуть
	І(Й)ді́!	І́дь(те)!
	І(Й)ді́ть!	

◆ Запам'ятайте:

Куди?

<i>у/в</i>	<i>на</i>		
університет	урок	завод	виставу
інститут	факультет	фабрику	концерт
школу	заняття	екскурсію	виставку
клас	іспит	вулицю	батьківщину
аудиторію	екзамен	ринок	площу
магазин	лекцію	вокзал	стадіон

11. Закінчіть речення, слова в дужках ставте у правильну форму. Зверніть увагу на вживання прийменників **у/в** та **на**.

1. Студенти йдуть ... (університет, заняття). 2. Ми з другом дуже їдемо ... (академія, іспит). 3. Максим з другом іде ... (кав'ярня). 4. Діти їдуть ... (школа, уроки). 5. Олена їде ... (бібліотека, лекція). 6. Група їде ... (виставка, музей). 7. Сьогодні діти їдуть ... (зоопарк, стадіон). 8. Вранці батько їде ... (завод, магазин). 9. Ми їдемо ... (Київ, екскурсія). 10. Я їду ... (батьківщина, столиця). 11. Я їду ... (театр, вистава). 12. Мати з дочкою їдуть ... (супермаркет, площа).

12. Відповідайте на питання.

1. Куди ви з другом ідете вранці?
2. Куди ви з Томом ідете вдень?
3. Куди ти йдеш після перерви?
4. Куди він їде після уроку?
5. Куди Максим іде з нареченою?
6. Куди вони з Ганною їдуть післязавтра?
7. Куди ви з Мариною ідете ввечері?
8. Куди ти йдеш завтра?
9. Куди ваш друг їде сьогодні?
10. Куди ти їдеш після обіду?
11. Куди ви з братом ідете сьогодні?
12. Куди Володимир їде ввечері?

13. Читайте діалоги. Замість крапок ставте дієслова *іти* або *їхати* у правильній формі. Складіть подібні діалоги, запитайте друга, куди він іде (їде).

1) В університеті

- Куди ... Марина зараз?
- Вона ... на лекцію.
- А ви теж ... лекцію?
- Так, я теж ... туди.

2) У метро

- Куди ви ... зараз?
- Я ... в кіно.
- Ви ... один?
- Мої друзі вже бачили цей фільм, тому я ... один.

3) В університеті

- Куди ... Борис і Марина?
- Я не знаю, куди вони ... Я думаю, що вони ... у їдальню.
- А ти куди ... ?
- Я ... в деканат. Скоро закінчується перерва, тому я поспішаю.
- Ну, добре, ...!

4) У потязі

- Куди ти ... зараз?
- Я ... у Київ, на екскурсію.
- А ми з Іваном ... на екскурсію в Полтаву.
- Чудово!

ІМЕННИК. Називний відмінок (Ф-1)

14. Читайте слова. Пишіть та перекладайте їх.

А) Тема «Професія»

Хто? (Ф-1)	Переклад	Пишіть українською
учитель		
викладач		
лікар		
медсестра		
ветеринар		
фармацевт		
журналіст		
листоноша		
кухар		

клоун		
інженер		
продавець		
пілот = льотчик		
стюардеса		
актриса		
балерина		
спортсмен		
бібліотекар		
архітектор		
касир		
моряк		
перукар		
програміст		
будівельник		
тракторист		
тренер		
шофер=водій таксист		

Б) Тема «Організації. Установи. Заклади»

Що? (Ф-1)	Переклад	Пишіть українською
школа		
університет		
лікарня		
поліклініка		
ветлікарня		
аптека		
редакція		
пошта		
ресторан		
кафе = кав'ярня		

їдальня		
буфет		
цирк		
завод		
фабрика		
супермаркет		
магазин		
аеропорт		
театр		
стадіон		
бібліотека		
офіс		
банк		
порт		
перукарня		
салон		
фірма		
будівництво		
поле		
спортзал		
гараж		

ДІЄСЛОВО (працювати).

ІМЕННИК. Місцевий відмінок (Ф-6). (Питання – де?).

ДІЄСЛОВО (іти, їхати).

ІМЕННИК. Знахідний відмінок (Ф-4). (Питання – куди?).

15. Закінчіть речення, слова в другому та третьому стовпчиках ставте у правильну форму. Зверніть увагу на вживання прийменників **у/в** та **на** і на закінчення.

Хто? (Ф-1)	Працює (Де? – Ф-6)	Іде (Їде) (Куди? – Ф-4)
Учитель	у школі́	у школу́
Викладач		

Лікар		
Медсестра		
Фармацевт		
Журналіст		
Листоноша		
Кухар		
Клоун		
Інженер		
Продавець		
Актриса		
Бібліотекар		
Архітектор		
Касир		
Перукар		
Програміст		
Будівельник		
Тракторист		
Тренер		
Швачка		
Ветеринар		

♦ **Запам'ятайте:** цирк – в цирку, аеропорт – в аеропорту.

16. Слова у дужках пишть у правильній формі: уживайте прийменники **у/в** та **на**, змінюйте закінчення.

1. Учителька іде Вона учить дітей ... (школа). 2. Художник іде Він малює картини ... (природа). 3. Лікар іде в Він лікує хворих ... (лікарня). 4. Медсестра їде Вона працює ... (поліклініка). 5. Фармацевт їде Він продає ліки ... (аптека). 6. Інженер їде Він працює ... (завод). 7. Архітектор іде Він працює ... (офіс). 8. Програміст їде Він працює ... (фірма). 9. Кухар іде Він готує їжу ... (їдальня). 10. Клоун іде Він веселить дітей ... (цирк). 11. Пілот їде Він працює ... (аеропорт). 12. Бібліотекарка іде Вона видає книги ... (бібліотека). 13. Моряк їде Він чекає на корабель ... (порт). 14. Ветеринар іде Він лікує тварин ... (ветлікарня). 15. Швачка іде Вона шиє одяг ... (фабрика).

ДОДАТОК

Деякі правила читання

1. Буква **о** завжди [о]: **молоко́**, **вода́**, **зо́лото**, **борода́**, **доро́га**.
2. Буква **я** – [йа] на початку слова, після голосних та після апострофа: **я́сний**, **я́лінка**, **мо́я**, **солов'я́**, **м'я́со**.
Буква **я** – [а] після м'яких приголосних: **земля́**, **бабу́ся**, **о́дяг**, **свя́то**.
3. Буква **є** – [йе] на початку слова, після голосних та після апострофа: **є́диний**, **Євро́па**, **моє́**, **чита́є**, **об'єдна́ти**.
Буква **є** – [е] після м'яких приголосних: **сі́нє**, **лде́ться**.
4. Буква **ю** – [йу] на початку слова, після голосних та після апострофа: **ю́нак**, **Юрко́**, **мою́**, **чита́ю**, **комп'ю́тер**, **інтерв'ю́**.
Буква **ю** – [у] після м'яких приголосних: **костю́м**, **брю́ки**.
5. Буква **ї** – [йі] завжди: **ї́хати**, **ї́сти**, **ї́хній**, **мо́ї**, **Украї́на**, **стої́ть**, **з'ї́сти**, **від'ї́хати**.

■ Зверніть увагу:

1. **Щ** – [шч]: **щока́**, **що**, **щі́рий**, **щаслі́вий**, **плащ**.
2. Звук [ч] може бути *твердий* (**чоло́**, **ча́сто**, **чи́стий**, **ніч**) і *пом'якшений* (**плéчі**, **ре́чі**, **вночі́**).
3. Звук [ш] може бути *твердий* (**шо́стий**, **про́шу́**, **това́риш**, **пиши́**) і *пом'якшений* (**ши́сть**, **товариши́**, **пиши́ть**).
4. Звук [ц] може бути *твердий* (**ца́р**) і *м'який* (**па́лець**, **ака́ція**).
5. **Дж**, **дз** в одному складі – це діфтонги: **джа́з**, **дже́мпер**, **дже́нси**, **джерело́**, **сиджу́**, **дзві́н**, **дзьоб**, **дзеркало**.

!! Але: від-**жи́в**, від-**зна́ка**, над-**звичайний**, під-**жа́рений**.

◆ Запам'ятайте:

1. Дзвінкі приголосні наприкінці слова та перед глухими залишаються дзвінкими: **хлі́б**, **сні́г**, **мороз**, **са́д**, **ва́жко**, **бездо́мний**, **кни́жка**, **лі́жко**. **!!Але:** **з** у складі префікса перед глухими вимовляємо як [с] (**розниса́ти**, **безпла́новий**); **г** у середині слова перед глухими вимовляємо як [х] (**ле́гко**, **во́гкий**, **нігті́**).
2. Глухі перед дзвінкими вимовляємо дзвінко: **про́с[з]ьба**, **боро́т[д]ьба́**, **фут[д]бо́л**, **вок[г]за́л**, **анек[г]до́т**, **моло́т[д]ьба́**.

Чергування приголосних

г/ж/з	к/ч/ц	х/щ/ц
дру́г – дру́жний – друзі́,	рука́ – ручни́й – у руці́,	му́ха – му́шка – му́сі;

д/ст	с/ст	т/ст
веду – вести	несу – нести	мету – мести

д/дж	с/ш	т/ч	з/ж	ст/щ
сидіти – сиджу	просити – прошу	платити – плачу	казати – кажу	пустити – пущу

б/бл	п/пл	м/мл	в/вл	ф/фл
робити – роблю	спати – сплю	переломити – переломлю	промовити – промовлю	розграфити – розграфлю

Чергування у прийменниках, сполучниках та префіксах

1. і, й, та: Галя й Олена, син і дочка, батько й (і, та) мати.

♦ **Запам'ятайте:** і з й не чергуються при зіставленні понять (небо і земля, весна і осінь, день і ніч); перед словами, що починаються з є, ї, й, ю, я (Греція і Єгипет, і її, і його, дівчина і юнак, зробив швидко і як слід).

2. і або й: іду/йду іти/йти ішов/йшов

3. в або у: учити/вчити, укупі/вкупі, увесь/весь; в аудиторії, в інституті, в університеті, в дитинстві, у домі, вночі, до нас у гості, у хвилях, у творчості, скласти увосьмеро (вчетверо).

♦ **Запам'ятайте:** в і у не чергуються в словах, які вживаються тільки з в або у, а також у власних іменах і в словах іншомовного походження: ввічливий, вдумливий, взаємний, влада; Устименко, Удовенко, Власов; уніфікація, узурпатор, але Україна/ Вкраїна.

♦ **Запам'ятайте:** в на початку і в середині слова перед іншим приголосним та наприкінці слова вимовляємо як англійський [w]: вчитель, вчора, впасти, довгий, мовчати, кровв, читав, любов.

4. з, із або зі: з/із дому, з/іззаду, з/із півдня, з/ізнов, з/із заходу, з/ізнизу. **!! Але:** зі скелі, зі сходу, зібрати, зігріти/зогріти, зім'яти, зітхати, зустріти.

Уподібнення приголосних

♦ **Запам'ятайте:** змінюються ці групи приголосних:

- а) [ш] + [с] – [с':] зустрічаєшся – зустрічає[с':]а
 [ш] + [ц] – [с'ц'] на дошці – на до[с'ц']і
 [ж] + [ц] – [з'ц'] у книжці – у кни[з'ц']і
 [ч] + [ц] – [ц':] у річці – у рі[ц':]і
- в) [т] + [с] – [ц] студенттство – студен[ц]тво
 [т'] + [с'] – [ц':] здається – здає[ц':]а

Чергування голосних

1) *о, е, є* у відкритому складі чергуються з *і, ї* в закритому: *радість – радості, рік – роки, бджілка – бджола, сім – семи, шість – шостий, камінь – каменя, свій – свого, батьків – батькова, Харків – Харкова, Київ – Києва, ніс – несе*, а також при словотворенні: *веселий – весілля, творити – твір (!! але: день – дня, сон – сну – випадання голосного)*.

Склад

В українській мові слова можуть бути:

односкладові	двоскладові	трискладові	багатоскладові
стіл	ю-ний	по-го-да	по-да-ру-нок
дім	но-вий	се-ли-ще	роз-мов-ля-ти

Наголос

Наголос в українській мові вільний, він може переходити з одного складу на інший. Але є ряд правил:

1) У дво- і трискладових іменниках ч. р. наголос із першого складу (або другого) в однині переходить на останній склад у множині: *а́втор – авторі́, па́спорт – паспорті́, ре́ктор – ректорі́, дирéктор – директорі́, профéсор – професорі́, учі́тель – учителі́ (!! але: гло́бус – гло́буси, ро́змір – ро́зміри, застúпник – застúпники)*.

2) У більшості іменників ж. р. на *-ка* у формах множини наголос переходить на закінчення: *ка́ртка – карткі́, сторі́нка – сторінкі́, тарі́лка – тарілки́, (!! але: кі́шка – кі́шки, прóбка – прóбки)*.

● Порівняйте:

Сі́н – слухняні сині́ – три сі́ни;

Учі́тель – чудові учителі́ – чотири учі́телі;

Ка́ртка – візитні карткі́ – дві ка́ртки;

Дочка́ – гарні дочкі́ – три дочкі́.

3) Багато двоскладових прикметників мають наголошені закінчення: *бліди́й, мали́й, нові́й, нудні́й, старі́й, тісні́й, товсті́й, черстві́й, гіркі́й*.

4) У кількісних числівниках від 11 до 19 наголос падає на склад *-на-*: *одина́дцять, двана́дцять..., дев'ятна́дцять*.

5) Числівник *один* утворює стійкі словосполучення, у яких наголос відрізняється від наголосу відмінникових форм: *оді́н одного, одне́ до одного, оді́н з однім, оді́н для одного, усі до одного, ні одного, жодного*;

б) Іноді від місця наголоса залежить лексичне або граматичне значення слова.

■ **Зверніть увагу:** іноді українські слова мають варіативний наголос: *па́м'яткі́, апо́стрóф, допові́дач, наглядáч, допризóвник, усмі́шка, по́милка, чимáлий, я́сний, прóстий, допомі́жний, мандрі́вний, ву́гільний, весня́ний, морквя́ний, капу́стяний, картóпляний, пові́тряний, сіві́ти, ста́рїти, че́рствіти, за́вжди, зокре́ма, ба́йдуже* та ін.

◆ **Запам'ятайте:** *вразити в са́ме серце, в са́мий раз, закоханий по са́мі вуха, з са́мого малечку, одна й та са́ма, по са́му шию, того ж са́мого дня.*

Іменник

Називний відмінок

<i>Хто це? істоти (особи, тварини)</i>	<i>Що це? неістоти</i>
Чоловік, жінка, батько, мати, хлопчик, дівчинка, кінь, народ, молодь, глядачі, слухачі, собака	Школа, клас, дощ, зима, сіль, молоко, Київ, Пекін, ручка, книга, щастя, радість, молодість

Рід

<i>Хто це? (істоти)</i>		
<i>Чоловічий (він)</i>	<i>Жіночий (вона)</i>	<i>Середній (воно)</i>
студент <u>т</u> секретар <u>р</u> юнак <u>к</u> герой <u>й</u> викладач <u>ч</u> китаєць <u>ь</u>	студентка <u>а</u> бабуся <u>я</u> дівчина <u>а</u> Марія <u>я</u> викладачка <u>ка</u>	дитя <u>я</u> курча <u>ча</u> дівча <u>ча</u> кошеня <u>я</u> хлоп'я <u>я</u> теля <u>я</u>
!!але: дядько <u>о</u> , батько <u>о</u> , Юрко <u>о</u> , Микола <u>а</u> , суддя <u>я</u>	мати, пані	
<i>Що це? (неістоти)</i>		
стіл <u>л</u> музей <u>й</u> парк <u>к</u> плащ <u>щ</u> сніг <u>г</u> палець <u>ь</u>	книга <u>а</u> вулиця <u>я</u> ручка <u>ка</u> сім'я <u>я</u> аудиторія <u>я</u>	місто <u>о</u> прізвище <u>е</u> село <u>о</u> життя <u>я</u> море <u>е</u> завдання <u>я</u>
	!!але: любов <u>в</u> , кров <u>в</u> , річ <u>ч</u> , сіль <u>ль</u>	таксі, меню, рагу, депо, турне

♦ Запам'ятайте рід іменників:

Чоловічий рід: дріб, на́кип, не́жить, пере́пис, руко́пис, підпис, на́стрій, розпро́даж, пил, бі́ль, ро́яль, степ, ступі́нь, шампу́нь, кір, підрозді́л, ві́ступ, по́суд, соба́ка.

Жіночий рід: любо́в, кров, рі́ч, сі́ль, пу́ть, ро́зкіш.

Число іменника

Однина (він, вона, воно)	Можина (вони)	Закінчення
<i>Чоловічий рід (він)</i>		
клас юнак сад батько	класи юнаки сади батьки	-Ø + -и ; -о → -и
учитель суддя	учителі судді	-ь, -я → -і
ніж товариш плащ	ножі товариші плащі	-(ж, ч, ш, щ)а → -і
герой музей	герої музеї	-й → -і
лікар школяр секретар буквар !! але: касир бригадир	лікарі школярі секретарі букварі касири бригадири	-р + -и/-і
<i>Жіночий рід (вона)</i>		
книга кімната	книги кімнати	-а → -и
вулиця земля	вулиці землі	-я → -і/-ї
річ площа відповідь	речі площі відповіді	-(ж, ч, ш, щ) Ø + -і -(ж, ч, ш, щ)а → -і -ь – -і
аудиторія сім'я	аудиторії сім'ї	-ія → -ії -'я → -'ї

Середній рід (воно)		
вікно	вікна	-о → а
слово	слова	
прізвище	прізвища	-(ч, щ) е → -а
море	моря	-е → -я
місце	місця	
завдання	завдання	-(tt)я → -(tt)я

◆ **Запам'ятайте:**

- дитина – діти мати – матері
- друг – друзі чоловік, людина – люди
- ім'я – імена дівчина, дівча – дівчата
- курча – курчата хлоп'я – хлоп'ята
- *Чергування о/і, е/і*
- стіл – столи ніж – ножі
- двір – двори річ – речі
- *Суфікси -ень, -ець втрачають -е-, -є(ць) – й(ці):*
- день – дні; учень – учениця – учні;
- українець – українка – українці;
- китаєць – китаянка – китайці;
- *Тільки однина:* молоко, сіль, хліб, цукор, м'ясо; залізо, золото;
- картопля, капуста, морква; козацтво, юнацтво, молодь,
- дітвора, листя, багаж; робота, боротьба, розвиток, туга, тиша,
- галас, сміливість, мужність, героїзм, гостинність, журба, горе,
- мир, мислення, мудрість, юність, старість, радість; Київ,
- Угорщина, Дунай тощо.
- *Тільки множина:* меблі, двері, кайдани, окуляри, штани,
- джинси, брюки, шорти, ножиці, штори, ліки, мемуари,
- вершки, консерви; канікули, сутінки, будні; переговори,
- вибори, мандри, іменини; фінанси, гроші, чари, шахи,
- шахмати; гордощі, заздрощі, радощі, ревнощі, пустощі;
- Альпи, Карпати, Суми, Саки, Піренеї, Прилуки та ін.

ТЕМАТИЧНИЙ СЛОВНИК

<i>Українська</i>	<i>Англійська</i>
ЛЮДИНА	HUMAN BEING
тіло	body
голова	head
шия	neck
плече	shoulder
груди	chest
спина	back
бік	side
живіт	abdomen, belly - живіт
рука	hand, arm
лікоть	elbow
долоня	palm
палець	finger
нога	foot, leg
коліно	knee
чоло, лоб	forehead
око	eye
ніс	nose
рот	mouth
підборіддя	chin
вухо	ear
волосся	hair
вуса	moustache
борода	beard
щока	cheek
брова	brow
кістка	bone
серце	heart
шлунок	stomach
легені	lungs
хлопчик	boy
дівчинка	girl
юнак	young man
дівчина	young lady
чоловік	man
жінка	woman
літній чоловік, старий	old man
літня жінка, стара	old woman
дорослий	adults
діти, дитина	children, child
СІМ'Я, РОДИНА	FAMILY

чоловік та дружина	husband & wife
батьки та діти	parents & children
батько й мати	father & mother
син та донька	son & daughter
брат і сестра	brother & sister
дідусь і бабуся	grandmother & grandfather
онук і онука	grandson & granddaughter
дядько і тітка	uncle & aunt
БУДИНОК, КВАРТИРА	HOUSE, FLAT
двері	door
ганок	porch
вікно	window
балкон	balcony
дах	roof
антена	antenna
передпокій	entrance hall
коридор	corridor
їдальня	dining-room
спальня	bedroom
вітальня	living-room
кухня	kitchen
ванна (кімната)	bathroom
туалет	W.C., toilet
стіна	wall
стеля	ceiling
підлога	floor
підвіконня	window-sill
лампа	lamp
вимикач	switch
книжкова полиця	bookshelf
торшер	floor-lamp
стіл	table
крісло	armchair
письмовий стіл	writing-desk
книжкова шафа	bookcase
картина	picture
газета	newspaper
журнал	magazine
попільник	ash-tray
сірники	matches
ваза	vase
телевізор	TV set
<i>палити</i>	<i>to smoke</i>
<i>дивитись</i>	<i>to watch, to see</i>

<i>вмикати</i>	<i>to switch on</i>
<i>вимикати</i>	<i>to switch off</i>
штора	curtain
ліжко	bed
килим	carpet, rug
тумбочка	bedside-table
шафа	wardrobe
білизна	linen
костюм	suit
піжама	pyjamas
ковдра	blanket
підодіяльник	blanket-envelope
подушка	pillow
простирадло	sheet
матрац	mattress
дзеркало	mirror
гребінець	comb
<i>роздягатися</i>	<i>to undress</i>
<i>лягати</i>	<i>to lie down, to go to bed</i>
<i>позіхати</i>	<i>to yawn</i>
<i>засинати</i>	<i>to fast asleep</i>
<i>спати</i>	<i>to sleep</i>
<i>бачити сон</i>	<i>to dream</i>
<i>будити</i>	<i>to wake someone up</i>
<i>прокидатися</i>	<i>to awake</i>
<i>вставати</i>	<i>to get up</i>
<i>робити зарядку</i>	<i>to do morning exercises</i>
<i>одягатися</i>	<i>to dress</i>
<i>прибирати ліжко</i>	<i>to make the bed</i>
кухонна шафа	kitchen dresser
кран	water tap, faucet
раковина	sink
газова плита	gas-stove
електропіч	electric cooker
духовка	baking oven
кухонний стіл	kitchen table
холодильник	refrigerator
стілець	chair
тарілка	plate
чашка	cup
блюдечко	saucer
склянка	glass
сковорода	frying pan
каструля	pan

чайник	kettle, tea-pot
цукорниця	sugar-basin
ложка	spoon
виделка	fork
ніж	knife
серветка	napkin
скатертина	table-cloth
пляшка	bottle
термос	thermos
м'ясорубка	meat chopper
таця	tray
крупа	groats
<i>варити</i>	<i>to cook, to boil</i>
<i>смажити</i>	<i>to fry</i>
<i>мішати</i>	<i>to stir</i>
<i>солити</i>	<i>to salt</i>
<i>куштувати</i>	<i>to taste, to try</i>
<i>накривати на стіл</i>	<i>to lay the table</i>
<i>прибирати зі столу</i>	<i>to clear the table</i>
<i>мити посуд</i>	<i>to wash dishes</i>
ванна	bathtub
вода	water
душ	shower
рушник	towel
праска	iron
губка	sponge
одеколон	eaudecologne
парфуми	perfume
крем	cream
зубна паста	tooth-paste
зубна щітка	tooth-brush
ножиці	scissors
мило	soap
мильниця	soap-dish
<i>вмивати</i>	<i>to wash smb's face</i>
<i>вмиватися</i>	<i>to wash one's face</i>
<i>витирати</i>	<i>to dry</i>
<i>витиратися</i>	<i>to dry oneself</i>
<i>мити</i>	<i>to wash</i>
<i>митися</i>	<i>to wash oneself</i>
<i>зачісувати (волосся)</i>	<i>to comb</i>
<i>прати (білизну)</i>	<i>to wash (linen)</i>
<i>викручувати</i>	<i>to press water from</i>
<i>сушити</i>	<i>to dry clothes</i>

<i>прасувати</i>	<i>to iron</i>
<i>приймати душ</i>	<i>to have a shower</i>
<i>приймати ванну</i>	<i>to have a bath</i>
<i>чистити зуби</i>	<i>to brush teeth</i>
поштова скринька	letter-box
замок	lock
ключ	key
дзвоник	bell
телефон	telephone
пальто	coat
плащ	raincoat
капелюх	hat
сумка	bag
парасолька	umbrella
взуття	footwear
щітка	brush
пилосос	vacuum-cleaner
відро	bucket
пральна машина	washing-machine
посудомийна машина	dish-washer
<i>підійматися</i>	<i>to go up</i>
<i>спускатися</i>	<i>to go down</i>
<i>відчиняти</i>	<i>to open</i>
<i>зачиняти, замикати</i>	<i>to shut, to lock</i>
<i>входити</i>	<i>to come in, to enter</i>
<i>виходити</i>	<i>to go out</i>
<i>знімати</i>	<i>to take off</i>
<i>вішати</i>	<i>to hang (up)</i>
<i>одягати</i>	<i>to put on</i>
<i>У якій квартирі ви мешкаєте?</i>	<i>What kind of flat do you live in?</i>
<i>дзвонити до квартири</i>	<i>to ring the bell</i>
ШКОЛА, ІНСТИТУТ	SCHOOL, INSTITUTE
дитячий садок	kindergarten
середня школа	high school
інститут	institute
університет	university
академія	academy
клас	class-room
парта	desk
дошка	blackboard
таблиця	table
карта	map
крейда	chalk
ганчірка	duster

портфель	schoolbag
зошит	copy-book
блокнот	block-note
олівець	pencil
ручка	pen
словник	dictionary
глобус	globe
підручник	text-book
вчитель, вчителька	teacher
учень, учениця	pupil
<i>читати</i>	<i>to read</i>
<i>писати</i>	<i>to write</i>
<i>малювати</i>	<i>to paint</i>
<i>креслити</i>	<i>to draw</i>
урок	lesson
перерва	interval, break
навчальний рік	academic year
канікули	vacations
слово	word
речення	sentence
помилка	mistake
<i>Ставити оцінку</i>	<i>To give a mark</i>
<i>Витирати дошку</i>	<i>To clean the blackboard</i>
викладач, викладачка	teacher / docent
завідувач, завідувачка	head of the department
лаборант	assistant
студент, студентка	student
аудиторія	class-room, lecture-hall
кафедра	chair, department
<i>Читати лекцію</i>	<i>To deliver a lecture</i>
<i>конспектувати</i>	<i>to make notes</i>
іспит	examination
екзаменатор	examiner
квиток	card, ticket
<i>Складати іспит</i>	<i>To take exam</i>
<i>Одержувати оцінку</i>	<i>To get mark</i>
БІБЛІОТЕКА	LIBRARY
читальний зал	reading hall
каталог	catalogue
скринька	box
картка	card
бібліотекар	librarian
читач	reader
вимога	order

читацький квиток	library card
<i>Замовляти книжку</i>	<i>To order a book</i>
<i>Заповнювати вимогу</i>	<i>To fill in order</i>
<i>Одержувати книжку</i>	<i>To receive a book</i>
<i>Повертати книжку</i>	<i>To return a book</i>
ЧАС	TIME
секунда	second
хвилина	minute
час, година	hour
годинник	watch, clock
будильник	alarm-clock
доба	day & night, 24 hours
ранок – вранці	morning – in the morning
день – вдень	day, afternoon – in the afternoon
вечір – ввечері	evening – in the evening
ніч – вночі	night – at night
<i>Котра година?</i>	<i>What time is it?</i>
<i>Дев'ята година ранку (вечора).</i>	<i>It's 9 am (9 pm).</i>
<i>Годинник спішить.</i>	<i>The clock goes fast.</i>
<i>Годинник відстає.</i>	<i>The clock goes slow.</i>
<i>Ще рано.</i>	<i>It's early.</i>
<i>Вже пізно.</i>	<i>It's late.</i>
КАЛЕНДАР	CALENDAR
рік	year
пора року	season
зима – взимку	winter – in winter
весна – навесні	spring – in spring
літо – влітку	summer – in summer
осінь – восени	autumn – in autumn
місяць	month
січень	January
лютий	February
березень	March
квітень	April
травень	May
червень	June
липень	July
серпень	August
вересень	September
жовтень	October
листопад	November
грудень	December
ТИЖДЕНЬ	WEEK
понеділок – у понеділок	Monday – on Monday

вівторок – у вівторок	Tuesday – on Tuesday
середа – у середу	Wednesday – on Wednesday
четвер – у четвер	Thursday – on Thursday
п'ятниця – у п'ятницю	Friday – on Friday
субота – у суботу	Saturday – on Saturday
неділя – у неділю	Sunday – on Sunday
сьогодні	today
зараз, тепер	now
вчора	yesterday
позавчора	the day before yesterday
завтра	tomorrow
післязавтра	the day after tomorrow
рано	early
пізно	late
цей тиждень	this week
минулий тиждень	last week
наступний тиждень	next week
<i>Який сьогодні день?</i>	<i>What day is it today?</i>
<i>Сьогодні вівторок.</i>	<i>It's Tuesday today.</i>
<i>Яке сьогодні число?</i>	<i>What date is it today?</i>
<i>Сьогодні перше квітня.</i>	<i>It's the 1st of April today.</i>
<i>Робочий день.</i>	<i>Work day.</i>
<i>Вихідний день.</i>	<i>Day off.</i>
<i>Що ви робили минулого року?</i>	<i>What did you do last year?</i>
<i>Минулого року я навчався у школі.</i>	<i>Last year I studied at school.</i>
<i>Де ви були минулого місяця?</i>	<i>Where were you last month?</i>
<i>Минулого місяця я був у Києві.</i>	<i>Last month I was in Kiev.</i>
<i>Куди ви їздили минулого тижня?</i>	<i>Where did you go last week?</i>
<i>Минулого тижня ми їздили до Києва.</i>	<i>Last week we went to Kiev.</i>
ПРИРОДА	NATURE
небо	sky
сонце	sun
хмара, туча	cloud, dark cloud
земля	earth
зірка	star
місяць	moon
океан	ocean
материк	continent
море	sea
острів	island
півострів	peninsula
річка	river
озеро	lake
міст	bridge

берег	bank, shore
гора	mountain
вершина	top
рівнина	plain
дорога	road
ліс	forest
дерево	tree
поле	field
кущ	bush
ПОГОДА	WEATHER
дощ	rain
гроза	thunderstorm
блискавка	lightning
грім	thunder
вітер	wind
сніг	snow
райдуга, веселка	rainbow
термометр	thermometer
барометр	barometer
<i>Яка сьогодні погода?</i>	<i>What is the weather like today?</i>
<i>Сьогодні спекотно.</i>	<i>It's hot today.</i>
<i>Сьогодні холодно.</i>	<i>It's cold today.</i>
<i>Сьогодні сиво.</i>	<i>It's wet today.</i>
<i>Тут задушливо.</i>	<i>It's stuffy here.</i>
<i>Сьогодні туманно.</i>	<i>It's foggy today.</i>
<i>Сьогодні вітряно.</i>	<i>It's windy today.</i>
<i>Іде дощ.</i>	<i>It's raining.</i>
<i>Іде сніг.</i>	<i>It's snowing.</i>
<i>Дує вітер.</i>	<i>The wind is blowing.</i>
<i>Світить сонце.</i>	<i>The sun is shining.</i>
СВІТ, КРАЇНА	WORLD, COUNTRY
місто	town, city
селище	settlement
село	village
церква	church
кладовище	cemetery
залізниця	railway
шосе	highway
північ	North
захід	West
південь	South
схід	East
МІСТО	CITY
вокзал	station

аеропорт	airport
порт	port
метро	underground, subway
станція метро	underground station
зупинка	stop
таксі	taxi
зупинка таксі	taxi-stand
трамвай	tram
тролейбус	trolley-bus
автобус	bus
вулиця	street
площа, майдан	square
провулок	side-street, by-street
бульвар	boulevard
пам'ятник	monument
підземний перехід	underground passing
набережна	embankment
готель	hotel
пошта	post-office
перукарня	hairdresser's
аптека	chemist's, drug-store
магазин	shop
ринок, базар	market
завод	plant
фабрика	factory
банк	bank
музей	museum
театр	theatre
кінотеатр	cinema
цирк	circus
клуб	club
кафе	café
ресторан	restaurant
парк	park
басейн	swimming-pool
<i>Де знаходиться ...?</i>	<i>Where is ... situated?</i>
<i>Як пройти (проїхати)...?</i>	<i>How can I get to ...?</i>
<i>Я заблукав (заблукала).</i>	<i>I've lost my way.</i>
<i>Я шукаю</i>	<i>I'm looking for... .</i>
<i>Як зателефонувати ...?</i>	<i>How can I call to ...?</i>
<i>Напишіть, будь ласка, адресу.</i>	<i>Write down the address please.</i>
ВУЛИЦЯ	STREET
тротуар	pavement
поліцейський	policeman

світлофор	traffic lights
ліхтар	street lamp
урна	litter bin
вітрина	shop window
МІСЬКИЙ ТРАНСПОРТ	CITY TRANSPORT
водій	driver
пасажир	passenger
сидіння	seat
ескалатор	escalator
платформа	platform
поїзд, потяг	train
вагон	wagon
автомобіль	car
дверцята	door of the car
вантажна машина, вантажівка	lorry
мотоцикл	motorcycle
велосипед	bicycle
Продуктовий магазин	Food store
продавець	seller
покупець	buyer, customer
прилавок	counter
ваги	scales
каса	cash-desk
касир	cashier
чек	cheque, check
покупка	purchase
цукор	sugar
сіть	salt
гірчиця	mustard
макарони	macaroni
кава	coffee
чай	tea
ковбаса	sausage
масло	butter
сир	cheese
яйця	eggs
м'ясо	meat
риба	fish
ікра	caviar
сосиски	frankfurters
білий хліб	white bread
чорний хліб	rye bread
батон	long loaf
торт	tart, cake

тістечко	cake
печиво	biscuits
вино	wine
пиво	beer
лимонад	lemonade
мінеральна вода	mineral water
сигарети	cigarettes
запальничка	lighter
кондитерські вироби	confectionery
какао	cocoa
шоколад	chocolate
цукерки	candies
молочні вироби	dairy
молоко	milk
кефір	yoghurt
вершки	cream
морозиво	ice-cream
СУПЕРМАРКЕТ	SUPERMARKET
відділ, секція	department
примірювальна	fitting-room
взуття	footwear
головні убори	headwear
галантерея	haberdashery
іграшки	toys
одяг	clothes
фото	photo
побутова техніка	house equipment
канцелярські товари	stationary
радіоапаратура	radio technique
колір	colour
розмір	size
ріст	high
ціна	price
якість	quality
черга	turn
<i>примірити</i>	<i>to try on</i>
<i>вибрати</i>	<i>to choose</i>
<i>Покажіть, будь ласка.</i>	<i>Let me see please.</i>
<i>Де я можу придбати...?</i>	<i>Where can I buy...?</i>
<i>Допоможіть, будь ласка.</i>	<i>Help me please.</i>
<i>Можна подивитись...?</i>	<i>Can I see...?</i>
<i>Можна приміряти...?</i>	<i>Can I try ... on?</i>
<i>Я б хотів інший колір (фасон, розмір).</i>	<i>I'd like another colour (style, size).</i>
<i>Мені треба на розмір більше (менше).</i>	<i>I need one size more (less).</i>

<i>Це пальто мені мале.</i>	<i>This coat is too small for me.</i>
<i>Це пальто мені велике.</i>	<i>This coat is too big for me.</i>
<i>Це пальто мені якраз.</i>	<i>This coat fits me.</i>
<i>Скільки це коштує?</i>	<i>How much is it?</i>
<i>Де каса?</i>	<i>Where is the cash-desk?</i>
<i>Ось гроші.</i>	<i>Here is the money.</i>
<i>Візьміть решту.</i>	<i>Take your change.</i>
Пошта, телеграф, телефон, Інтернет	Post, telegraph, telephone, Internet
конверт	envelope
марка	stamp
лист	letter
адреса	address
зворотна адреса	return address
телеграма	telegram
бланк	form
листівка	post-card
бандероль	printed matter
посилка, пакунок	parcel
переказ (грошей)	money order
листоноша	post-man
номер телефону	telephone number
повідомлення	message
факс	fax
<i>писати</i>	<i>to write</i>
<i>наклеювати</i>	<i>to stick</i>
<i>відправляти, посилати</i>	<i>to send</i>
<i>Давати телеграму</i>	<i>To send a telegram</i>
<i>Розмовляти по телефону</i>	<i>To speak by the phone</i>
<i>Посилати повідомлення</i>	<i>To send a message</i>
<i>Я хочу зателефонувати до Одеси.</i>	<i>I want to call to Odessa.</i>
<i>У вас можна відправити факс?</i>	<i>Can I send a fax from here?</i>
<i>Скільки з мене?</i>	<i>How much is it?</i>
Ресторан, їдальня	Restaurant, canteen
офіціант	waiter
відвідувач	customer
меню	menu
стійка	bar
бокал	wine-glass
коктейль	cock-tail
соломинка	straw
бар	pub
буфет	buffet
закуски	appetizers
салат	salad

перша страва	first course
суп	soup
борщ	borsch (Ukrainian vegetable soup)
друга страва	main course
десерт	dessert
<i>замовляти</i>	<i>to order</i>
<i>снідати</i>	<i>to have breakfast</i>
<i>обідати</i>	<i>to have lunch</i>
<i>вечеряти</i>	<i>to have dinner</i>
<i>Він ситий.</i>	<i>He has had enough.</i>
<i>Він голодний. Вона голодна.</i>	<i>He (she) is hungry.</i>
Вокзал	Railway station
поїзд, потяг	train
платформа	platform
рейки	rails
білетна каса	booking-office
розклад	schedule, time-table
довідкове бюро	inquiry office
пасажир	passenger
вагон	carriage
носій	porter
провідник	car-attendant
багаж	luggage
квиток	ticket
купе	compartment
нижня лава	lower berth
верхня лава	upper berth
<i>Здавати у багаж</i>	<i>To leave the luggage</i>
<i>Сідати у вагон</i>	<i>To get on</i>
Аеропорт	Airport
літак	plane
трап	gangway
стюардеса	stewardess
пілот	pilot
пасажирський салон	passenger's cabin
зал очікування	departure hall
зал прибуття	arrival hall
контроль	checking-desk
митниця	custom-house
декларація	declaration
МЕДИЧНА ДОПОМОГА	MEDICAL AID
лікарня	hospital
поліклініка	policlinic
аптека	pharmacy

ліки	medicine, drug
кабінет	consulting-room
рентген	X-ray
терапевт	therapist
хірург	surgeon
окуліст	oculist
стоматолог, зубний лікар	dentist
лікар	doctor
медсестра	nurse
хворий, пацієнт	patient
вата	cotton wool
бинт	bandage
нормальна температура	normal temperature
підвищена температура	high temperature, fever
<i>Хворіти</i>	<i>To be ill (sick)</i>
<i>Застудитися</i>	<i>To catch cold</i>
<i>Викликати лікаря</i>	<i>To call the doctor</i>
<i>Я нездужаю</i>	<i>I feel sick</i>
<i>Я погано себе почуваю</i>	<i>I feel badly</i>
<i>У мене болить голова</i>	<i>I have a headache</i>
<i>У мене болить живіт</i>	<i>I have a stomachache</i>
<i>У мене болить зуб</i>	<i>I have a toothache</i>
<i>Я хочу, щоб мене оглянув лікар</i>	<i>I need to visit a doctor</i>
<i>Міряти тиск, температуру</i>	<i>To measure blood pressure, temperature</i>
<i>Видужувати</i>	<i>To recover</i>
<i>Виписувати рецепт, довідку</i>	<i>To write out a prescription, a certificate</i>
<i>Давати ліки</i>	<i>To give medicine, certificate</i>
<i>Приймати ліки</i>	<i>To take medicine</i>
<i>Щупати пульс</i>	<i>To feel pulse</i>
<i>Робити ін'єкцію</i>	<i>To make injection</i>
<i>Робити операцію</i>	<i>To operate</i>
ангіна	quinsy
грип	flu
запалення легенів	pneumonia
кашель	cough
нежить	running nose
пігулки	tablets
мазь	ointment
краплі	drops
Овочі	Vegetables
картопля	potatoes
морква	carrot
редис	radish (small)
буряк	beetroot

цибуля	onion
часник	garlic
огірок	cucumber
гарбуз	pumpkin
перець	pepper
помідор	tomato
горох	pea
капуста	cabbage
салат	lettuce
Фрукти, ягоди	Fruit, berries
кавун	water-melon
диня	melon
груша	pear
яблуко	apple
цитрина, лимон	lemon
помаранч, апельсин	orange
ананас	pine-apple
банан	banana
малина	raspberry
чорна смородина	black currant
агрus	gooseberries
виноград	grapes
полуниця	strawberries
вишня	cherries
журавлина	cranberries
слива	plum
абрикос	apricots
Квіти	Flowers
ромашка	daisy
троянда	rose
айстра	aster
мак	poppy
нарцис	daffodil
тюльпан	tulip
ДІЄСЛОВА	VERBS
Рух	Motion, movement
починати(ся) / почати(ся)	to begin
продовжувати(ся)/продовжити(ся)	to go on
закінчувати(ся) / закінчити(ся)	to finish
йти – ходити	to go
їхати – їздити	to go (by transport)
вести – водити	to drive, to carry
везти – возити	to carry
нести – носити	to carry, to bring

ставити / поставити	to put
стояти	to stand
класти / покласти	to put
лежати	to lie
вішати / повісити	to hang
висіти	to hang
садити / посадити	to put (in)
сидіти	to sit
Дія та стан людини	Action and state of people
вдихати ≠ видихати	to breathe in ≠ to breathe out
дихати	to breathe
їсти	to eat
пити	to drink
нюхати	to smell
чхати	to sneeze
кашляти	to cough
мерзнути	to feel cold
потіти	to sweat
плювати	to spit
позіхати	to yawn
засинати	to fall asleep
спати	to sleep
прокидатися	to wake
Спілкування, мова	Communication, speech
говорити / сказати	to speak
співати / заспівати	to sing
кричати / крикнути	to shout
(про)шепотіти	to whisper
розповідати / розповісти	to tell
запитувати / запитати	to ask
стверджувати/ствердити	to state
заперечувати/заперечити	to deny
жестикулювати	to gesticulate
пояснювати / пояснити	to explain
відповідати / відповісти	to answer
(про)читати	to read
свистіти / свиснути	to whistle
Сприйняття, мислення	Thinking, adoption
(по)дивитися	to look
(по)бачити	to see
(по)чути	to hear
(по)слухати	to listen
(по)думати	to think
мріяти	to dream

забувати / забути	to forget
згадувати / згадати	to remember
вирішувати / вирішити	to solve
загубити	to lose
шукати	to look for
знаходити / знайти	to find
Почуття, вияв почуттів	Feelings, expression of feelings
почувати(ся)	to feel
(по)любити, (по)кохати	to love
(с)подобатися	to like
(з)радіти	to feel joy
(за)сумувати	to be sad
(по)заздрити	to envy
(по)жалкувати	to feel pity
(з)лякати	to frighten
боятися	to be afraid
посміхатися/посміхнутися	to smile
(за)сміятися	to laugh
(за)плакати	to cry, to weep
(по)цілувати	to kiss
обіймати / обняти	to embrace
зітхати / зітхнути	to sigh
повертати / повернути	to turn
повертатися / повернутися	to turn
відвертатися / відвернутися	to turn away
(по)гуляти	to walk
падати / впасти	to fall
брати / взяти	to take
держати, тримати	to keep
(ви)прасувати	to iron
(по)різати	to cut
бити	to beat
(с)палити	to burn
(по)гасити	to extinguish
відчиняти / відчинити	to open
зачиняти / зачинити	to shut
Відносини	Relations
(при)вітати	to greet
(при)вітатися	to say hello
(по)прощатися	to say good bye
вибачатися / вибачитися	to apologize
вибачати / вибачити	to forgive
(по)знайомити	to acquaint
по(мирити)	to reconcile

одружуватися / одружитися	to marry
виходити заміж / вийти заміж	to marry
дружити	to be friends
ворогувати	to be enemies
забороняти / заборонити	to forbid
дозволяти / дозволити	to allow
проводжати / проводити	to see off
зустрічати / зустріти	to meet
боротися	to fight
перемагати / перемогти	to win
заважати	to hamper
допомагати / допомогти	to help
хвилюватися	to worry
заспокоювати / заспокоїти	to calm
ПРИКМЕТНИКИ	ADJECTIVES
Величина, розмір, положення	Size, position
високий ≠ низький	high, tall ≠ small, low
довгий ≠ короткий	long ≠ short
широкий ≠ вузький	wide ≠ narrow
товстий ≠ тонкий	thick, fat ≠ thin
глибокий ≠ мілкий	deep ≠ shallow
перший ≠ останній	first ≠ last
важкий ≠ легкий	heavy ≠ light
Смак, запах	Taste, smell
солодкий	sweet
кислий	sour
солоний	salty
гіркий	bitter
пахучий	fragrant
Колір	Colour
білий	white
чорний	black
червоний	red
синій	dark blue
блакитний	light blue
зелений	green
жовтий	yellow
помаранчевий	orange
рожевий	pink
коричневий	brown
сірий	grey
фіолетовий	violet
темний	dark
світлий	light

блискучий	shining
яскравий	bright
блідий	pale
прозорий	transparent
Форма та лінії	Forms & lines
прямий	straight
гострий	sharp
тупий	blunt
круглий	round
овальний	oval
Температура	Temperature
гарячий	hot
теплий	warm
спекотний	hot
холодний	cold
прохолодний	cool
Якість та стан предметів	Quality and state of objects
цілий	whole
розбитий	broken
пустий, порожній	empty
відкритий	opened
зачинений, закритий	closed, shut
дорогий	expensive
дешевий	cheap
м'який	soft
твердий	hard, solid
швидкий	quick, fast
повільний	slow
Якості та властивості	Quality & properties
розумний ≠ дурний	clever ≠ fool
мудрий	wise
суворий	severe, strict
сміливий ≠ боязкий	brave ≠ coward
старанний	thorough
лінивий, ледачий	lazy
гарний, красивий	beautiful
голодний ≠ ситий	hungry ≠ satisfied
здоровий ≠ хворий	healthy ≠ sick
сильний, дужий ≠ слабкий	strong ≠ weak
товстий, гладкий ≠ худий	thick ≠ thin
стрункий	slim
молодий ≠ старий	young ≠ old
глухий	deaf
сліпий	blind

кульгавий	lame
лисий	bald
чесний	frank
відвертий	sincere
хитрий	astute, wily
добрий ≠ злий	kind ≠ angry
Матеріал, з якого зроблено предмет	Material of which an object is made
дерев'яний	wooden
залізний	iron
скляний	glass
шкіряний	leather
цегляний	brick
паперовий	paper
пластмасовий	plastic
АНГЛО-УКРАЇНСЬКИЙ РОЗМОВНИК	
Звернення	Appealing
Пане ..., Пані ..., Панно ...	Mister ..., Misters ..., Miss ...
Пані й панове!	Ladies & gentlemen!
Колего! Колеги!	Colleague! Colleagues!
Привітання, прощання	Greeting, farewell
Здрастуйте! Добридень!	Hello!
Привіт!	Hi!
Доброго ранку!	Good morning!
Доброго дня!	Good afternoon!
Доброго вечора!	Good evening!
Доброї ночі! Добраніч!	Good night! Sweet dreams!
Як справи?	How are you?
Дякую, відмінно!	Fine, thanks!
До побачення!	Good bye!
До завтра!	See you tomorrow!
До зустрічі!	See you!
На все добре!	Good luck!
Подяка	Gratitude
Спасибі! Дякую!	Thanks!
Щиро дякую!	Thanks a lot!
Дуже вдячний вам!	Thank you very much!
Ви дуже люб'язні!	You are so kind!
Нема за що!	Not at all!
Нема за що!	Don't mention it!
Будьте ласкаві!	Be so kind!
Будь ласка!	Please!
Прошу!	Here you are! You're welcome!
Прохання	Request
Дозвольте запитати!	May I ask, please?

Дозвольте дізнатися!	Let me know, please!
Дозвольте увійти!	May I come in, please?
Дозвольте запалити!	May I smoke here, please?
Дозвольте пройти!	Let me pass, please!
Покажіть мені це, будь ласка!	Show me it, please!
Поясніть мені це, будь ласка!	Explain me it, please!
Дайте мені це, будь ласка!	Give me it, please!
Будьте ласкаві, відвезіть мене в ...	Be so kind to drive me to ...
Зупиніться тут, будь ласка!	Stop here, please
Зачекайте, будь ласка!	Wait, please!
Не могли б ви допомогти мені?	Could you help me, please?
Підкажіть, будь ласка!	Tell me, please!
Запрошення	Invitation
Дозвольте запросити вас у кав'ярню!	May I invite you to a cafe?
Приходьте до нас у гості!	Come to our place, please!
Заходьте, будь ласка!	Come in, please!
Роздягайтеся!	Take off you coat!
Сідайте, будь ласка!	Sit down, please!
Згода, відмова	Acquiescence, rejection
Не заперечую	I don't mind
Так, звісно	Yes, of course
Зрозуміло, можна	Certainly, you may
Чудово!	Fine! Great!
Із задоволенням!	With pleasure!
Я (не) згоден / згодна з вами	I (don't) agree with you
Ви праві	You are right
Ви не праві	You are wrong
Ні, на жаль, я не можу	No, unfortunately, I can't
Ні, дякую	No, thanks
Це неможливо	It's impossible
Поздоровлення, побажання	Congratulations, wishes
Поздоровляю Вас	I congratulate you
Бажаю Вам щастя, здоров'я, успіхів, вдачі	I wish you be happy, healthy, successful, lucky
З днем народження!	Happy birthday!
З Новим роком!	Happy New Year!
З Різдвом!	Merry Christmas!
Вибачення, жаль	Apology, regret
Пробачте, будь ласка	Excuse me, please
Вибачте, будь ласка	Forgive me, please
Перепрошую	I beg you pardon
Я не винен (винна)	I'm not to blame
Не сердьтесь на мене	Don't be angry with me
Не ображайтесь	Don't be offended
Вибачте, що запізнився	Excuse me for being late
Вибачте, що не міг прийти	I'm sorry I couldn't come
Дуже шкода, на превеликий жаль	I'm awfully sorry / It's a pity

Знайомство	Acquaintance
Здрастуйте!	How do you do!
Як Вас звати?	What's your name?
Мене звать ...	My name is ...
Дуже радий познайомитися!	Glad to meet you!
Дуже приємно!	Nice to see you!
Дозвольте відрекомендуватися	Let me introduce myself
Дозвольте відрекомендувати ...	Let me introduce ...
Познайомтесь	Let me introduce
Обмін валюти, гроші	Currency exchange, money
Пункт обміну валюти	Currency exchange
Курс обміну	Currency course
Де можна обміняти долари?	Where can I change dollars?
Я хочу поміняти долари на гривні	I'd like to change dollars for grivnas
Розміняйте, будь ласка, 500 гривень	Change please 500 grivnas
Вивіски, надписи, оголошення	Advertisement, endorsement, announcement
Вхід ≠ Вихід	Entrance ≠ Exit
Вхід заборонено	No entrance
До себе ≠ Від себе	Pull ≠ Push
Обережно	Danger
Стоянка	Parking
Стоянка заборонена	No parking
Довідкове бюро	Inquiry office
Готель	Hotel
Палити заборонено	No smoking
Туалет	W.C., toilet
Перукарня	Hairdresser's
Заброньовано	Booked
Відчинено з ... до ..., Зачинено	Open since... till..., Closed
Перерва	Break

Електронне навчальне видання

ВАЛЬЧЕНКО Інна Вікторівна,
КОХАН Лариса Володимирівна,
ПРИЛУЦЬКА Яна Миколаївна

ВИВЧАЙМО УКРАЇНСЬКУ!

**Навчальний посібник
з української мови як іноземної**

У трьох частинах

Частина 1

Відповідальний за випуск *Л. В. Кохан*

За авторською редакцією

Комп'ютерне верстання *Л. В. Кохан*

Підп. до друку 15.05.2023. Формат 60×90/8.
Ум. друк. арк. 16.

Видавець і виготовлювач :
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002.
Електронна адреса: office@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 5328 від 11.04.2017.